

**ФОРМУЛАР ЗА ИЗВЕШТАЈ О СПРОВОЂЕЊУ КОНВЕНЦИЈЕ О
ДОСТУПНОСТИ ИНФОРМАЦИЈА, УЧЕШЋУ ЈАВНОСТИ У ДОНОШЕЊУ
ОДЛУКА И ПРАВУ НА ПРАВНУ ЗАШТИТУ У ПИТАЊИМА ЖИВОТНЕ
СРЕДИНЕ (АРХУСКА КОНВЕНЦИЈА)**

Овај извештај се предаје у име РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ [име стране потписнице или потписника/це] у складу са одлуком I/8 и II/10

Име одговорног/е за подношење националног извештаја:	Министарка Сара Павков, Министарство заштите животне средине
Потпис:	
Датум:	

ИЗВЕШТАЈ О СПРОВОЂЕЊУ

Молимо Вас да пружите потребне податке о пореклу извештаја

Страна потписница	РЕПУБЛИКА СРБИЈА
Национална контакт особа	
Пуно име институције:	Министарство заштите животне средине
Име и звање државног службеника:	Тина Јањатовић, самостални саветник
Поштанска адреса:	Београд, Омладинских бригада 1.
Телефон:	+38111-260-44-56
Факс:	+38111-31-31-355
Имејл:	tina.janjatovic@eko.gov.rs
Контакт особа за национални извештај (ако се разликује од националне контакт особе):	

Пуно име институције:	
Име и звање службеника:	
Поштанска адреса:	
Телефон:	
Факс:	
Имејл:	

I. ПРОЦЕС ПРИПРЕМЕ ИЗВЕШТАЈА

Наведите укратко како је текао процес припреме извештаја, укључујући и податке о врсти органа јавне управе који су били консултовани или учествовали у његовој припреми, о начину на који је јавност консултована и како је резултат тих консултација узет у обзир, као и о материјалу који је коришћен као основа за припрему извештаја.

Одговор:

а) Извештај о спровођењу Конвенције о доступности информација, учешћу јавности у доношењу одлука и праву на правну заштиту у питањима животне средине (Архус, 1998.) (у даљем тексту: „Извештај”) сачинило је Министарство заштите животне средине (у даљем тексту: МЗЖС) у сарадњи са представницима надлежних органа и организација. Током израде Извештаја затражена су мишљења од свих релевантних државних и других органа у Републици Србији на републичком, покрајинском, градском нивоу. Такође, затражена су мишљења надлежних стручних организација, агенција, завода, итд. који се баве питањима од значаја за спровођење Архуске конвенције као и Организације за европску безбедност и сарадњу (ОЕБС, Мисија у Републици Србији). Већи део надлежних органа и организација доставио је своја мишљења у писаној форми. Одређени број удружења је доставило прилоге за Извештај.

б) Након доношења одлуке о изради Извештаја обавештење о тој одлуци, са позивом јавности да достави своје ставове, мишљења, итд. стављено је на сајт МЗЖС: <https://www.ekologija.gov.rs/informacije-od-javnog-znacaja/javne-rasprave/izrada-petog-nacionalnog-izvestaja-o-sprovodjenju-arhuske-konvencije>.

в) Сва мишљења надлежних органа и удружења која су достављена у фази израде Извештаја размотрена су и узета у обзир од стране МЗЖС. Неки ставови и мишљења појединих надлежних органа су директно преузети у Извештај. Сва мишљења и ставови изражени у фази јавног увида и јавних консултација такође су размотрена и узета у обзир.

г) За израду Извештаја коришћени су различити материјали као што су:

-важећи прописи РС

-прилози надлежних органа и организација

-стратешки документи усвојени од стране надлежних органа и организација (Стратегија за примену Архуске конвенције, („Службени гласник РС”, број 103/11), Стратегија реформе правосуђа, Стратегија развоја система бесплатне правне помоћи у Републици Србији, Национални програм за усвајање правних тековина ЕУ, прилози МЗЖС за годишњи Извештај о напретку Европске комисије за период 2021-2024. година, итд.

-извештаји о раду надлежних органа (Повереник за информације од јавног значаја и заштиту података о личности, извештаји о стању животне средине у Републици Србији, годишњи извештај Сектора за надзор и предострожност у животној средини МЗЖС, извештај Заштитника грађана, итд)

-прилози и коментари привредних субјеката, удружења итд.

II. ПОСЕБНЕ ОКОЛНОСТИ РЕЛЕВАНТНЕ ЗА РАЗУМЕВАЊЕ ИЗВЕШТАЈА

Известите о посебним околностима које су релевантне за разумевање извештаја. На пример: да ли је постоји нека федерална или/и децентрализована структура која доноси одлуке, да ли одредбе Конвенције имају директан утицај након њеног ступања на снагу, или да ли финансијска ограничења представљају значајну препреку у примени Конвенције (опционо).

Одговор:

а) Ово је пети извештај о спровођењу Архуске конвенције у Републици Србији. Република Србија је ратификовала Конвенцију о доступности информација, учешћу јавности у доношењу одлука и праву на правну заштиту у питањима животне средине („Службени гласник РС - Међународни уговори”, број 38/09) 12. маја 2009. године и чланица је Архуске конвенције од 31. јула 2009. године (http://treaties.un.org/Pages/ViewDetails.aspx?src=TREATY&mtdsg_no=XXVII-13&chapter=27&lang=en).

Република Србија је потврдила Протокол о регистрима испуштања и преноса загађујућих материја (ПРТР) (Кијев, 2003) 18. октобра 2011. године, („Службени гласник РС - Међународни уговори”, број 8/11,). Република Србија није потврдила ГМО амандман на Архуску конвенцију (Алмату, 2005).

б) Према одредбама члана 176. Устава Републике Србије („Службени гласник РС”, број 98/06) „грађани имају право на покрајинску аутономију и локалну самоуправу,

које остварују непосредно или преко својих слободно изабраних представника. Аутономне покрајине и јединице локалне самоуправе имају статус правних лица.”

Према одредбама члана 2. Закона о територијалној организацији Републике Србије (ЗТО) („Службени гласник РС”, бр. 129/07, 18/16, 47/18 и 9/20) „територијалну организацију Републике Србије чине општине, градови и град Београд као територијалне јединице и аутономне покрајине као облик територијалне аутономије.”

в) Према одредбама члана 16. Устава Републике Србије „општеприхваћена правила међународног права и потврђени међународни уговори саставни су део правног поретка Републике Србије и непосредно се примењују. Потврђени међународни уговори морају бити у складу са Уставом Републике Србије.

г) Процењује се да постојеће стање институционалних капацитета и одређени финансијски проблеми значајно утичу на потпуно и доследно спровођење Архуске конвенције.

д) Ступањем на снагу Закона о министарствима („Службени гласник РС” бр. 128/20, 116/22 и 92/23), на основу 6. МЗЖС обавља послове државне управе који се односе на спровођење Конвенције о учешћу јавности, доступности информација и праву на правну заштиту у области животне средине.

III. ПРАВНЕ, РЕГУЛАТИВНЕ И ДРУГЕ МЕРЕ КОЈЕ СЕ ОДНОСЕ НА ПРИМЕНУ ОПШТИХ ОДРЕДБИ У СТАВОВИМА 2, 3, 4, 7 И 8 ЧЛАНА 3

Наведите правне, регулативне и друге мере којима се примењују одредбе у ставовима 2, 3, 4, 7 и 8 члана 3.

Одговор:

Већи број прописа Републике Србије садржи одредбе којима се обезбеђује транспозиција одговарајућих одредаба члана 3. Архуске конвенције:

-Устав Републике Србије („Службени гласник РС”, број 98/06)

-Закон о државној управи („Службени гласник РС”, бр. 79/05, 101/07, 95/10, 99/14, 47/18 и 30/18) (ЗДУ)

-Закон о државним службеницима („Службени гласник РС”, бр. 79/05, 81/05-исправка, 83/05-исправка, 64/07, 67/07-исправка, 116/08, 104/09, 99/14, 94/17,95/18, 157/20, 142/22, 13/25 и 19/25) (ЗДС)

-Закон о општем управном поступку („Службени гласник РС”, бр. 18/16, 95/18 и 2/23) (ЗОУП)

-Закон о слободном приступу информацијама од јавног значаја („Службени гласник РС”, бр. 120/04, 54/07, 104/09, 36/10 и 105/21) (ЗСПИЈЗ)

-Закон о локалној самоуправи („Службени гласник РС” бр. 129/07, 83/14, 101/16, 47/18 и 111/21) (ЗЛС)

-Закон о удружењима („Службени гласник РС” бр. 51/09, 99/11 и 44/18) (ЗУ)

-Уредба о средствима за подстицање програма или недостајућег дела средстава за финансирање програма од јавног интереса која реализују удружења („Службени гласник РС”, број 16/18)

- Закон о основама система образовања и васпитања („Службени гласник РС”, бр. 88/17, 27/18, 10/19, 6/20, 129/21, 92/23 и 19/25) (ЗОСОВ)
- Закон о основном образовању и васпитању („Службени гласник РС”, бр. 55/13, 101/17, 10/19, 27/18 -др. закон, 129/21, 92/23 и 19/25)
- Закон о средњем образовању и васпитању („Службени гласник РС”, бр. 55/13, 101/17, 27/18 - др. закон, 6/20, 52/21, 129/21, 129/21 - др. закон, 92/23 и 19/25)
- Закон о образовању одраслих („Службени гласник РС”, бр. 55/13, 88/17, 27/18 и 6/20)
- Закон о заштитнику грађана („Службени гласник РС”, број 105/21) (ЗЗГ)
- Закон о заштити животне средине („Службени гласник РС”, бр. 135/04, 36/09, 72/09, 43/11, 14/16, 76/18, 95/18, 94/24) (ЗЗЖС)
- Закон о процени утицаја на животну средину („Службени гласник РС”, број 94/24) (ЗПУЖС)
- Правилник о поступку јавног увида, презентацији и јавној расправи о студији о процени утицаја на животну средину („Службени гласник РС”, број 69/05)
- Закон о интегрисаном спречавању и контроли загађивања животне средине („Службени гласник РС”, бр. 135/04, 25/15 и 109/21) (ЗИСКЗЖС)
- Закон о заштити природе („Службени гласник РС”, бр. 36/09, 88/10, 14/16, 95/18 и 71/21) (ЗЗП)
- Закон о водама („Службени гласник РС”, бр. 30/10, 93/12, 101/16 и 95/18) (ЗВ)
- Закон о шумама („Службени гласник РС”, бр. 30/10, 89/15 и 95/18) (ЗШ)
- Закон о заштити ваздуха („Службени гласник РС”, број 51/25) (ЗЗВ)
- Закон о хемикалијама („Службени гласник РС”, бр. 36/09, 88/10, 92/11, 93/12 и 25/15) (ЗХ)
- Закон о заштити и одрживом коришћењу рибљег фонда („Службени гласник РС”, бр. 128/14 и 95/18) (ЗЗОКРФ)
- Закон о планирању и изградњи („Службени гласник РС”, бр. 72/09, 81/09-исправка, 64/10-УС, 24/11, 121/12, 42/13 - УС, 50/13 - УС, 98/13 – УС, 132/14, 145/14, 83/18, 31/19, 37/19 - др. Закон, 9/20, 52/21, 62/23 и 91/25)) (ЗПИ)
- Закон о метеоролошкој и хидролошкој делатности („Службени гласник РС”, број 88/10) (ЗМХД)
- Закон о одбрани од града („Службени гласник РС”, број 54/15) (ЗОГ)
- Закон о заштити узбуњивача („Службени гласник РС”, број 128/14)
- Пети Акциони план за спровођење иницијативе Партнерство за отворену управу у Републици Србији за период 2023–2027. године („Службени гласник РС”, број 119/23)
- Уредба о средствима за подстицање програма или недостајућег дела средстава за финансирање програма од јавног интереса која реализују удружења („Службени гласник РС”, број 16/18)

Објасните како се ставови примењују. Посебно описати:

(а) У вези са ставом 2, мере које су предузете да се обезбеди да званичници и власти помогну и пруже потребна упутства;

Одговор:

-ЗДУ дефинише начела деловања органа државне управе, међу којима јавност рада, представља битно начело на којем почива рад управе (члан 11.). Органи јавне власти дужни су да јавности омогуће увид у свој рад, према закону којим се уређује слободан приступ информацијама од јавног значаја. Према одредбама члана 79. ЗДУ органи државне управе дужни су да на примерен начин, пре свега у просторијама у којима раде са странкама, обавештавају странке о њиховим правима, обавезама и начину остваривања права и обавеза, своме делокругу, о органу државне управе који надзире њихов рад и начину контакта с њиме и о другим подацима битним за јавност рада и односе са странкама.

-Члан 76. ЗДУ предвиђа да су органи државне управе дужни да обавештавају јавност о свом раду преко средстава јавног информисања и на други прикладан начин а запослени који су овлашћени за припрему информација и података везаних за обавештавање јавности одговорни су за њихову тачност и благовременост. На тражење физичких или правних лица, органи државне управе дужни су да дају мишљења о примени одредаба закона и других општих аката, у року од 30 дана (члан 80.). Органи државне управе могу да врше поједине послове у месту изван свог седишта и седишта подручне јединице, у управним данима (члан 78.).

-Према одредбама Уредбе о управним окрузима („Службени гласник РС”, број 15/06) донете на основу ЗДУ управни окрузи се образују ради вршења послова државне управе изван седишта органа државне управе (министарства, посебне организације и органи управе у саставу министарства).

-Члан 8. ЗДС предвиђа да су информације о раду државних службеника доступне јавности, према закону којим се уређује слободан приступ информацијама од јавног значаја.

-Основна начела дефинисана у ЗОУП укључују, поред осталог, и начело заштите права грађана и заштите јавног интереса (члан 7) и начело пружања помоћи странци (члан 8). Орган који води поступак стараће се да незнање и неукост странке и других учесника у поступку не буду на штету права која им по закону припадају.

-ЗСПИЈЗ у члану 38. став 2. утврђује обавезу поступања по захтеву за слободан приступ информацијама од јавног значаја у органу јавне власти да, уз остало, пружа тражиоцима неопходну помоћ за остваривање њихових права на приступ информацијама од јавног значаја утврђених овим законом. Одговорно лице у органу јавне власти (руководилац органа) може одредити једно или више службених лица (овлашћено лице) за поступање по захтеву за приступ информацијама од јавног значаја, а у случају да то не учини, за поступање по захтеву надлежно је одговорно лице. Одредбама члана 39. истог закона утврђена је обавеза државних органа да израде информатор о свом раду. Садржај и начин објављивања информатора уређен је Упутством за израду и објављивање информатора о раду органа јавне власти („Службени гласник РС”, број 10/22), којим је предвиђено и то да се у један од обавезних делова информатора уносе подаци о начину подношења захтева за приступ информацијама од јавног значаја и правима тражиоца, заједно са контакт подацима и линковима који могу бити корисни за остваривање права. Значајну улогу у погледу обавештавања јавности и едукације за примену ЗСПИЈЗ има Повереник за информације од јавног значаја и заштиту података о личности који у ту сврху објављује извештаје, приручнике са

изводима из своје праксе и друге публикације, а такође, сам и у сарадњи са Службом Владе РС за управљање кадровима, високошколским установама, невладиним организацијама и другим заинтересованим субјектима организује семинаре посвећене улози и остваривању права јавности на приступ информацијама у поседу органа јавне власти.

-Повереник за информације од јавног значаја и заштиту података о личности (Повереник), између осталог, обавештава јавност о садржини ЗСПИЈЗ, као и о правима уређеним наведеним законом и обавља друге послове одређене законом. Повереник може да покрене поступак за оцену уставности и законитости закона и других општих аката (члан 35).

-Значајну улогу у помагању јавности у остваривању правне заштите у питањима животне средине има и Заштитник грађана. Заштитник грађана је установљен као независан државни орган, који штити права грађана и контролише рад органа државне управе, органа надлежног за правну заштиту имовинских права и интереса Републике Србије, као и других органа и организација, предузећа и установа којима су поверена јавна овлашћења. Овлашћен је да контролише законитост и правилност рада органа управе, да утврђује повреде учињене актима, радњама или нечињењем органа управе, ако се ради о повреди републичких прописа. Ако Заштитник грађана прими притужбу која се односи на повреду људског или мањинског права учињену актима, радњама или нечињењем органа управе, а није повређен Устав, међународни уговор о људским или мањинским правима, нити закон, други пропис или општи акт Републике Србије, већ је повређен пропис или други општи акт аутономне покрајине, односно јединице локалне самоуправе, доставља је, без одлагања, покрајинском заштитнику грађана - омбудсману или локалном омбудсману, и о томе писмено обавештава подносиоца притужбе. Ако покрајински заштитник грађана - омбудсман или локални омбудсман прими притужбу због повреде потврђеног међународног уговора о људским или мањинским правима или закона, другог прописа или општег акта Републике Србије доставља је, без одлагања, Заштитнику грађана и о томе писмено обавештава подносиоца притужбе. Ако подносилац притужбе истовремено указује на повреду потврђеног међународног уговора о људским или мањинским правима или закона, другог прописа или општег акта Републике Србије и на повреду прописа или другог општег акта аутономне покрајине или јединице локалне самоуправе, орган који је примио притужбу поступа по њој у делу својих надлежности, а копију притужбе прослеђује Заштитнику грађана или покрајинском заштитнику грађана - омбудсману или локалном омбудсману, и о томе писмено обавештава подносиоца притужбе. (члан 41.). Заштитник грађана није овлашћен да контролише рад Народне скупштине, председника Републике, Владе, Уставног суда, судова и јавних тужилаштава. Такође, има право предлагања закона из своје надлежности, а овлашћен је и да Влади односно Скупштини поднесе иницијативу за измену или допуну закона и других прописа и општих аката, као и да пред Уставним судом покрене поступак за оцену уставности и законитости закона, других прописа и општих аката. Институција је почела са радом 2007. године, а од 2010. године је акредитована као Национална институција за заштиту и унапређење људских права у највишем А статусу.

-ЗЛС предвиђа да су органи и службе јединице локалне самоуправе дужни да обавештавају јавност о свом раду преко средстава јавног информисања и на други прикладан начин као и да грађанима у остваривању њихових права и обавеза дају потребне податке, објашњења и обавештења. Такође, органи и службе јединице локалне самоуправе дужни су да свима омогуће подношење притужби на свој рад и на неправилан однос запослених и да одговоре на њих у року од 30 дана, ако подносилац притужбе захтева одговор. Према истом закону, и у јединици локалне самоуправе може се установити заштитник грађана који је овлашћен да контролише поштовање права грађана, утврђује повреде учињене актима, радњама или нечињењем органа управе и јавних служби, ако се ради о повреди прописа и општих аката јединице локалне самоуправе.

-Члан 4. Правилника о поступку јавног увида, презентацији и јавној расправи о студији о процени утицаја на животну средину („Службени гласник РС”, број 69/05) прописује да је надлежни орган дужан да свим заинтересованим органима и организацијама и јавности који врше увид у изложеној студији о процени утицаја пружи потребне информације и помоћ приликом тумачења појединих решења и евентуалног давања примедби и мишљења на студију о процени утицаја.

(б) У вези са ставом 3, мере које су предузете да се промовише образовање и свест о заштити животне средине;

Одговор:

-ЗОСОВ дефинише да су циљеви образовања и васпитања, између осталог, и развој свести о значају одрживог развоја, заштите и очувања природе и животне средине, еколошке етике и заштите животиња (члан 8. тачка 5.). Истим законом се утврђује да ученици треба да постижу опште исходе образовања и васпитања и један од њих је да, ефикасно и критички користе научна и технолошка знања, уз показивање одговорности према свом животу, животу других и животној средини (члан 9. тачка 4.). Истовремено се прописује да ученик има обавезу да се стара о очувању животне средине и понаша у складу са правилима еколошке етике (члан 80. став 2. тачка 7.).

-Законом о основном образовању и васпитању као један од циљева основног образовања и васпитања прописан је развој свести о значају одрживог развоја, заштите и очувања природе и животне средине, еколошке етике и заштите животиња (члан 21). Чланом 27. овог закона прописано је да школски програм садржи и програм заштите животне средине. Упућујемо и на члан 46. овог закона.

-Закон о средњем образовању и васпитању прописује да школски програм садржи и посебан програм заштите животне средине (чл. 11. и 16.) који обухвата активности усмерене на јачање и развој свести о значају здраве животне средине, одрживог развоја и очувању и унапређењу природних ресурса.

-Члан 44. Закона о образовању одраслих прописује да програми неформалног образовања одраслих обухватају и програме заштите околине и екологије.

-Члан 6. ЗЗЖС прописује обавезу државних органа, научних установа, установа у области образовања, здравства, информисања, културе и других установа, као и других облика удруживања, да у оквиру својих делатности, подстичу, усмеравају и обезбеђују јачање свести о значају заштите животне средине. Јачање свести о

значају заштите животне средине обезбеђује се кроз систем образовања и васпитања, научно-истраживачког и технолошког развоја, усавршавања у процесу рада, јавног информисања и популаризације заштите животне средине. У вези са овим упућујемо и на члан 55. став 1. тачка 4. ЗЗЖС (признања и награде за допринос заштити животне средине), затим члан 65. ЗЗЖС (акциони планови).

-У Републици Србији постоји око двадесет акредитованих смерова на различитим факултетима који школују инжењере животне средине,

-Члан 117. ЗЗП предвиђа да је Министарство надлежно за послове образовања (МПНТР) дужно да осигура услове за унапређивање васпитања и образовања о заштити природе. У складу са тим донети су Стандарди општих међупредметних компетенција за крај средњег образовања, Одговоран однос према околини (тачка 9.). МЗЖС, надлежни орган аутономне покрајине, завод и правна лица с јавним овлашћењима дужни су да обавештавају јавност о природним вредностима, заштити природе, њеној угрожености, факторима и последицама угрожавања. Упућујемо и на члан 7. тачка 11; члан 29. ст. 2. и 5; члан 30; члан 53. тачка 7.

-Такође, упућујемо и на ЗВ: члан 40. став 8; члан 143. тачка 5; ЗЗОКРФ: члан 2. тачка 34; ЗШ: члан 6. став 4. тач. 6. и 7; члан 36. став 3.

-Активности које се односе на образовање и развијање јавне свести у области животне средине и еколошке културе координира МЗЖС у сарадњи са Министарством просвете, науке и технолошког развоја (МПНТР) и другим надлежним институцијама.

-Покрајински завод за заштиту природе (ПЗЗП) је током периода 2021-2024. године реализовао бројне и разноврсне активности на пољу ширења свести о потреби заштите природе, строго заштићених и заштићених биљних и животињских врста као и заштити животне средине. Стручна и шира јавност редовно је упознавана са активностима, акцијама и постигнутим резултатима ПЗЗП, као и са актуелностима, општим циљевима и проблемима у заштити природе. У промотивним активностима нарочита пажња посвећена је деци и младима али и локалном становништву и управљачима заштићених природних добара. Остварени су садржаји којима је, поред стицања нових сазнања о природи, промовисана њена заштита. На овом плану је унапређена сарадња са стручним институцијама, образовним институцијама од предшколских до високообразовних, управљачима заштићених подручја, корисницима простора, еколошким удружењима грађана, медијима, итд. Изложбени простор ПЗЗП у Новом Саду током 2021-2024. године обишло је 30470 посетилаца. Број посетилаца је био знатно мањи него у претходном периоду због болести Ковид и мера борбе против ове болести. Током 2021. године природњачку изложбу је обишло свега 3470 посетилаца, то је година престанка мера борбе против болести Ковид. Током 2022. и 2023. године бележимо пораст посетилаца и то на 14500 и 12500 највећим делом основношколске и средњошколске деце. Међутим крајем 2023 године и током целе 2024. године отпочиње реконструкција Природњачке изложбе ПЗЗП и она је затворена за јавност до даљњег. Поновно отварање изложбе се планира половином 2026. године.

□ Одржано је 16 тематских изложби са пратећим активностима у изложбеном простору ПЗЗП или у сличним институцијама током 2021-2024. године.

□ Настављена је сарадња са више факултета Универзитета у Новом Саду и рад са студентима који су слушали предавања или обављали вежбе у лабораторији и

препараторским просторијама ПЗЗП (студенти биологије, географије, ловног туризма, студенти пољопривредног факултета и др.) као и приказивање природњачко документарних филмова у сали Завода.

Настављена је сарадња са више факултета Универзитета у Новом Саду и рад са студентима који слушају предавања или обављају вежбе у лабораторији и препараторским просторијама (студенти биологије, географије, ловног туризма, студенти пољопривредног факултета и др.) као и приказивање природњачко документарних филмова у сали ПЗЗП. ПЗЗП је у сарадњи са Покрајинским секретаријатом за урбанизам и заштиту животне средине и управљачима заштићених подручја, у току периода 2021-2024. године пригодним активностима обележио значајне еколошке датуме: Светски Дан влажних подручја – 2. фебруар (Рамсарска Конвенција); Дан Покрајинског завода за заштиту природе - 1. април; Дан заштите природе - 11. април; Дан планете Земље - 22. април; Европски Дан паркова - 24. мај; Светски Дан заштите животне средине - 5. јун; Међународни Дан Дунава - 29. јун; Међународна ноћ слепих мишева - 25. август; Дан геолога – 18. септембар; Дане Европске Баштине – 23. септембар; Дечија недеља – прва седмица у октобру.

-Завод за заштиту природе Србије (ЗЗПС) је у протеклом периоду, од 2021. до 2023. године, реализовао бројне образовне програме у форми семинара (webinara), радионица, скупова, појединачних или серијала предавања, самостално и у сарадњи са другим институцијама и организацијама које се баве заштитом природе, као и многобројне промотивне манифестације у циљу упознавања најширег круга јавности са заштитом природе у Србији. На основу годишњих Програма заштите природних добара за наведени период, реализовани су образовни и промотивни програми који се односе на укључивање јавности у послове заштите природе и обезбеђивања доступности података о природи и њеном очувању. Промотивне манифестације укључиле су различите циљне групе јавности ради промовисања заштите природе, јачања друштвене свести и усвајања ставова о вредностима и значају националне природне баштине. Завод је у том циљу програмски учествовао на фестивалима као што су: „Нишвил”, „Just out Манасија”, „Природњачки филм у Смедереву”, у сајамским манифестацијама Међународни сајам екологије „Есо Fair” и Међународни сајам књига. Образовни програми су били организационо и садржински прилагођени различитим потребама и карактеристикама циљних група којима су били намењени – од ученика различитог узраста, преко образовног кадра, запослених у јавним предузећима, представника локалне самоуправе, до управљача заштићених добара и удружења. У овом периоду организовано је око 100 различитих образовних програма. ЗЗПС је и у овом периоду путем средстава јавног информисања упознавао јавност са својим радом и активностима у области заштите природе у циљу развијања свести најшире јавности о заштити природе и њеном значају. У том контексту, у трогодишњем периоду остварено је више од хиљаду објава у различитим медијима – штампаним, електронским и новим медијима. У информисању јавности о раду ЗЗПС заступљени су медији, како националног, тако и локалног значаја. У 2023. години обележено је 75 година рада Завода за заштиту природе Србије, и овим поводом урађена изложбена поставка о природној баштини и заштити природе у Србији „Глас Природе” која је била постављена у Београду, Нишу и Лозници. Поред одржавања различитих образовних програма и

манифестација промотивног карактера, ЗЗПС је издавањем публикација научног, стручног и популарног карактера, упознавао јавност са заштитом природе. У предметном периоду ЗЗПС је објавио низ нових наслова, и то монографије „Сиви соко”, „Природна баштина Хиландара и Свете Горе”, „Хиландар- лековито биље у Богородичином врту”, „Национални парк Тара- 40 година постојања”, „Птице Хиландара”, „Споменик природе Церјанска пећина”, као и Едицију књига „Заштићена природна добра Србије” која садржи четири монографије (на српском и енглеском језику), „Заштићена подручја Србије”, „Заштићено геонаслеђе Србије”, „Заштићене биљне врсте Србије” и „Заштићене животињске врсте Србије”. Приручници „Одабране инвазивне биљне врсте у флори Србије”, „Заштићене дрвенасте и жбунасте врсте у Србији”, као и приручник за извођење теренских вежби из ботанике на примеру Власинске висоравни. Водич „Вилин коњици Србије” као и „Биљни свет Старе планине- флора Голине и Турјачке Гламе” и „Ихтиофауна Тимока у ПП „Стара планина”. Издате су информативне табле о медведу за ПП „Златибор”, као и каталог издања Завода. Осим, тога, ЗЗПС је издао сет слагалица – Свет природе Србије 2, игре меморије на тему Птице, мини кључеве за препознавање врста. Такође су издата и бројна промотивна издања у виду постера, панела и тематских плаката. -РХМЗ је, у оквиру програма праћења, прогнозирања и истраживања варијабилности климе и климатских промена, и утицаја климатских промена на здравље становништва, поједине секторе привреде и расположивост природних ресурса, обезбедио извршавање оперативних и развојних истраживачких функција Подрегионалног центра за климатске промене за Југоисточну Европу (SEEVCCC) у оквиру Европске мреже регионалних климатских центара Светске метеоролошке организације, којима су обухваћене и активности образовања, обуке, информисања и подизања свести јавности о проблему климатских промена. У извештајном периоду, РХМЗ је у сарадњи са Светском метеоролошком организацијом организовао 8 регионалних Климатских форума (WMO/South Eastern European Climate Outlook Forum – SEECOF) уз учешће представника националних хидрометеоролошких служби из 20 држава региона Југоисточне Европе, Кавказа и Медитерана. Као домаћин SEEVCCC, РХМЗ је као иницијатор успостављање регионалног Конзорцијума за оперативну прогнозу времена за Југоисточну Европу (South-East European Consortium for Operational weather Prediction-SEECOP), који поред даљег развоја и увођења у оперативан рад нумеричких модела за прогнозу времена, климе и вода, има за циљ и спровођење програма обуке за различите области нумеричког моделирања времена, климе и вода, у току 2021. године организовао Шесту седницу Савета Конзорцијума као и регионални семинар „Практичне обуке за коришћење NMMB атмосферског нумеричког модела за прогнозу времена у Југоисточној Европи” („Hand on Training on the use of NMMB Atmospheric Model for Weather Prediction in the South-eastern Europe – SEEWEATHER”), на коме су учествовали представници институција држава чланица Конзорцијума. РХМЗ је, такође, у оквиру билатералне и регионалне водопривредне сарадње, као и у оквиру пројеката који се реализују уз финансијску подршку Глобалног фонда за животну средину и Европске уније, организовао већи број националних и регионалних конференција и семинара обуке на тему климатских података и сервиса, ризика суша, унапређења система ране најаве поплава и других метеоролошких елементарних непогода и размене

података (пројекти: „Климатска осматрања, моделирање и услуге у Европи”/„European Climate Observations, Modelling and Services – Climateurope”; „Унапређење сарадње у области прогнозе поплава у басену Дунава”/„Danube River Basin Enhanced Flood Forecasting Cooperation – DAREFFORT”; „Пројекат управљања сливом реке Дрине на Западном Балкану”/„West Balkans Drina River Basin Management Project - WBDRBM”; „Међународна мрежа за подстицање коришћења продуката мониторинга и прогнозе транспорта пустињског аеросола”/„International Network to Encourage the Use of Monitoring and Forecasting Dust Products – inDust”; Пружање подршке климатским услугама и њихова стандардизација у Европи”/„Supporting and standardising climate services in Europe and beyond” – Climateurope 2; „Кохерентне прогнозе европске климе са фокусом на адаптацију”/„Adaptation oriented seamless predictions of European climate” – ASPECT; „Систем за прогнозу и упозорења на појаву поплава у сливу Реке Саве - Sava FFWS”/„The Flood Forecasting and Warning System of the Sava River basin – Sava FFWS”; „Систем за прогнозу и упозорења на поплаве за Велику Мораву”/„Flood forecasting and warning system for Velika Morava- FFWS”; „Одрживо, интегрисано транснационално управљање седиментом у сливу реке Дунав”/„Danube Sediment Balance - Sustainable, Integrated Transnational Sediment Management in the Danube River Basin - Danube Sediment II”; „Ekologija i meteorologija”/”Erasmus+project „Ecology and Meteorology”).

-Републички хидрометеоролошки завод је у периоду 2021-2024. година у оквиру својих надлежности и делокруга рада, а по захтеву образовних институција из целе Републике Србије (основних и средњих школа и појединих факултета) организовао и спровео већи број програма едукације и информисања ученика и студената кроз реализацију програма радних посета унутрашњим организационим јединцама РХМЗ. Учесће стручњака РХМЗ у научно-образовним програмима електронских и штампаних медија, такође представља један о механизма промоције образовања и јачања свести јавности о климатским променама и могућим утицајима метеоролошких, климатских и хидролошких услова и елементарних непогода на здравље становништва, поједине секторе привреде и расположивост природних ресурса.

-У партнерству са Мрежом Архус центара, Мисија ОЕБС-а у Србији промовисала је одрживе пословне моделе и праксе циркуларне економије међу предузетницама, кроз пет онлајн дебата под називом „Зелена транзиција за одрживу будућност”, које су између октобра и децембра 2021. организовали Архус центри у Суботици, Новом Саду, Новом Београду, Крагујевцу и Нишу, са фокусом на опоравак након пандемије и оснаживање предузетница. Укупно 140 учесника, укључујући 107 жена ангажованих у органској производњи, преради хране, паковању, дистрибуцији, рециклажи и управљању отпадом, узело је учешће у дискусијама. Дискусије су обезбедиле платформу за размену информација о механизмима подршке за одрживо агро-предузетништво, новом законодавству у области управљања отпадом и финансијским инструментима за подстицање зелених послова. Кључни закључци подељени су са локалним властима и привредним коморама у циљу обликовања циљаних мера за зелени опоравак.

-Са циљем да допру до шире јавности, Архус центар Суботица је израдио видео који представља једно успешно женско одрживо предузеће, Архус центар Ниш је припремио флајер о циркуларним праксама у сектору отпада, а Архус центар Нови Сад је објавио резултате истраживања спроведеног међу 58 малих и средњих предузећа у власништву жена из Војводине, Београда и централне Србије, идентификујући кључне препреке за развој одрживог пословања. Ови материјали указују на потенцијал зеленог раста за оснаживање жена у предузетништву, смањење ризика и интеграцију еколошких и економских циљева у оквиру постпандемијског опоравка.

- У 2023. години, у сарадњи са Архус центрима у Новом Саду, Суботици и Новом Београду, Мисија ОЕБС-а у Србији организовала је серију округлих столова са више заинтересованих страна у Београду, Суботици и Новом Саду, са фокусом на циркуларну економију, образовање о климатским променама и политику квалитета ваздуха. Овим дискусијама присуствовало је укупно 89 учесника, укључујући представнике локалних самоуправа, цивилног друштва, привреде, академске заједнице и студенте. Округли сто у Новом Саду, одржан 4. децембра 2023. године, био је посвећен промоцији пракси циркуларне економије и окупио је 42 учесника. Догађај у Београду, одржан 13. децембра 2023. године, окупио је 19 учесника – локалне доносиоце одлука, наставнике и представнике привреде – како би указали на значај образовања о климатским променама у средњим школама. Последњи округли сто, одржан у Суботици 14. децембра 2023. године, окупио је 28 учесника у оквиру јавне расправе о нацрту локалног Плана квалитета ваздуха. Све дискусије су истакле значај учешћа грађана у креирању делотворних локалних политика у области заштите животне средине.

-ЗЗП утврђује посебан национални дан заштите природе који треба да се обележава сваког 11. априла. Према члану 106. ЗЗП у Дану заштите природе организују се васпитне, образовне, рекреативне, стручне и друге активности којима се на примерен начин подстиче и унапређује заштита природе. (видети члан 106. ЗЗП).

-У сарадњи са Покретом горана Новог Сада, представником коалиције четири организације у оквиру иницијативе „Зелена столица” у Новом Саду, и Скупштином града Новог Сада, Мисија ОЕБС-а у Србији је 16. септембра 2021. године организовала онлајн семинар за одборнике локалне скупштине на тему „зеленог раста“ у складу са Зеленом агендом за Западни Балкан. Догађај је окупио 52 учесника, међу којима 27 одборника Скупштине града Новог Сада, новинаре и представнике организација цивилног друштва. Кључне теме обухватиле су енергетску ефикасност, управљање отпадом, одрживу производњу и потрошњу, као и интеграцију обновљивих извора енергије у локалне политике, при чему су стручњаци из Привредне коморе Србије, Министарства заштите животне средине, Сталне конференције градова и општина и Универзитета у Новом Саду истакли значај транспарентних и инклузивних политика које подстичу институционалну сарадњу и активно укључење грађана у зелену транзицију. Покрет горана Новог Сада је израдио и дистрибуирао информативни флајер којим се промовишу

принципи циркуларне економије, представљају локални примери добре праксе и могућности за успостављање нових вредносних ланаца.

-Мисија ОЕБС-а у Србији подржала је организацију Зелени Сад, као представника коалиције четири организације у оквиру иницијативе „Зелена столица”, да у сарадњи са Градском управом Новог Сада и Саветом за заштиту животне средине спроведе активности усмерене на јачање учешћа младих у креирању локалних еколошких политика. У том оквиру, Зелени Сад је спровео истраживање међу 151 учеником из 18 средњих школа у Новом Саду, како би се идентификовали њихови ставови и приоритети у области заштите животне средине. Резултати истраживања представљени су 27. новембра 2023. године на тематској седници Савета за заштиту животне средине, којој је присуствовало 35 одборника, представника Градске управе, јавних комуналних предузећа и организација цивилног друштва. Током дискусије упоређени су ставови младих са постојећим стратешким документима града Новог Сада у области животне средине, што је резултирало формулисањем конкретних препорука за унапређење јавних политика. Брошура са сажетком резултата истраживања и кључним препорукама објављена је у електронском формату, са циљем да послужи као водич како доносиоцима одлука, тако и младима, у даљем унапређивању одрживих локалних политика заштите животне средине.

-У 2024. години, Архус центри су, уз подршку Мисије ОЕБС-а у Србији, промовисали три важне публикације: Приручник за активно учешће јавности у заштити животне средине (<https://www.osce.org/mission-to-serbia/573010>), Преглед и тумачење јавних расхода намењених заштити животне средине (<https://www.osce.org/mission-to-serbia/572995>) и Јачање Архус центара у области рада ОЕБС-а ради промоције добре управе у заштити животне средине и одрживог развоја (<https://www.osce.org/mission-to-serbia/573001>) које представљају корисне ресурсе за подстицање учешћа јавности, разумевање механизма финансирања и промоцију одрживих пракси. Са циљем представљања налаза и препорука из ових публикација широј јавности, организована су четири округла стола: у Суботици (26. јуна 2024), Нишу (28. јуна 2024), Београду (30. септембра 2024) и Новом Саду (4. октобра 2024), уз укупно учешће 125 учесника. Ови догађаји су промовисали зелену економску културу, одрживе праксе и партициптивно управљање, окупивши представнике државних, покрајинских и локалних институција, привреде, организација цивилног друштва, академске заједнице и медија. Округли сто у Суботици окупио је 26 учесника и бавио се зеленим и циркуларним економским моделима. У Нишу, 28 учесника је разговарало о предностима сарадње између локалних власти, академске заједнице, привреде и цивилног друштва у примени еколошких прописа. Догађај у Београду окупио је 27 учесника и нагласио улогу Архус центара у партициптивном одлучивању и развоју циркуларне економије међу малим и средњим предузећима, са посебним фокусом на младе и жене предузетнице као кључне актере у ублажавању климатских промена. Завршни округли сто у Новом Саду, одржан на Факултету техничких наука, окупио је 44 учесника. У току дискусије истакнута је улога Архус центара у промоцији зелених пословних пракси и ублажавању климатских промена, као и сарадња у области финансирања заштите животне средине. Након скупа, ЦБЦ кластер из Сомбора, познат по иновацијама у области одрживе пољопривреде, исказао је интересовање

за успостављање шестог Архус центра у Сомбору. Ови догађаји допринели су јачању свести о зеленој економској култури, оснажили улогу Архус центара као платформи за управљање животном средином и подстакли међусекторска партнерства ради унапређења одрживог развоја и партиципативног одлучивања у Србији.

-Повереник за информације од јавног значаја и заштиту података о личности, уз подршку Мисије ОЕБС-а у Србији, је током 2023. године организовао Пројекат „Примена Архуске конвенције и приступ информацијама од јавног значаја”. У оквиру тог пројекта одржане су четири радионице о значају приступа еколошким информацијама за унапређење и заштиту животне средине и то у Београду 30. 6. 2023. године, у Новом Пазару 20. 9. 2023. године, у Крагујевцу 3. 11. 2023. године и 23. 11. 2023. године у Суботици. Радионица ја окупила представнике академске заједнице, органа јавне власти који се баве питањима заштите животне средине на државном и локалном нивоу, заинтересоване јавности, организације цивилног друштва и новинаре који извештавају о животној средини и климатским променама. Осим тога, у оквиру овог пројекта израђена је и публикација „Остваривање права на приступ еколошким информацијама” ауторке Славољупке Павловић, која се односи на први стуб Архуске конвенције, и која представља практични приручник за новинаре, грађане и заинтересовану јавност о томе како да што брже и ефикасније остваре своје право на приступ еколошким информацијама, али и за органе јавне власти да их што боље и темељније информишу о њиховим обавезама када је реч о приступу еколошким информацијама. У публикацији је урађена и анализа поступања Повереника по жалбама које се односе на приступ еколошким информацијама за период 2018. – март 2023. године, уз критички осврт на проблеме у овој области. Публикација је доступна на интернет презентацији Повереника www.poverenik.rs.

(в)У вези са ставом 4, мере које су предузете да се обезбеди одговарајуће признање и подршка удружењима, организацијама или групама које промовишу заштиту животне средине;

Одговор:

-Место и улога удружења¹, организација и група као и обавеза њихове подршке прописана је на различите начине у већем броју закона. Најширим одређењем се може сматрати чињеница да су удружења, организације или групе експлицитно дефинисани као део „јавности” у ЗЗЖС (члан 3. тачка 26.), односно „заинтересоване јавности” (члан 3. тачка 28.) са свим правима које су важећим прописима установљени за „јавност”. Осим тога упућујемо и на члан 4. став 1. тачка 6; чл. 6, 7, 9. тачка 11; члан 55. став 1. тачка 6. Сличне одредбе, када су у питању дефиниције, налазе се и у ЗЗВ: члан 3. тач. 14. и 16.

-Такође, упућујемо на ЗЗП: члан 102. став 1. тачка 9; ЗПИ: члан 3; ЗВ: члан 142. став 3; ЗХ: члан 7. став 2; ЗУО: члан 13. тачка 2; члан 17. тачка 6.

-Одредбама члана 38. став 1. ЗУ је прописано да се средства за подстицање програма или недостајућег дела средстава за финансирање програма које реализују

¹ За списак регистрованих удружења које се баве заштитом животне средине по основу новог Закона о удружењима видети сајт <http://www.apr.gov.rs/Регистри/Удружења.aspx>

удружења, а који су од јавног интереса, обезбеђују у буџету Републике Србије. Влада, односно министарство надлежно за област у којој се остварују основни циљеви удружења, додељују наведена средства на основу спроведеног јавног конкурса и закључује уговоре о реализовању одобрених програма (став 2.). У смислу става 3. наведеног члана Закона, под програмом од јавног интереса нарочито се сматрају, између осталог, и програми у области: здравствене заштите, заштите и промовисања људских и мањинских права, образовања, науке, културе, информисања, заштите животне средине, одрживог развоја, заштите животиња, заштите потрошача, борбе против корупције, као и хуманитарни програми и други програми у којима удружење искључиво и непосредно следи јавне потребе. Ставом 5. овог члана прописано је да се наведена средства могу додељивати и из буџета аутономне покрајине и јединица локалне самоуправе.

-У марту 2018. године, Влада Републике Србије усвојила је Уредбу о средствима за подстицање програма или недостајућег дела средстава за финансирање програма од јавног интереса која реализују удружења (у даљем тексту: „Уредба”). Ова уредба ближе уређује критеријуме, услове, обим, поступак, праћење спровођења поступка доделе средстава за подршку пројеката које реализују организације цивилног друштва. Циљ Уредбе је да се направи одговорнији, транспарентнији и ефикаснији процес расподеле средстава за подстицање програма или недостајућег дела средстава за финансирање програма које реализују удружења, обезбеди спречавање сукоба интереса и побољша правни оквир који регулише финансирање програма цивилног сектора у Републици Србији. У складу са великим средствима које се одвајају за ове активности, било је неопходно унапредити цео поступак и систем на којем почива додела средстава за програме организацији цивилног друштва. Нова Уредба (у односу на уредбу из 2012. и 2015. године) унапређује овај поступак:

- увођењем Годишњег плана јавних конкурса и Календара јавних конкурса;
- детаљнијим уређивањем надлежности комисије;
- обавезом објаве одлуке о додељеним средствима;
- усаглашавањем поступка са одредбама новог Закона о општем управном поступку;
- увођењем могућности учешћа стручне јавности у поступку;
- увођењем додатних антикоруптивних мера, које се односе на спречавање сукоба интереса чланова комисије, што је био један од главних захтева цивилног сектора у претходном периоду, али једнако и на обавезу спречавања сукоба интереса код удружења приликом коришћења додељених средстава;
- реформом процеса праћења реализације програма како преко овлашћеног ревизора, тако и детаљним регулисањем мониторинг посета и извештавања о истим;
- детаљнијим регулисањем израде, достављања, прегледања и процене наративних и финансијских извештаја;
- могућношћу органа да, у складу са расположивим ресурсима, израде и објаве процену успешности реализованих програма и пројеката;
- унапређењем поступка прерасподеле одобреног износа средстава, поступања у случају неправилности, раскида уговора и повраћаја средстава.

Двогодишња пракса примене нове Уредбе показала је да се нови институти врло добро примењују, а да се поступци спроводе са вишим степеном професионалности и одговорности, на шта су указали и државни и цивилни сектор.

-У буџету Републике Србије опредељена су средства за финансијску подршку пројектима које реализују удружења (невладине организације).

-ЗЗПС је у протеклом периоду остварио сарадњу са бројним удружењима која су посвећена заштити животне средине и природе. ЗЗПС остварује ову сарадњу на основу члана 102. тач. 9. и 15. ЗЗП. Сарадња је подразумевала заједничко извођење, или учешће ЗЗПС у реализацији различитих акција образовног и промотивног карактера, стручне консултације, предавања, радионице, изложбе, обезбеђивање тематског образовног материјала ЗЗПС-а за рад организација, итд. Многе од промотивних и образовних активности у протеклом периоду реализоване су у сарадњи са удружењима, управо у циљу јачања партнерских веза са удружењима грађана, која су ангажована у области заштите животне средине и природе.

(2) У вези са ставом 7, мере које су предузете да се промовишу принципи Конвенције, укључујући:

(I) Мере које су предузете да се координирају активности између и унутар министарстава у циљу информисања званичника који учествују у другим међународним форумима о члану 3, ставу 7 и о упутствима усвојеним у Алма-Ати, указујући на то да ли се мере координирања и даље примењују;

(II) Мере које су предузете да се обезбеди приступ информацијама на државном нивоу у вези са међународним форумима, укључујући фазе у којима је приступ информацијама био обезбеђен;

(III) Мере које су предузете да се промовише и омогући учешће јавности на државном нивоу, у вези са међународним форумима (на пример: позивање чланова из удружења да учествују у делегацијама стране потписнице на преговорима у вези са заштитом животне средине или укључивање удружења у формирање званичног става стране потписнице у оваквим преговорима) укључујући фазе у којима је приступ информацијама био обезбеђен;

(IV) Мере које су предузете да се промовишу принципи Архуске конвенције у протоколима других међународних форума;

(V) Мере које су предузете да се промовишу принципи Архуске конвенције у радним програмима, пројектима, одлукама и другим битним закључцима других међународних форума;

Одговор:

-ЗЗПС промовише принципе Архуске конвенције у оквиру међународне сарадње коју развија са међународним организацијама и институцијама, научним и стручним установама, управљачима заштићених природних добара других земаља, као и бироима међународних конвенција, а са циљем размене искустава и знања у области заштите природе, као и примене савремених међународних принципа и стандарда у стратегији заштите природе Србије, и у оквиру реализације пројеката међународног карактера у којима учествује.

-2021 година радионице и међународна сарадња:

- На заседању Међународног комитета управљања UNESCO програма Човек и биосфера, 15.09.2021. године проглашен је прекогранични Резерват биосфере

„Мура-Драва-Дунав”, који се простире на територијама пет земаља (Република Хрватска, Мађарска, Република Србија, Република Словенија, Република Аустрија) и представља први петогранични резерват биосфере у свету и популарно је назван Европски Амазон, с обзиром на то да обухвата широке плавне зоне великих равничарских река Муре, Драве и Дунава.

- Радионица о нацрту ИПАРД мере 4 - Агроеколошко - климатске мере органске производње - Консултациона радионица „Програмирање ипард мере 4 агро-еколошко-климатске мере и мера органске производње”, одржана у Београду 22.07.2021. године.

- Радионица под називом Дани леса 2021 као туристички потенцијал Београда.

- Радионица за управљање шумама у организацији пројекта Beech Power.

- Трећа национална радионица у оквиру пројекта „Управљање и обнављање водених еколошких коридора за миграторне врсте риба у басену реке Дунав” (МЕАСУРЕС).

- Радионица под називом „Према ефикасном управљању страним инвазивним врстама”. Основ радионице је била презентација препорука припремљених у оквиру Sava TIES пројекта на којем су као партнери из Србије Покрајински завод за заштиту природе, Покрет горана Сремске Митровице и ЈП „Војводинашуме”. Тема радионице су инвазивне стране врсте и њихов утицај на природу и свакодневни живот, уз препоруке за ефикасно управљање, које су формиране на основу сазнања из трогодишњег рада на сузбијању инвазивних врста на пилот подручјима и анализи прописа у државама у сливу реке Саве, које су заједничким радом прикупили и саставили управљачи заштићених подручја.

- 2022 година радионице и међународна сарадња:

- Радионица на угљеничној фарми Маркова црква, организована у оквиру реализације пројекта: „Развој иновативних метода органске ратарске производње у циљу веће климатске неутралности пољопривреде”, по позиву Института за земљиште у Марковој цркви на пољопривредном газдинству Сретеновића воденица.

- Уводна радионица пројекта Привремене активности за програм Енергетска ефикасност у зградама централне власти.

- Радионица „Заједница букових шума светске баштине – искуства, резултати и закључци” припремљена у оквиру Interreg пројекта „BEECH POWER: World Heritage BEECH Forests: emPOWERing and catalyzing an ecosystem-based Sustainable Development”.

- Прва радионица Радне групе за израду Стратегије заштите животне средине – Зелена агенда: Увод у процес и анализа изазова и проблема животне средине у Србији.

- Европска комисија је покренула пројекат „ЕУ за Зелени опоравак: Подршка имплементацији Зелене агенде - EU 4 Green Recovery: Support the implementation of the Green Agenda” који имплементира Агенција за животну средину Аустрије. Пројекат је планиран да траје од 01.01.2022. до 31.12.2025. године. У 2022. години су одржане две радионице, прва је била информативног карактера а на другој је разматран материјал за Inception report и Workplan.

- Округли сто поводом представљања пројекта „Паметно мапирање локација за соларне електране у Србији” и анализе просторног потенцијала за развој соларних фотонапонских електрана у Србији.
 - Учешће у радној групи Центра за извршност за мапирање обновљивих извора енергије у југоисточној Европи, коју су чинили представници земаља југоисточне Европе: Словеније, Хрватске, Црне Горе и Северне Македоније. Том приликом је представљен рад Центра за извршност, организације The Nature Conservancy (TNC), као и о пројекат мапирања обновљивих извора енергије у југоисточној Европи (мапирање потенцијалних/погодних и непогодних локација за изградњу соларних електрана и ветропаркова), а затим је одржана панел дискусија о резултатима из претходних мапирања као и дискусија о будућој сарадњи.
 - Учешће у неколико скупова и састанака које је организовала 270 Управа за шуме Министарства пољопривреде, шумарства и водопривреде Републике Србије, која спроводи два пројекта у Србији, у сарадњи са Агенцијом за пољопривреду и храну Уједињених Нација (UN FAO), уз финансијску подршку Светског фонда за животну средину (Global Environmental Facility - GEF). Завод је узео учешће у раду Надзорног одбора и међусекторских радних група за подршку реализацији наведених пројеката.
 - Пројекат 1: Допринос одрживог газдовања шумама ниским емисијама и прилагодљивом развоју GCP/SRB/002/GFF – Contribution of sustainable forest management to a low emission and resilient development in Serbia (FSP).
 - Пројекат 2: Стварање услова за обнову шумских предела (FLR) на политичком, теренском и тржишном нивоу у циљу постизања неутралног стања деградације земљишта (LDN) у Србији GCP/SRB/007/GFF - Forest and landscape restoration (FLR) to achieve Land Degradation Neutrality (LDN) in Serbia
 - Учешће у IPA II пројекту „Мобилизација података за Емералд мрежу за западни Балкан као припрема за биогеографске семинаре”.
 - Учешће у раду радне групе о извештавању према Резолуцији 8. Бернске конвенције.
 - Учешће у активностима пројекта „Подршка реформи јавне управе у Србији у процесу европских интеграција”.
- 2023 година радионице и међународна сарадња:
- Онлајн радионица „Решења заснована на природи”, коју је организовао Програм уједињених нација за развој (United Nations Development Programme - UNDP) у склопу пројекта „Заштита и улагање у биодиверзитет и воде у циљу јачања отпорности на климатске промене” финансираног од Владе Шведске.
 - Радионица о законодавству Србије у области трговине дивљим врстама.
 - Радионица „Повратак лешинара на Стару планину” у Димитровграду у организацији Друштва за заштиту и проучавање птица Србије.
 - Еко радионица „Упознај своје окружење”.
 - Округли сто – Израда Стратегије развоја урбаног подручја града Новог Пазара.
 - Округли сто - Израда Стратегије развоја урбаног подручја града Крагујевца и општина Баточина, Лапово, Рача, Кнић, Топола и Аранђеловац.
 - Округли сто - Унапређење регулативе у области нуспроизвода и престанка статуса отпада.

□ Уводни састанак на тему реализације пројекта „Заједно за животну средину”. Пројекат „Заједно за животну средину” је петогодишњи пројекат који финансира Америчка агенција за међународни развој (United States Agency for International Development – USAID), а спроводи организација цивилног друштва Београдска отворена школа у сарадњи са Младим истраживачима Србије, Међународном унијом за заштиту природе (International Union for Conservation of Nature - IUCN), Међународном еколошком организацијом (The Nature Conservancy - TNC), организацијом ENECA (EcoNomic Expert Community Association) из Ниша и Америчком привредном комором у Србији (AmCham), у периоду 2022-2027. године.

□ Учешће у активностима пројекта „Подршка реформи јавне управе у Србији у процесу европских интеграција”.

□ Учешће на међународном 26. сајму зелених технологија ECOMONDO 2023 Сарадња са Привредном комором Србије – посета делегације Србије на међународном 26. сајму зелених технологија ECOMONDO 2023 у Риминију-Италија. Циљ посете је упознавање са иновативним технологијама, које треба да допринесу изналажењу решења да се успори глобално загревање, и ублаже климатске промене, као и сагледавање могућности отварања зелених фондова.

-Представници организација цивилног друштва су учествовали на бројним конференцијама, састанцима и радионицама, које је организовало МЗЖС.

-Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде, Републичка дирекција за воде и јавна водопривредна предузећа „Србијаводе” и „Воде Војводине” организују сваког 01. јуна Дан реке Саве и 29. јуна Дан реке Дунав у складу са принципима из Конвенције о сарадњи на заштити и одрживом коришћењу реке Дунав и Оквирног споразума о сливу реке Саве. Активности се организују са циљем ширења свести, пре свега кроз мноштво спортских и ликовних такмичења, изложби, предавања у природи и осталих активности за најмлађе суграђане, о значају очувања река у нашој земљи и животне средине уопште.

(д) У вези са ставом 8, мере које су предузете да се обезбеди да особе које остварују право овом Конвенцијом не буду кажњаване, осуђиване или малтретиране.

Одговор:

-Чланом 18. став 2. Устава Републике Србије јемче се, и као таква, непосредно се примењују људска и мањинска права зајемчена општеприхваћеним правилима међународног права, потврђеним међународним уговорима и законима. Члан 34. Устава прописује да се нико не може огласити кривим за дело које, пре него што је учињено, законом или другим прописом заснованим на закону није било предвиђено као кажњиво, нити му се може изрећи казна која за то дело није била предвиђена.

-Република Србија је ратификовала кључне међународне уговоре у области људских права и борбе против корупције доношењем следећих закона: Закон о потврђивању Европске конвенције о људским правима („Службени гласник

СЦГ”, Међународни уговори број 9/03); Закон о потврђивању кривичноправне конвенције за борбу против корупције („Службени гласник СРЈ”-Међународни уговори, бр. 18/05); Закон о потврђивању грађанскоправне конвенције за борбу против корупције („Службени гласник РС” - Међународни уговори, број 102/07); Закон о потврђивању Конвенције против корупције (UNCAC) („Службени гласник РС” - Међународни уговори, број 12/05); Закон о потврђивању Архуске конвенције. Основни стратешки и правни акти у вези људских права, корупције и животне средине у Републици Србији су: Устав; Национална стратегија борбе против корупције у Републици Србији за период од 2024 до 2028. године („Службени гласник РС”, број 63/24) и Акциони план за спровођење Националне стратегије; Закон о државним службеницима; Закон о спречавању корупције („Службени гласник РС”, бр. 35/19 и 88/19); Закон о тајности података; Закон о заштити података о личности („Службени гласник РС”, број 87/18); Закон о слободном приступу информацијама од јавног значаја; Закон о спречавању злостављања на раду („Службени гласник РС”, бр 36/10); Кривични законик („Службени гласник РС”, број 85/05, 88/05, 107/05, 72/09, 111/09, 121/12, 104/13, 108/14, 94/16, 35/19 и 94/24); Законик о кривичном поступку („Службени гласник РС”, бр 72/11, 101/11, 121/12, 32/13, 45/13, 55/14, 35/19, 27/21 и 62/21); Закон о прекршајима („Службени гласник РС”, бр. 65/13, 13/16, 98/16 - одлука УС, 91/19 и 91/19 - др. Закон и 112/22). Република Србија је усвојила законе о заштити животне средине и пратеће прописе којима се уређује и обезбеђује право на здраву животну средину, јавни приступ информацијама, учешће јавности у доношењу одлука и правна заштита у циљу спровођења Архуске конвенције.

-Чланом 1. ЗЗД се установљава Повереник за заштиту равноправности као самосталан државни орган, независан у обављању послова утврђених законом. Надлежност Повереника прописана је чланом 33. ЗЗД и обухвата, између осталог, и праћење спровођења закона и других прописа, иницирање доношења и измене прописа ради спровођења и унапређивања заштите од дискриминације, давање мишљења о нацртима закона и других прописа, итд.

-Повереник за информације од јавног значаја и заштиту података о личности је спроводио пројекат „Заштита узбуњивача” уз финансијску подршку Британске амбасаде у Београду и Владе Краљевине Холандије, од јула 2012. године. Пројекат је имао двоструки циљ: 1. да обезбеди израду модела закона о заштити узбуњивача који ће бити поднесен надлежних органима на разматрање и усвајање, а будући да у Републици Србији још увек недостаје свеобухватни регулаторни оквир који се односи на заштиту узбуњивача, и 2. да допринесе изградњи знања и разумевања различитих заинтересованих страна о неопходности и користи од заштите узбуњивача. Модел закона о узбуњивању и заштити узбуњивача припремљен у оквиру овог пројекта достављен је маја 2013. године надлежном министарству (Министарство правде и државне управе) за даље поступање. Закон о заштити узбуњивача („Службени гласник РС”, број 128/14) усвојен је 2014, ступио на снагу 4. децембра 2014 и његова имплементација је започела шест месеци касније, 5 јуна 2015. године. Овим законом уређује се узбуњивање, поступак узбуњивања, права узбуњивача, обавеза државних и других органа и организација и правних и физичких лица у вези са узбуњивањем, као и друга питања од значаја за

узбуњивање и судску заштиту узбуњивача. Узбуњивање може бити унутрашње (достављање информације послодавцу), спољашње (достављање информације овлашћеном органу) или узбуњивање јавности (достављање информације средствима јавног информисања, путем интернета, на јавним скуповима или на други начин којим се обавештење може учинити доступним јавности). Послодавац не сме чињењем или нечињењем да стави узбуњивача или повезано лице у неповољнији положај, а нарочито у вези са: запошљавањем; дисциплинским мерама и казнама; условима рада; престанком радног односа; распоредом послова или премештајем на друго радно место; и др. Предлогом за одређивање привремене мере може се захтевати да суд одложи правно дејство акта, забрани вршење штетне радње, као и да наложи отклањање последице проузроковане штетном радњом. На основу Закона о узбуњивачима донета су два подзаконска прописа: Правилник о начину унутрашњег узбуњивања, начину одређивања овлашћеног лица код послодавца, као и другим питањима од значаја за унутрашње узбуњивање код послодавца који има више од десет запослених („Службени гласник РС”, бр. 49/15 и 44/18 - др. закон) и Правилник о Програму стицања посебних знања у вези са заштитом узбуњивача („Службени гласник РС”, број 4/15). Претходно министарство надлежно за животну средину донело је Правилник о поступку унутрашњег узбуњивања 3 децембра 2015. године. У периоду 2021/2024 није било случајева унутрашњег узбуњивања у министарству надлежном за заштиту животне средине. Различите јавне институције раде са узбуњивачима, и оне покушавају да их заштите и испитају њихово достављање информација. Они укључују Агенцију за борбу против корупције, Савет за борбу против корупције, Омбудсмана, Министарство правде, као и повереника за информације од јавног значаја и заштиту личних података. Биро за друштвена истраживања (BIRODI) саветује и пружа подршку узбуњивачима, укључујући и анализу њиховог достављања информација, пружање правних савета и упућивање на одговарајуће органе. Транспарентност Србија ради као Центар за заступање и пружање правне помоћи (ALAC) где жртве и сведоци корупције могу да пријаве случајеве и добију савете о подношењу званичне жалбе. Неколико невладиних организација пружа подршку узбуњивачима, истражује случајеве и раде на јачању правне заштите. Пиштаљка (српски за "пиштаљку") документује и прати случајеве узбуњивача. Стицањем посебних знања и стручног усавршавања особа за питања случајева заштите узбуњивача бави се Правосудна академија у сарадњи са министарством надлежним за послове правосуђа. Правосудна академија је до сада обучила судије (1387) и њихове помоћнике (326).

IV. ПРЕПРЕКЕ ТОКОМ ПРИМЕНЕ ЧЛАНА 3

Опишите ако се током примене неког од горе наведених ставова члана 3 наишло на неку препреку.

Одговор:

-Општи ниво друштвене свести о потреби заштите животне средине као и ниво еколошке културе у Републици Србији не егзистира на довољно високом нивоу.

-Удружења у Републици Србији углавном имају проблема са финансирањем и сматрају да их држава недовољно стимулише и не третира их као равноправне актере у политичком процесу.

-Током јавне расправе изражен је став да удружења немају довољно подршке, односно подршка се по правилу ограничава на краткорочне подршке и кампање, а не на подршке за системско јачање невладиног сектора у области животне средине.

-Једна од препрека је недовољно развијена свест у државним органима, нарочито на нивоу локалне самоуправе о потреби и неопходности партнерства са цивилним сектором у развијању еколошке свести и решавању еколошких проблема.

-Извештавање о одрживом развоју и животној средини није довољно заступљено у медијима, што је резултат незаинтересованости медија, недовољних стручних знања и свести о неопходности извештавања о стратешким темама и релевантним проблемима.

-Указано је на потребу да се у свакој средини и на свим нивоима обезбеде материјални технички услови да удружења могу да остварују улогу заинтересованих страна у приступу информацијама и правосуђу и учешћу у одлучивању.

-Удружења грађана која се баве заштитом животне средине добијају подршку за реализацију својих активности кроз конкурсе МЗЖС средине као и других министарстава. Динамика и обим ове сарадње варира, често је недовољно ефикасна, али свакако је добро примљена од стране удружења и ради се на њеном унапређивању. Такође у једном броју локалних самоуправа путем конкурса финансирају се и активности удружења која се баве животном средином у локалним оквирима, али је ова подршка неуједначена, није континуирана, само у мањем броју локалних самоуправа користе се средства локалних еколошких буџетских фондова и др.

-Такође, Савет за стварање подстицајног окружења за развој цивилног друштва даје битну подршку организацијама пре свега кроз стварање позитивног друштвеног окружења као и правне основе за рад организација. Један од битнијих докумената су Смернице за укључивање организација цивилног друштва у процес доношења прописа, који је усвојила Влада Србије, као и документ који дефинише начин сарадње са цивилним друштвом током процеса преговора за чланство у ЕУ. Слабост Смерница за укључивање организација цивилног друштва у процес доношења прописа је што је за министарство надлежно за животну средину спровођење локалним самоуправама дата само препорука. У пракси постоји низ проблема и генерално организације које се баве животном средином нису препознате од свих институција као потенцијални сарадници, реализатори активности или извор релевантних информација.

-Одређене невладине организације сматрају да су у процесима доношења одлука организације цивилног друштва само формално заступљене а домен утицаја је веома мали.

-Одређена удружења сматрају да иако је Архуска конвенција ратификована у Србији пре више година, и од датума ратификације до данас је припремљено и усвојено десетине прописа, планова, програма, стратегија и других докумената, како на националном тако и на локалном нивоу, мере наведене у ставовима 2, 3, 4.

и 7. члана 3. Архуске Конвенције не доводе до жељеног циља и примене принципа Архуске конвенције у потпуности.

-Одређена удружења сматрају да постоје бројне иницијативе и пројекти организација цивилног друштва које су усмерене на едукацију и јачање свести о заштити животне средине али су најчешће планиране на основу анализе проблема у животној средини од стране самих организација а не на основу систематске анализе у сарадњи са институцијама, а усклађеност планова удружења са плановима државне управе није довољна. Министарство надлежно за заштиту животне средине подржава пројекте удружења грађана кроз конкурсе, што је позитивна пракса, али постоји потреба да се синхронизује рад удружења са стратешким циљевима Републике Србије. Утисак удружења је да и након вишегодишње сарадње државна управа и даље не признаје стручност и рад удружења грађана а да се подршка пројектима спроводи због обавезе а не стварне жеље и разумевања користи.

-Нису довољно јасне, а јавности нису познате, мере које су предузете да се обезбеди да особе које остварују право овом конвенцијом не буду кажњаване, осуђиване или малтретиране.

-Из перспективе организација цивилног друштва препреке су бројне: прва и најважнија је да су мере које се предузимају везано за члан 3. у Републици Србији недовољно јасне што отежава њихово праћење и примену. Затим, очигледан је недостатак сарадње националних и локалних доносиоца одлука, као и сарадња између различитих сектора. Помоћ службеника грађанима у процесу тражења информација зависи од „добре воље” службеника, и разликује се од једне до друге локалне самоуправе, као и једног до другог министарства.

-Одређена удружења сматрају да се не ствара повољно окружење за грађане да обезбеде свој допринос или повратну информацију, како би потпомогли да се дође до одговорније, иновативније и ефикасније управе. Осим препрека на које наилазе удружења грађана, постоје и препреке за појединце да учествују у процесима доношења одлука на локалном нивоу.

-Одређена удружења сматрају да Архуска конвенција не доприноси довољно заштити права свих људи у Србији јер њена примена још увек није потпуна. Недовољна примена је резултат форсираног развоја привреде и других друштвено економских проблема. Велики, за сада неостварени потенцијал, лежи у Архус центрима у Србији као и у осталим организацијама цивилног друштва који могу да буду права спона између државе и грађана у спровођењу Архуске конвенције. За то је потребно добро планирање, као и стратешка подршка надлежних органа и институција.

-Одређена удружења сматрају да је посебно успорен процес јачања и формирања нових Архус центара који би требали да буду спона између државних органа, еколошких удружења и грађана у спровођењу одредаба Архуске конвенције.

-Одређена удружења истичу да је извршеним изменама и допунама Закона о локалној самоуправи измењен члан којим је прецизно било дефинисано којим све областима заштите животне средине обавезно треба да се баве локалне самоуправе. Остао је кратак начелни текст да се локална самоуправа између осталог бави заштитом животне средине (члан 20. тачка 8. Закона о изменама и допунама закона о локалној самоуправи). Ова удружења сматрају да МЗЖС и Министарство за

државну управу и локалну самоуправу треба да припреме списак конкретних области животне средине којима ће се бавити локалне самоуправе.

-Одређена удружења сматрају да постоји потреба активније промоције Конвенције, односно значаја дељења информација и укључивања јавности у свим секторима који значајно утичу на животну средину (нпр. пољопривреда, шумарство, управљање водама, инфраструктура, енергетика).

-Одређена удружења сматрају да препреку у имплементацији Архуске конвенције у Србији представља непостојање Фонда за заштиту животне средине. Република Србија има правни и институционални оквир за примену одредаба Конвенције, али нема финансијски одржив инструмент који би подржао имплементацију Конвенције, посебно на локалном нивоу.

V. ДОДАТНЕ ИНФОРМАЦИЈЕ О ПРАКТИЧНОЈ ПРИМЕНИ ОПШТИХ ОДРЕДБИ ЧЛАНА 3

Пружите додатне информације о практичној примени општих одредби члана 3.

Одговор:

-ЗЗПС посебно место у свом раду посвећује реализацији образовних програма за ученике и наставнике. ЗЗПС је у периоду 2021-2023. године, као део сарадње са научно-образовним институцијама које у оквиру својих студијских одсека и смерова имају предмете са темама из области заштите природе, реализовао програме за студенте и ученике основних школа.

-Презентације:

- 2021. године урађена је публикација „Ихтиофауна и крајречна вегетација слива Тимока у Парку природе Стара планина”. Извршена је презентација пројекта и публикације на скупу „Обележавање 20. године заштите ПП Голија”.
- ЗЗПС је и у 2021. години путем средстава јавног информисања упознавао јавност са својим радом и активностима у области заштите природе и презентације вредности заштићених подручја и значаја био и гео диверзитета у нашој земљи. У периоду јануар-фебруар информације су биле везане за реализоване програме заштите природе у протеклој години и планиране активности за ову годину. У периоду од марта до маја месеца информативне кампање су биле усмерене на упознавање јавности са вредностима заштићених подручја: Авала, Калемегдански рт, Бледерија, Космај, Овчарско-кабларска клисура, Увац, Пештер и др. и темама везаним за заштиту вода и шума. Од јуна до септембра јавности су представљене акције чишћења у заштићеним подручјима, заштита подручја у околини Београда, појава медведа на Голији и промоције природних добара Церјанска пећина и Лалиначка слатина. У периоду од септембра до краја године медијски је промовисано учешће ЗЗПС у акцији Адриа медиа групе „Засади дрво”. Сам крај године обележиле су вести о покретању поступка за два нова национална парка за које је Завод урадио Студије заштите „Национални парк Стара планина” и Национални парк „Кучај-Бељаница”.
- Учесће на мултимедијалној изложби „Презентација суштинских вредности Средњег Подунавља” у Новом Саду са плакатом на тему „Заштићена подручја Средњег Подунавља”.

- Одржана је online презентација о одрживом коришћењу и заштити лековитих биљака за студенте Фармацеутског факултета и Шумарског факултета Универзитета у Београду. Овом приликом студентима је представљен систем заштите природе у нашој земљи, у оквиру кога се спроводе и мере очувања биљних врста.

- У циљу мотивисања и едукације најширег круга јавности о значају очувања природних вредности и ресурса, ЗЗПС је реализовао акције за најширу јавност кроз медијске кампање.

-2022. година презентације ЗЗПС:

- Презентација одржаних поводом израде нових Студија заштите за подручја планина Јелица и Рудник.

- Презентација активности на изради пројекта уређења водног режима баре Црвенке и припадајућих канала у СРП „Окањ бара”, у којој су учествовали стручњаци ЗЗПС, након чега је одржан састанак са управљачем и надлежним водопривредним предузећима у вези даљих активности на регулисању водног режима у СРП „Окањ бара”.

- • Научно-стручни скуп о националним парковима одржан на Шумарском факултету у Београду у организацији ЈП „Србијашума” и Академије инжењерских наука Србије, на коме су представници Завода одржали презентацију о заштићеним подручјима Србије.

Трибине: „Промоција и очување културно - историјског наслеђа у заштићеним природним добрима” у организацији ЗЗПС за проучавање културног развоја и Еко центра - центра за социо-еколошка истраживања и документацију.

-2023 година јавне расправе ЗЗПС:

- Радна група за израду Стратегије развоја урбаног подручја града Ниша и општина Сврљиг, Мерошина и Гацин Хан, одржани у Нишу током фебруара 2023. године.

- Припрема презентације за Јавну расправу о предлогу акта о проглашењу Заштићеног станишта „Бела река – Рипањ”.

- ЗЗПС је обавештавао и остварио комуникацију и сарадњу са заинтересованом јавношћу у оквиру поступка израде студије заштите, као и у оквиру јавних расправа о предлогу акта о заштити за подручја Парк природе „Радан”, Специјални резерват природе „Увац”, Парк природе „Мојстирско-драшке планине”, као и за добра за која су урађене Студије заштите у овој години: Повлен и Јастребац.

Презентације:

- У току 2023. године одржана је презентација о стању шума у Републици Србији и осталих резултата остварених у оквиру Пројекта „Допринос одрживог газдовања шумама ниској емисији и прилагодљивом развоју” (GCP/SRB/002/GFF).

- Учешће у активностима иницијативе „Заштита и улагање у биодиверзитет и воде у циљу јачања отпорности на климатске промене” под окриљем пројекта „ЕУ за Зелену агенду у Србији”.

-У јуну 2022. године остварена је сарадња пејзажних архитеката ЗЗПС са колегама из Немачке. Након посете, обављених презентација, дискусија и размене искустава очекује се даља сарадња са Немачким институцијама у области заштите природе и управљања пределима, Hochschule Geisenheim University и Ministerium für Umwelt,

Energie, Ernährung und Forsten Rheinland-Pfalz. Сарадња би била усмерена на усавршавање и размену искустава пејзажних архитеката Завода на имплементацији предеоних политика са колегама из Немачке.-ПСУЗЖС је у сарадњи са Покрајинским секретаријатом за образовање, прописе, управу и националне заједнице, Покрајинским секретаријатом за енергетику, грађевинарство и саобраћај, Покрајинским секретаријатом за социјалну политику, демографију и равноправност полова и Покрајинским секретаријатом за пољопривреду, водопривреду и шумарство, наставио реализацију дугорочног програма „За чистије и зеленије школе у Војводини” (у даљем тексту: Програм). У циљу развијања и унапређивања рада у области заштите животне средине у васпитно образовним установама на територији АП Војводине, а у сарадњи са бројним партнерима, сваке године, расписује се јавни позив за пријаву и учешће у реализацији Програма. У школској 2020/2021 години за учешће у Програму није било уобичајеног пријављивања због корона вируса. Одлуком Комисије, награђено је свих 49 васпитно-образовних установа, које су доставиле извештаје. У школској 2021/2022. години за учешће у Програму пријавило се 87 васпитно-образовне установе, а извештај о успешно реализованим активностима је поднело 85 установа. По оцени стручног жирија, награђено је укупно 46 предшколских установа, основних, средњих школа и школа за ученике са сметњама у развоју. У школској 2022/2023. години за учешће у Програму пријавило се 114 васпитно-образовне установе, а извештај о успешно реализованим активностима је поднело 106 установа. По оцени стручног жирија, најбољих 54 предшколских установа, основних, средњих школа и школа за ученике са сметњама у развоју, било је награђено. У школској 2023/2024 години за учешће у Програму пријавило се 105 васпитно-образовних установа, док је 88 васпитно-образовних установа успешно реализовало планиране активности. По оцени стручног жирија, најбољих 53 предшколских установа, основних, средњих школа и школа за ученике са сметњама у развоју, добило је награде. У школској 2024/2025 години за учешће у Програму пријавило се 89 васпитно-образовних установа, док је 65 васпитно-образовних установа успешно реализовало планиране активности. По оцени стручног жирија, свих 73 предшколских установа, основних, средњих школа и школа за ученике са сметњама у развоју, добило је награде.

-Оснивањем Архус центра у Крагујевцу, 28. априла 2010. године, на основу Меморандума о разумевању између претходног Министарства и Града Крагујевца (www.aarhuskg.rs/), предузете су мере да се обезбеди да представници локалне власти, службеници градске управе и волонтери пружају савете заинтересованој јавности у тражењу информација, олакшавају учешће грађана у доношењу одлука и омогућују правну заштиту у питањима животне средине. Иначе, ово је први град у Републици Србији, а 29. у региону југоисточне Европе у коме је основан Архус центар. Архус центар у Крагујевцу је 1. августа 2012. године постао удружење „Архус центар.”

-На основу Меморандума о разумевању између претходног Министарства, града Суботице и Отвореног универзитета Суботица и уз подршку ОЕБС-а, 4. марта. 2011. године је основан Архус центар у Суботици. Циљеви рада овог центра су побољшање еколошког информисања и образовања, обезбеђивање механизма учешћа јавности у одлучивању, те обука различитих циљних група за бољу

имплементацију Архуске конвенције у АП Војводини. Осим информисања и едукације, једна од најважнијих активности Архус центра у Суботици је решавање еколошких проблема грађана у сарадњи са Контакт центром 024 у локалној самоуправи и инспекцијом.

-На основу Меморандума о разумевању између претходног Министарства, града Новог Сада и Јужнобачког управног округа и уз подршку ОЕБС-а је 23. децембра 2011. године у Новом Саду, у Јужнобачком управном округу отворен Архус центар Нови Сад.

-Почетком 2013. године, на основу Меморандума о разумевању између претходног Министарства, града Ниша и удружења Архус центар Јужне и Источне Србије је отворен Архус центар у Нишу.

-У Београду је 27. новембра 2015. године отворен 5. Архус центар у РС – Архус центар Нови Београд, који су успоставили претходно министарство и удружење „Млади истраживачи Србије”.

-27. фебруара 2025. године у Сомбору је отворен Архус центар где ће грађани моћи да се информишу о питањима заштите животне средине, да учествују у доношењу одлука и да добију помоћ у остваривању права пред институцијама у тој области.

Отварање центра део је пројекта „Јачање спровођења Архуске конвенције кроз подизање свести, јавни дијалог, умрежавање и унапређено грађанско ангажовање”, који реализује Архус центар Нови Сад уз подршку Мисије ОЕБС у Србији.-Кроз Програм обележавања Светског метеоролошког дана и Светског дана вода који сваке године 22. и 23. марта организују све националне хидрометеоролошке службе држава чланица Светске метеоролошке организације, међу којима је и РХМЗ, уз присуство заинтересованих државних органа, научно-образовних институција, бројних корисника метеоролошких и хидролошких података и информација и медија, промовишу се и основни принципи Архуске конвенције. Тако су у периоду 2021-2024. година наведени програми обележавања Светског метеоролошког дана били посвећени темама: „Океани, наша клима и воде”, „The Ocean, Our Climate and Weather”; „Вредновање воде”/ „Valuing Water”; „Рано упозоравање и рано деловање”/ „Early warning and early action”; „Подземне воде: учинити невидљиво видљивим”/ „Groundwater: Making the Invisible Visible Groundwater: Making the Invisible Visible”; „Будућност времена, климе и вода из перспективе различитих генерација”/ „The future of weather, climate and water across generations”; „Предузмите акцију како би сте променили начин на који користите, трошите и управљате водом”/ „Be the change”; „На првој линији климатских акција”/ „At the frontline of climate action”; „Вода у служби мира”/ „Water for prosperity and peace”.

-На захтев Министарства заштите животне средине, Мисија ОЕБС-а у Србији је 2021. године подржала израду нове Стратегије и Акционог плана за примену Архуске конвенције за период од десет година. Стратегија обухвата преглед постојећег законодавства, стратешких докумената и пракси, пружајући смернице доносиоцима одлука и релевантним институцијама на свим нивоима, организацијама цивилног друштва и заинтересованим странама за остваривање њихових законских права загарантованих Архуском конвенцијом. Овај документ такође садржи препоруке за будуће активности, усмерене ка пуној транспозицији и спровођењу одредаба Архуске конвенције и релевантних међународних директива, кроз измене законодавства, институционалне мере и јачање капацитета свих

укључених актера. Израду Стратегије и Акционог плана реализовао је тим од три домаћа стручњака, под вођством националне контакт особе за Архуску конвенцију при Министарству заштите животне средине.

-На захтев Министарства заштите животне средине, Мисија ОЕБС-а у Србији је 2022. године подржала израду Студије изводљивости у вези са новим нацртом Стратегије и Акционог плана за примену Архуске конвенције. Студија изводљивости садржи преглед економских ефеката предложених мера наведених у нацрту Стратегије за примену Архуске конвенције, као и анализу трошкова с освртом на економске користи решења предложених у оквиру Стратегије.

- Успешна сарадња ПЗЗП је остварена са преко 30 еколошких организација као што су: Млади истраживачи Србије, Друштво за заштиту и проучавање птица Србије, Природњачко Друштво „Геа” Вршац, НИДСБ „Јосиф Панчић” Нови Сад, Студентско географско друштво „Бранислав Букуров” Нови Сад, Удружење еко новинара „Еко вест”, Покрет горана Војводине, Удружење сточара „Дунав” из Ковиља, Друштво љубитеља минерала, стена и фосила „Гео Пан” и др. ПЗЗП својим стручним саветима, литературом, простором и опремом помаже рад ових удружења. Заузврат, еколошка удружења често својим теренским подацима и информацијама, доприносе раду ПЗЗП.

-Развојем еколошке свести и еколошким образовањем се бави велики број еколошких удружења као и стараоци заштићених природних добара, пре свега управе националних паркова, поједина комунална предузећа, рециклери и др.

-При Националном конвенту о Европској унији је формирана посебна радна група за Поглавље 27 – Животна средина и климатске промене која има преко сто чланова представника ОЦД, научних, стручних и других заинтересованих институција и која је одржала већи број састанака на којима је разматрала питања о животној средини.

-Мисија ОЕБС-а у Србији је 2020. године, у партнерству са Мрежом Архус центара, регионалним привредним коморама, Покрајинским секретаријатом и удружењима предузетница, организовала пет онлајн јавних дискусија о одрживим пословним моделима, које су окупиле 147 учесника. Ови догађаји су истакли искуства жена лидера у одрживом пословању на локалном нивоу и промовисали циркуларну економију као средство за оснаживање жена у предузетништву, смањење ризика и идентификовање могућности за опоравак након пандемије, повезујући економски раст са заштитом животне средине. У оквиру ових активности, Архус центар Нови Сад спровео је анкету са циљем идентификовања кључних препрека за развој одрживог пословања међу 58 малих и средњих предузећа у власништву жена из Војводине, Београда и централне Србије.

- У сарадњи са Скупштином града Новог Сада и организацијом Покрет горана Новог Сада, представником коалиције четири организације у оквиру иницијативе „Зелена столица” у Новом Саду, Мисија ОЕБС-а у Србији је у октобру 2020. године организовала онлајн семинар о локалној еколошкој политици и одрживом развоју. Семинару је присуствовало 34 учесника, укључујући одборнике Скупштине града Новог Сада, чланове Савета за заштиту животне средине, као и представнике институција и организација цивилног друштва. Угледни стручњаци истакли су значај креирања политика на локалном нивоу у циљу унапређења зеленог раста, са посебним освртом на енергетску ефикасност, рециклажу и коришћење обновљивих

извора енергије, док су четири организације цивилног друштва укључене у иницијативу „Зелена столица“ нагласиле значај инклузивног дијалога и предложиле конкретне мере за унапређење сарадње у решавању локалних еколошких изазова.

-Мисија ОЕБС-а у Србији подржала је организацију семинара за јачање капацитета чланова Савета за заштиту животне средине и одборника Скупштине града Новог Сада, који је одржан 5. децембра 2022. године. Семинар су заједнички организовали организација цивилног друштва Зелени Сад, чланица механизма „Зелена столица“ у Скупштини града Новог Сада, и Градска управа за заштиту животне средине Града Новог Сада. Догађај је окупио 30 учесника, укључујући 17 одборника, представнике организација цивилног друштва и новинаре, и био је усмерен на промоцију климатски одрживих политика кроз мере енергетске ефикасности, разноврсност извора енергије и нискоугљеничне праксе. Програм је обухватио и разматрање националних стратешких докумената, локалних политика и практичних мера енергетске ефикасности, усклађених са Зеленом агендом за Западни Балкан. У оквиру семинара организована је студијска посета објекту који користи соларну енергију, са циљем да се прикаже значај производње чисте енергије за климатску акцију на локалном нивоу. У циљу учвршћивања стечених знања и подршке креирању јавних политика, организација Зелени Сад израдила је брошуру са примерима добре праксе у области енергетске ефикасности, локалним иницијативама отпорним на климатске промене и успостављањем нових вредносних ланаца.

-Канцеларија координатора ОЕБС-а за економске и еколошке активности организује годишње састанке Архус центара ради размене искустава, промоције доброг управљања у области заштите животне средине и дефинисања будућих приоритета. 15. и 16. октобра 2024. године, Канцеларија координатора ОЕБС-а за економске и еколошке активности и Мисија ОЕБС-а у Србији заједнички су организовали годишњи састанак Архус центара у Београду, који је окупио више од 50 учесника – представника Архус центара, националних контакт тачака, организација цивилног друштва, међународних организација и ОЕБС-а. Министарство заштите животне средине отворило је скуп и активно учествовало у раду.

-Током 2024. године, Мисија ОЕБС-а у Србији подржала је Правни факултет Универзитета у Београду у изради Монографије: 25 година Архуске конвенције у југоисточној Европи. Публикација се заснива на стручним прилозима са конференције поводом 25. годишњице од усвајања Архуске конвенције, коју су у мају 2023. године организовали Мисија ОЕБС-а у Србији и Правни факултет Универзитета у Београду у оквиру Хаба младих еколошких правника. Аутори монографије су истакнути стручњаци у области еколошког права, а публикација пружа свеобухватну анализу примене Архуске конвенције у југоисточној Европи. Посебна пажња посвећена је правним и практичним изазовима у остваривању права на приступ информацијама, учешће јавности и приступ правди. Идентификујући кључне препреке и нудећи конкретне препоруке за реформу, монографија даје значајан допринос јачању управљања у области заштите животне средине, транспарентности и учешћа јавности у региону. Објављена на енглеском језику ради представљања достигнућа региона на међународним форумима,

монографија је доступна на веб-сајтовима Правног факултета и Мисије ОЕБС-а. (<https://www.osce.org/mission-to-serbia/585902>).

-Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде, Републичка дирекција за воде током припреме стратешких и планских докумената укључује све заинтересоване стране како би се на што транспаретнији начин припремила документа и узели у обзир сви аспекти утицаја на водне ресурсе који могу бити обрађени током израде докумената. Учешће заинтересованих страна било је активно током припреме Плана управљања водама на територији Републике Србије до 2027. године, Плана управљања ризиком од поплава на територији Републике Србије до 2027. године, Акционог плана за праћење спровођења Стратегије управљања водама на територији Републике Србије.

-У организација Регионалног Архус центра Суботица 26. јуна 2024. године организован је округли сто на којем је промовисана публикација "Преглед улазних тачака Архус центара за промовисање зелене економске културе међу пословном заједницом кроз одржива решења, зелене праксе и ИТ алате који имају за циљ ублажавање утицаја климатских промена у Србији". Догађај је одржан у оквиру Мреже Архус центара Србије под називом: "Јачање улоге Архус центара у мобилизацији подршке за неговање "Зелене пословне културе" кроз партиципативно доношење одлука" који се реализује уз подршку Мисије ОЕБС у Србији и компаније Лафарж Србија.

VI. АДРЕСЕ ИНТЕРНЕТ САЈТОВА РЕЛЕВАНТНИХ ЗА ПРИМЕНУ ЧЛАНА 3.

Наведите адресе релевантних Интернет сајтова, ако постоје:

www.parlament.gov.rs

Народна скупштина Републике Србије

www.srbija.gov.rs

Влада Републике Србије

<https://www.ekologija.gov.rs/>

Министарство заштите животне средине

<http://www.minpolj.gov.rs/>

Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде

www.sepa.gov.rs

Агенција за заштиту животне средине

www.srbatom.gov.rs

Директорат за радијациону и нуклеарну сигурност и безбедност Србије

www.natureprotection.org.rs

Завод за заштиту природе Србије

<http://www.pzzp.rs/rs/sr/>

Покрајински Завод за заштиту природе

www.minrzs.gov.rs

Министарство за рад, запошљавање, борачка и социјална питања

www.mpn.gov.rs

Министарство просвете, науке и технолошког развоја

www.mfa.gov.rs

Министарство спољних послова
<http://www.rdvode.gov.rs/>
Републичка дирекција за воде
<http://www.mduls.gov.rs/>
Министарство државне управе и локалне самоуправе
<http://www.mpravde.gov.rs/lt/>
Министарство правде
www.zdravlje.gov.rs
Министарство здравља
www.zdravlje.org.rs
Градски завод за јавно здравље Београд
<http://www.poverenik.rs>
Повереник за информације од јавног значаја и заштиту података о личности
<http://www.ombudsman.rs/>
Заштитник грађана
www.hidmet.gov.rs
Републички хидрометеоролошки завод
<http://webrzs.stat.gov.rs>
Републички завод за статистику
www.aarhuskg.rs
Архус центар Крагујевац
www.aarhussu.rs
Архус центар Суботица
www.aarhusns.rs
Архус центар Нови Сад
www.aarhuscentarjis.rs
Архус центар Јужне и источне Србије
<http://www.arhusnbg.mis.org.rs/>
Архус центар Нови Београд
www.icpdr.org
Међународна комисија за заштиту Дунава
www.savacommission.org
Међународна комисија за слив реке Саве
<http://www.csonnect.rs/opste-informacije/o-projektu/o-projektu>
Програм CSOnnect
www.euprava.gov.rs
Портал еУправа Републике Србије
<http://civilnodrustvo.gov.rs/почетна.8.html>
Канцеларија за сарадњу са цивилним друштвом
<https://ogr.rs/akcioni-plan-2018-2020/>
Трећи Акциони план за спровођење иницијативе Партнерство за отворену управу у Републици Србији за период 2018–2020.

VII. ПРАВНЕ, РЕГУЛАТИВНЕ И ДРУГЕ МЕРЕ КОЈЕ СЕ ОДНОСЕ НА ПРИМЕНУ ОДРЕДБИ О ПРИСТУПУ ИНФОРМАЦИЈАМА ИЗ ОБЛАСТИ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ ИЗ ЧЛАНА 4

Наведите правне, регулативне и друге мере којима се примењују одредбе о приступу информацијама из области животне средине из члана 4.

Одговор:

- Устав Републике Србије, ЗОУП, ЗСПИЈЗ
- Закон о забрани дискриминације („Службени гласник РС”, број 22/09) (ЗЗД)
- Закон о управним споровима („Службени гласник РС”, број 111/09) (ЗУС)
- ЗЗЖС; ЗПУЖС; ЗЗП, ЗВ, ЗЗВ, ЗЗБ, ЗШ, ЗХ
- Закон о стратешкој процени утицаја на животну средину („Службени гласник РС”, број 94/24) (ЗСПУЖС)
- Закон о радијационој и нуклеарној сигурности и безбедности („Службени гласник РС”, бр. 95/18 и 10/19) (ЗРНСБ)
- Закон о управљању отпадом („Службени гласник РС”, бр. 36/09, 88/10, 14/16 и 95/18 - др. Закон и 35/23) (ЗУО)
- Закон о званичној статистици („Службени гласник РС”, број 104/09) (ЗЗС)
- Закон о полицији („Службени гласник РС”, бр. 6/16, 24/18 и 87/18) (ЗПол)
- Закон о одбрани („Службени гласник РС”, бр. 116/07, 88/09, 104/09, 10/15 и 36/18) (ЗОдб)
- Закон о основама уређења служби безбедности РС („Службени гласник РС”, бр. 116/07 и 72/12) (ЗОУСБРС)
- Закон о безбедносно-информативној агенцији („Службени гласник РС”, бр. 42/02, 111/09, 65/14 - одлука УС, 66/14 и 36/18) (ЗБИА)
- Закон о војнобезбедносној агенцији и војнообавештајној агенцији („Службени гласник РС”, бр. 88/09, 55/12 и 17/13) (ЗВБВОА)
- Закон о спољним пословима („Службени гласник РС”, бр. 116/07, 41/09) (ЗСП)
- Закон о општој безбедности производа („Службени гласник РС”, бр. 41/09 и 77/19) (ЗОБП)
- Закон о заштити података о личности („Службени гласник РС”, број 87/18) (ЗЗПЛ)
- Закон о тајности података („Службени гласник РС”, број 104/09) (ЗТП)
- Закон о ауторским и сродним правима („Службени гласник РС”, бр. 104/09, 99/11, 119/12, 29/16 - одлука УС и 66/19) (ЗАСП)
- Закон о енергетици („Службени гласник РС”, бр. 145/14 и 95/18 - др. закон, 40/21, 35/23 - др. закон, 62/23 и 94/24) (ЗЕ)
- Закон о безбедности и здрављу на раду („Службени гласник РС”, број 35/23) (ЗБЗР)
- Закон о биоцидним производима („Службени гласник РС”, број 109/21) (ЗБП)
- Уредба о висини накнаде нужних трошкова за издавање копије докумената („Службени гласник РС”, број 8/06),
- Пословник Владе („Службени гласник РС”, бр. 61/06, 69/08, 88/09, 33/10, 69/10, 20/11, 37/11, 30/13, 76/14 и 8/19 - др. уредба),
- ЗМХД
- ЗОГ
- Закон о водама („Службени гласник РС”, бр. 30/10, 93/12, 101/16 и 95/18) (ЗВ)

Објасните како се сваки од ставова из члана 4 примењује. Опишите транспозицију релевантних дефиниција из члана 2 и антидискриминационе одредбе из члана 3, став 9.

Одговор:

Право на обавештеност грађанима Републике Србије гарантује се, пре свега, самим Уставом где је прописано да свако има право да истинито, потпуно и благовремено буде обавештаван о питањима од јавног значаја и средства јавног обавештавања су дужна да то право поштују. Такође, свако има право на приступ подацима који су у поседу државних органа и организација којима су поверена јавна овлашћења, у складу са законом (члан 51).

а)

-ЗСПИЈЗ у члану 3. дефинише појам „орган јавне власти” (орган власти) као 1) орган Републике Србије; 2) орган аутономне покрајине; 3) орган општине, града, градске општине и града Београда; 4) јавно предузеће, установа, организација и друго правно лице, које је основано прописом или одлуком органа из тач. 1) до 3) овог става; 5) привредно друштво чији је оснивач или члан Република Србија, аутономна покрајина, јединица локалне самоуправе, односно један или више органа власти из тач. 1) до 4) овог става са 50% или више акција или удела у збиру односно са више од половине чланова органа управљања; 6) привредно друштво чији је оснивач или члан један или више органа власти из тач. 1) до 5) овог става са 50% или више акција или удела у збиру; 7) правно лице чији је оснивач привредно друштво из тач. 5) или 6) овог става; 8) правно лице или предузетник који обавља делатности од општег интереса, у смислу закона којим се уређује положај јавних предузећа, у односу на информације које су у вези са обављањем тих делатности; 9) правно или физичко лице које има јавна овлашћења, у односу на информације које су у вези са вршењем тих овлашћења; 10) правно лице које је у години на коју се односе тражене информације остварило више од 50% прихода од једног или више органа власти из тач. 1) до 7) овог става, у односу на информације које су у вези са активношћу која се финансира тим приходима, изузев цркве и верске заједнице. Такође, ЗСПИЈЗ у члану 2. даје дефиницију појма „информација од јавног значаја”. Према овој одредби информација од јавног значаја је „информација којом располаже орган јавне власти, настала у раду или у вези са радом органа јавне власти, садржана у одређеном документу, а односи се на све оно о чему јавност има оправдан интерес да зна.” Да би се нека информација сматрала информацијом од јавног значаја није битно да ли је извор информације орган јавне власти или које друго, лице, није битан носач информација (папир, трака, филм, електронски медији и сл.) на коме се налази документ који садржи информацију, датум настанка информације, начин сазнавања информације, нити су битна друга слична својства информације.

-ЗЗЖС у члану 3. тачка 26. даје дефиницију појма „јавност” док се у тачки 28. дефинише појам „заинтересована јавност” и то тако да она обухвата јавност на коју утиче или на коју може утицати доношење одлуке надлежног органа или која има интереса у томе, укључујући и удружења грађана и друштвене организације које се баве заштитом животне средине и које су евидентирани код надлежног органа. За обе дефиниције се може рећи да су у складу са дефиницијама из Архуске конвенције. Сличне одредбе садржане су и у члану 2. тачка 1, односно 7. ЗПУЖС; у

члану 3. тач. 5. и 6. ЗСПУЖС; у члану 2. тач. 16. и 17. ЗИСКЗЖС. Дефиниције појма „надлежни орган” из ЗПУЖС (члан 2. тачка 2.) и ЗИСКЗЖС (члан 2. тачка 8) обухватају сва три нивоа власти: републички, покрајински и локални.

- Изменом ЗЗЖС је уведена дефиниција појма информација о животној средини из члана 2. став 3. Архуске конвенције.

б)

-Према одредбама члана 21. Устава Републике Србије пред Уставом и законом сви су једнаки. Истовремено се забрањује свака дискриминација, непосредна или посредна, по било ком основу, а нарочито по основу расе, пола, националне припадности, друштвеног порекла, рођења, вероисповести, политичког или другог уверења, имовног стања, културе, језика, старости и психичког или физичког инвалидитета.

-Чланом 3. ЗЗД је прописано да „свако има право да га надлежни судови и други органи јавне власти Републике Србије ефикасно штите од свих облика дискриминације. Странац у Републици Србији, у складу са међународним уговорима, има сва права зајемчена Уставом и законом, изузев права која по Уставу и закону имају само грађани Републике Србије. Забрањено је вршење права утврђених овим законом противно циљу у коме су призната или са намером да се ускрате, повреде или ограниче права и слободе других.” У члану 2. став 1. тачка 1. дата је дефиниција појмова „дискриминација” и „дискриминаторско поступање”.

-Према одредбама члана 6. ЗСПИЈЗ право на приступ информацијама од јавног значаја има свако физичко или правно лице, домаће или страног, под једнаким условима, без обзира на држављанство, пребивалиште, боравиште, односно седиште, или лично својство као што је раса, вероисповест, национална и етничка припадност, пол и слично.

-ЗВ предвиђа да се управљање водама заснива, између осталог, на начелу учешћа јавности (члан 25.). Такође, ради обезбеђивања утицаја јавности у управљању водама, Влада је основала Националну конференцију за воде (чл. 142-143.), а свеукупно информисање о управљању водама врши се преко средстава јавног информисања, издавањем службених информација и кроз рад Водног информационог система (чл. 147-148.).

Посебно описати:

(а) У вези са ставом 1, мере које су предузете да се обезбеди да:

(1) Свака особа може имати приступ информацијама а да притом не мора да наводи разлоге интересовања;

Одговор:

-У члану 15. став 4. ЗСПИЈЗ изричито се наводи да тражилац не мора навести разлоге за захтев. Поред тога, чланом 4. ЗСПИЈЗ прописује се да оправдани интерес јавности да зна, постоји увек када се ради о информацијама којима располаже орган власти, а које се односе на угрожавање, односно заштиту здравља становништва и животне средине. Закон дакле ове информације сматра привилегованим, односно информацијама на које орган власти не може да ускрати приступ.

-Упућујемо и на: ЗЗЖС: члан 78; ЗПУЖС: члан 27.

(II) Копије докумената који садрже или обухватају тражене информације буду обезбеђене;

Одговор:

-Члан 5. ЗСПИЈЗ предвиђа да свако има право да му се информација од јавног значаја учини доступном тако што ће му се омогућити увид у документ који садржи информацију од јавног значаја, право на копију тог документа, као и право да му се, на захтев, копија документа упути поштом, факсом, електронском поштом или на други начин.

(III) Информације буду пружене на увид у траженом формату;

Одговор:

Чланом 18. ЗСПИЈЗ прописано је да се увид у документ који садржи тражену информацију врши употребом опреме којом располаже орган власти, осим када тражилац захтева да увид изврши употребом сопствене опреме. Орган власти издаје копију документа (фотокопију, аудио копију, видео копију, дигиталну копију и сл.) који садржи тражену информацију у облику у којем се информација налази, а када је то могуће, у облику у коме је тражена. Ако орган власти не располаже техничким могућностима за израду копије документа у смислу става 2. овог члана, израдиће копију документа у другом облику.

Чланом 78. став 4, ЗЗЖС је прописано да у случају када орган јавне власти из техничких разлога није у могућности да информацију о животној средини достави у облику или формату у коме је тражена, доставиће је у другом облику или формату, уз навођење разлога за такво поступање.

(б) Мере које су предузете да се обезбеди поштовање временског оквира наведеног у ставу 2;

Одговор:

-ЗСПИЈЗ (члан 16. став 1.) прописује обавезу органа власти да по захтеву за слободан приступ информацијама поступи без одлагања, а најкасније у року од 15 дана од дана пријема захтева. Постоји могућност продужења рока у нарочито оправданим ситуацијама, али не дуже од 40 дана од подношења захтева. У случају продужења рока постоји додатна обавеза да се о томе тражилац одмах обавести, а најкасније у року од 7 дана од пријема захтева.

-Члан 16. став 2. предвиђа да, када су у питању информације које се односе на угрожавање или заштиту животне средине, крајњи рок за достављање информација је 48 сати од пријема захтева и тиме овој врсти информација, даје посебно привилеговани статус у погледу њихове доступности јавности.

(в) У вези са ставовима 3 и 4, мере које су предузете да се:

(I) Омогући изузеће од обавезе поступања по захтеву;

Одговор:

-Члан 9. ЗСПИЈЗ предвиђа могућност органа власти да тражиоцу ускрати остваривање права на приступ информацијама од јавног значаја. Ако орган јавне власти ускрати тражиоцу приступ одређеној информацији, дужан је да докаже да је то у конкретном случају оправдано ради заштите претежнијег интереса. То могу бити разлози безбедности или одбране земље, откривања учиниоца кривичних дела, вођења судског поступка, заштите приватности или други, у сваком случају разлози изричито предвиђени законом. Приступ информацијама од јавног значаја може бити ускраћен само у изузетним случајевима и то онда када постоји претежнији интерес, и када је ограничење неопходно у демократском друштву, а мера ограничења пропорционална. У случају када се тражи приступ информацијама које су формално означене као тајне, потребно је утврдити да би се објављивањем те информације озбиљно угрозио неки важан интерес и да тај интерес претеже над интересом да информација буде објављена. Осим тога, орган јавне власти има посебну обавезу да образложи разлоге за одређивање тајности и разлоге због којих податак и даље треба да се чува као тајни. Неопходност ускраћивања приступа се врши по мерилима демократског друштва. У демократском друштву није неопходно ускратити тражени приступ ако се тиме ионако не могу заштити интереси набројани у Закону или ако се заштита набројаних интереса може подједнако остварити и на други начин. С обзиром на природу демократског друштва, орган јавне власти ће увек омогућити приступ информацијама када постоји нарочито оправдан интерес јавности да зна, када се информација тиче кршења закона од стране органа власти, прекорачења овлашћења, несавесног вршења послова, угрожавања живота и животне околине. Уколико се тражена информација налази у документу који садржи и информације у које орган власти није дужан да омогући увид, орган власти ће омогући тражиоцу увид у део документа који садржи само издвојену информацију. То ће учинити на начин који је примерен датој ситуацији, на пример издвајањем пасуса, или прецртавањем поверљивих делова у документу (члан 12. ЗСПИЈЗ).

- Члан 102. став 2. тачка 4. ЗОдб прописује да се тајним подацима значајним за систем одбране сматрају подаци о војним објектима и другим непокретностима значајним за одбрану земље, изузев података који су према прописима о заштити животне средине неопходни за процену утицаја на животну средину.

-Одредбе о поверљивости (тајности) података садрже и следећи прописи у области животне средине: ЗИСКЗЖС: члан 23. став 4; ЗХ: члан 85, став 1. тачка 4; ЗУО: члан 69. став 3; ЗБП: чл. 46. и 47; ЗЕ: члан 18. став 4, члан 46. став 2; члан 91. тачка 3. и члан 169; ЗГМО: чл. 12, 14, 32, 47. тачка 1; члан 48. тачка 1; ЗЗС: чл. 44-49; ЗОБП: члан 13; ЗОУСБРС: члан 16. став 2; члан 19. став 2; члан 20.

-Такође, прописи у другим областима садрже одредбе о поверљивости података: ЗОУП: члан 70. став 4; члан 140. став 2. тачка 4; члан 141. став 2; члан 165; члан 166. став 1. тачка 2; члан 188; ЗУС: члан 31; ЗПол: члан 4. став 2. тачка 2; члан 5; члан 12. став 2; чл. 74, 75; члан 136. став 2. тач. 1, 2 и 3; члан 160; члан 175. став 4; члан 181; члан 183. ст. 2, 3, 5; члан 193. став 2. тачка 20; ЗОдб: члан 12. став 2. тачка 21; члан 14. став 2. тачка 26; члан 102; ЗБИА: чл. 11, 13, 14, 19, 23; ЗВВВОА:

чл. 6, 8, 9, 13 а, 14, 30, 31, 34, 35, 38, 43, 54, 58, 60, итд; ЗСП: члан 50. тачка 4; Пословник Владе: чл. 43-45, 54, 59, 62, 96.

-Упућујемо и на: ЗЗПЛ, ЗТП, ЗАСП.

(II) Обезбеди да се примењује одредба о интересу јавности која се помиње на крају става 4;

Одговор:

-Према одредбама члана 8. ЗСПИЈЗ приступ информацијама од јавног значаја може бити ограничен само у изузетним случајевима и то само из разлога наведених у чл. 9. и 14. ЗСПИЈЗ и то само када је то неопходно у демократском друштву ради заштите од озбиљне повреде претежнијег интереса заснованог на Уставу или закону из чл. 9. и 14. У случају када се тражи приступ информацијама које су формално означене као поверљиве, потребно је утврдити да би се објављивањем те информације озбиљно угрозио неки важан интерес и да тај интерес претеже над интересом да информација буде објављена.

-Члан 40. став 7. ЗПУЖС прописује да се пословном, службеном или државном тајном не могу бити заштићени подаци који се односе на емисије, ризике од удеса, резултате мониторинга и инспекцијски надзор.

(г) У вези са ставом 5, мере које су предузете да се обезбеди да орган јавне управе који не поседује тражене информације из области животне средине предузме потребне кораке;

Одговор:

-Члан 19. ЗСПИЈЗ дефинише да орган власти када не поседује документ који садржи тражену информацију има обавезу да проследи захтев Поверенику и обавести Повереника и тражиоца о томе у чијем се поседу, по његовом знању, документ налази.

(д) У вези са ставом 6, мере које су предузете да се обезбеди да се примењује правило о издвајању и доступности информација;

Одговор:

Члан 12. ЗСПИЈЗ предвиђа да ако тражена информација од јавног значаја може да се издвоји од осталих информација у документу у које орган власти није дужан тражиоцу да омогући увид, орган власти има обавезу да омогући тражиоцу увид у део документа који садржи само издвојену информацију. Такође, орган власти има обавезу да обавести тражиоца да остала садржина документа није доступна.

(ђ) У вези са ставом 7, мере које су предузете да се обезбеди да одлука о одбијању захтева буде донета у року као и да се поштују и друга правила која се тичу одбијања;

Одговор:

Члан 16. став 12. ЗСПИЈЗ предвиђа да, ако орган власти одбије да у целини или делимично обавести тражиоца о поседовању информације, да му стави на увид документ који садржи тражену информацију, да му изда, односно упути копију тог документа, дужан је да без одлагања, а најкасније у року од 15 дана од пријема захтева, донесе решење о одбијању захтева. Осим тога, орган власти је дужан да то решење писмено образложи, као и да у решењу упути тражиоца на правна средства која може изјавити против таквог решења.

(е) У вези са ставом 8, мере које су предузете да се обезбеди поштовање правила у вези наплате услуга.

Одговор:

-Чланом 17. став 1. ЗСПИЈЗ предвиђено је да је увид у документ који садржи тражену информацију бесплатан. Када се информација доставља као копија документа, наплаћују се нужни трошкови израде те копије и трошкови упућивања, према трошковнику који је прописала Влада (УВННТИКД). Члан 17. став 4 ЗСПИЈЗ, прописује у којим случајевима је предвиђена бесплатна достава копије документа, па тако наводи да су од обавезе плаћања ослобођена и лица која траже приступ информацијама које се односе на угрожавање, односно заштиту здравља становништва и животне средине.

VIII. ПРЕПРЕКЕ ТОКОМ ПРИМЕНЕ ЧЛАНА 4

Опишите било које препреке на које сте наишли током примене неког од ставова члана 4.

Одговор:

Препреке са аспекта рада Повереника за информације од јавног значаја и заштиту података о личности:

- Број изјављених жалби Поверенику због повреде права на приступ еколошким информацијама у односу на укупан број изјављених жалби расте из године у годину, почев од 1,40% процената у 2018. години до 2,98% у 2024. години, што указује на погоршање стања у овој области.

- Број жалби које Повереник реши на годишњем нивоу у вези са жалбама због повреде права на приступ еколошким информацијама углавном је мањи од броја примљених жалби из те области. Разлог за то лежи у огромној оптерећености Службе Повереника, приливу предмета који расте из године у годину, недовољном броју запослених, а пре свега због енормне злоупотребе права на приступ информацијама.

- Највећи број жалби се изјављује против министарстава и органа локалне самоуправе, којима је у надлежности обављање послова државне управе који се односе на систем заштите и унапређење животне средине, односно којима су поверени послови који се тичу заштите животне средине.

- Посебно су забрињавајући подаци у погледу изјављених жалби због „ћутања управе” и неизвршених решења Повереника. Процент жалби изјављених због ћутања органа власти по захтевима за приступ еколошким информацијама у односу

на укупан број изјављених жалби због повреде права на приступ овим информацијама крећу се од 47,32% у 2021. години до чак 81% у 2019.години (У 2018. години тај проценат је износио 50%, у 2020. години 52,77%, у 2022. години 69%, у 2023. године 59,35 % и у 2024. години 55,78%).

Процент неизвршених решења Повереника у којима је наложено чињење доступним тражених еколошких информација је такође висок и креће се од 23,5% у 2018. години до чак 56,60% у 2022. години (изузетак је 2020. година када су извршена сва решења Повереника). Ипак, добра ствар је да су последњим законским изменама отклоњени системски проблеми који су се односили на могућност извршења одлука Повереника, па је већ у 2023. и 2024. години примећен напредак, односно смањен је број неизвршених решења који је у 2023. години износио 9,09%, а у 2024. годни 13,04%. Иако су проценти неизвршених решења и даље високи, подаци показују да је добро решење што је Повереник добио овлашћење да подноси захтеве за покретање прекршајног поступка против руководиоца органа у случају неизвршења решења.

Највећи број жалби изјављују удружења грађана која се баве заштитом животне средине, што је и логично за очекивати.

Анализа тражених информација у жалбама указује на то да је јавност често принуђена да тражи по захтеву информације које би јавности морале бити доступне на проактивној основи (активно информисање), тј. информације за које је прописано да морају бити јавно објављене без посебног захтева странке.

а) Непоштовање прописаних рокова од стране органа управе у погледу одговара на захтеве за информацијама.

б) У току 2015. године, изменама и допунама ЗЗЖС отклоњена је неусаглашеност тог закона са ЗСПИЈЗ и тиме је елиминисана препрека која је у ранијем периоду, због постојања паралелног система приступа информацијама од јавног значаја - једног у области заштите животне средине, а другог у осталим областима друштвеног живота, представљала озбиљну сметњу доследном спровођењу Архуске конвенције на начин који је у правном систему наше земље загарантован Уставом.

в) Недовољни кадровски капацитети надлежних органа.

г) Технички проблем прибављања информација по захтеву будући да се у одређеним ситуацијама траже информације у предметима који се након што истекне рок њиховог чувања излучују, односно уништавају.

-Одређена удружења сматрају да је приступ информацијама из области животне средине напредовао, имајући у виду да и Устав и закони Републике Србије садрже мере којима се гарантује приступ информацијама. Али, процес приступа информацијама је дуг и исцрпан и мере не показују довољно добре резултате. Расте број захтева за приступ информацијама из области животне средине али расте и број „ћутања управе”.

-Одређена удружења сматрају да јавна предузећа, у већини случајева, без обзира ко је њихов оснивач, не омогућавају приступ информацијама на одговарајући начин што је веома проблематично имајући у виду да су јавна предузећа одговорна за управљање великим бројем заједничких добара (шума, воде, земљишта) у Републици Србији.

-Одређена удружења сматрају да су грађани Србије и даље недовољно информисани о стању животне средине посебно када информацију треба да добију од привреде и од органа државне управе који нису директно везани за заштиту животне средине. Генерално, грађани нису довољно упознати са могућношћу да траже информацију о стању животне средине а локалне самоуправе не промовишу довољно ове мере.

-Одређена удружења сматрају да постоје одређена ограничења људи да траже информације о животној средини, посебно на локалном нивоу.

-Одређена удружења сматрају да је механизам приступа информацијама од јавног значаја у складу са Законом о слободном приступу информацијама од јавног значаја функционалан, уз повремена игнорисања захтева за информацијама од јавног значаја од појединих органа управе.

-Одређена удружења сматрају да, органи јавне власти, законски рок од четрдесет (40) дана за издавање информација од јавног значаја у ситуацијама када из оправданих разлога не могу поступити у року од петнаест (15) дана, тумаче више као правило, а мање као изузетак. Такође, приметно је да значајан број органа јавне власти по захтеву подносиоца поступа тек након подношења жалбе Поверенику за приступ информацијама од јавног значаја и његове интервенције. Нарочито је отежавајућа околност то што Закон о слободном приступу информацијама од јавног значаја не предвиђа могућност да се због ћутања највиших органа тражилац информације обрати Поверенику за приступ информацијама од јавног значаја већ мора поднети тужбу Управном суду, што даље продужава поступак прибављања информација. Ово је нарочито важно у ситуацијама када се тражене информације односе на документацију чије хитно прибављање се сматра нарочито значајним због прописаних рокова у којима тражилац мора да поступа како не би изгубио неко право које му припада, а која су од значаја за одлучивање у поступку. Такође, одређена јавна предузећа често одбијају захтеве за приступ информацијама од јавног значаја наводећи да би се достављањем учинили доступним документи чије би достављање могло отежати остварење оправданих економских интереса јавног предузећа.

-Одређена удружења сматрају да иако удружења искористе сва могућа правна средства и могућности, тражене информације/документа се не достављају у одређеним случајевима.-Одређена удружења сматрају да је отежавајућа околност то што Закон о слободном приступу информацијама од јавног значаја не предвиђа могућност да се због ћутања органа управе тражилац информације обрати Поверенику за приступ информацијама од јавног значаја већ мора поднети тужбу Управном суду, што даље продужава поступак прибављања информација, имајући у виду ефикасност судства.

-Одређена удружења сматрају да се информације тражиоцима најчешће ускраћују под образложењем да постоји злоупотреба права од стране тражиоца информација, да су информације поверљиве, или да би давање информација повредило нечију приватност, а све то, веома често, без адекватне аргументације.

-У великом броју поступака покренутим по захтеву за приступ информацијама од јавног значаја дешава се да орган власти одбије да омогући приступ информацијама, и то у форми “дописа”. Наиме, одредбе Закона о слободном приступу информацијама од јавног значаја прописују да ако орган власти одбије да

у целини или делимично обавести тражиоца о поседовању информације, да му стави на увид документ који садржи тражену информацију, да му изда, односно упути копију тог документа, дужан је да без одлагања, а најкасније у року од 15 дана од пријема захтева, донесе решење о одбијању захтева и да то решење писмено образложи, као и да у решењу упути тражиоца на правна средства која може изјавити против таквог решења. Сврха прописивања такве одредбе управо је намера законодавца да обезбеди да тражилац информације добије јасно образложење о немогућности да му се обезбеди приступ траженој информацији, али да му се нужно обезбеди право на правни лек против таквог решења. Правни лек подразумева двостепеност, кроз могућност подношења жалбе (односно тужбе) у случају да је одговор незадовољавајућ, или се испостави као незаконит. Дакле, захтев се не може одбити дописом којим се указује да му се неће дозволити приступ информацијама, који нема елементе решења (попут образложења) нити поуку о правном леку. Међутим, органи власт управо због наведених разлога избегавају да доносе решења.²

-Одређена удружења сматрају да је један од начина на који органи власти наводе као разлог недостављања информација одговарање на захтев за приступ информацијама упутством за прецизирање информација, упркос чињеници да захтев садржи све елементе у складу са чланом 15. став 2 Закона о слободном приступу информацијама од јавног значаја, којим је прописано да захтев мора садржати „назив органа власти, име, презиме и адресу тражиоца и прецизан опис информације”.

-Одређена удружења наводе да одређени органи јавне власти одбијају да достављају информације о пројектима позивајући се на тајност података као разлог за искључивање права на приступ информацијама од јавног значаја, односно на члан 9. став 1 (5) Закона о слободном приступу информацијама од јавног значаја, уз образложење да тражене информације представљају пословну или професионалну тајну, због чијег објављивања би могле наступити тешке правне или друге последице по интересе заштићене законом који претежу над интересом јавности да зна.

IX. ДОДАТНЕ ИНФОРМАЦИЈЕ О ПРАКТИЧНОЈ ПРИМЕНИ ОДРЕДБИ ЧЛАНА 4

Пружите додатне информације о практичној примени одредби о приступу информацијама из области животне средине члана 4. На пример: да ли постоје неки расположиви статистички подаци у вези са бројем поднетих и одбијених захтева и разлозима за одбијање?

Одговор:

ПОСТУПАЊЕ ПОВЕРЕНИКА ПО ЖАЛБАМА У ВЕЗИ СА ЕКОЛОШКИМ ИНФОРМАЦИЈАМА

-1. Статистички подаци за 2020. годину

² Извештај о раду Повереника за информације од јавног значаја и заштиту података о личности за 2021. годину, 26

У 2020. години Поверенику је изјављено укупно 3281 нових жалби, од чега је у 88 жалбе (2,68%) предмет захтева за приступ информацијама био приступ еколошким информацијама. У тој години решене су 72 жалбе у којима је предмет захтева за приступ информацијама био приступ еколошким информацијама.

Посматрано у односу на решене жалбе 15 жалби је било против органа локалне самоуправе, шест против локалних јавних предузећа, 17 против министарстава, једна против независних државних органа и тела, три против покрајинских органа, две против правосудних органа, 15 против републичких јавних предузећа, осам против републичких дирекција, завода, фондова и др., две против установа у области науке, културе и информисања, две против установа у области здравства и једна против осталих органа власти.

Од тога је 38 жалби изјављено због ћутања управе по захтеву жалиоца (52,77%), 14 жалби је било на одговор органа власти (19,44%), шест жалби је изјављено против одлуке садржане у акту (8,33%), а 14 на закључак односно решење органа власти (19,44%).

Тражене информације су се у највећем броју случајева односиле: на загађење ваздуха; рад надлежних инспекција поводом еколошких акцидента и других радњи носилаца пројеката којима се угрожава животна средина; услове за рад мини-хидроелектрана; управљање отпадом; студије процене утицаја на животну средину; квалитет вода; стање земљишта, мониторинг земљишта и отпадних вода; одлагање индустријског и опасног отпада, информације о инвестиционим пројектима који могу имати значајан утицај на заштиту животне средине.

Подносиоци жалби су били грађани у 25 случајева, медији у пет, у 41 случају удружења грађана, и то углавном она која се баве екологијом и неколицина антикорупцијом, а једну жалбу је изјавио адвокат.

Жалбе су решене на следећи начин:

- четири жалбе су одбачене из формалних разлога;
- у три случаја жалба је одбијена као неоснована;
- у 31 предмету поступак је обустављен по службеној дужности или због одустанка жалиоца од жалбе, јер је орган власти након жалбе изјављене Поверенику поступио по захтеву за приступ информацијама;
- у укупно 21 предмету Повереник је наложио првостепеним органима да жалиоцима учине доступним тражене информације (сва решења су извршена (100%);
- у пет предмета поништени су акти првостепених органа (одлуке садржане у акту, решења и закључци) и предмети враћени на поновно одлучивање;
- у осам предмета поништени су акти првостепених органа (одлуке садржане у акту, решења и закључци).

-2. Статистички подаци за 2021. годину

У 2021. години Поверенику је изјављено укупно 5175 нових жалби, од чега је у 129 жалби (2,49%) предмет захтева за приступ информацијама био приступ еколошким информацијама. У тој години решена је 131 жалба у којима је предмет захтева за приступ информацијама био приступ еколошким информацијама.

Посматрано у односу на решене жалбе 64 жалбе су биле против органа локалне самоуправе, осам против локалних јавних предузећа, 18 против министарстава, три

против покрајинских органа, једна против правосудних органа, 19 против републичких јавних предузећа, 11 против републичких дирекција, завода, фондова и др., три против установа у области привреде, пољопривреде, шумарства и водопривреде, једна против установа у области здравства и три против установа високог образовања.

Од тога је 62 жалбе изјављено због ћутања управе по захтеву жалиоца (47,32%), 42 жалбе је било на одговор органа власти (32,06%), пет жалби је изјављено против одлуке садржане у акту (3,81%), а 22 на закључак односно решење органа власти (16,79%).

Тражене информације су се у највећем броју односиле на пројекат „Јадар” компаније Рио Тинто; рад надлежних инспекција и вршење надзора над великим загађивачима; рад мини-хидроелектрана; загађење ваздуха; управљање отпадом; студије процене утицаја на животну средину; загађење буком; квалитет вода и информације о одобреном финансирању пројеката у области заштите животне средине.

Подносиоци жалби су били: адвокати у једном случају, грађани у 51 случају, медији у седам предмета, удружења грађана у 71 случају (баве се углавном екологијом и неколицина њих анкиткорупцијом) и политичка странка у једном случају.

Жалбе су решене на следећи начин:

- 13 жалби је одбачено из формалних разлога;
- у 16 случајева жалба је одбијена као неоснована;
- у 42 предмета поступак је обустављен по службеној дужности или због одустанка жалиоца од жалбе, јер је орган власти након жалбе изјављене Поверенику поступио по захтеву за приступ информацијама;
- у два предмета је наложено органу власти да поступи по захтеву тражиоца, без мериторног одлучивања о захтеву;
- у укупно 47 предмета Повереник је наложио првостеним органима да жалиоцима учине доступним тражене информација (од тога је 32 решења извршено (68,08%), 13 неизвршено (27,65%), а два су делимично извршена (4,25%));
- у 11 случајева поништени су акти првостепених органа (одлуке садржане у акту, решења и закључци) и предмети враћени на поновно одлучивање.

-3. Статистички подаци за 2022. годину

У 2022. години Поверенику је изјављено укупно 9214 нових жалби, од чега је у 258 жалбе (2,80%) предмет захтева за приступ информацијама био приступ еколошким информацијама. У тој години решено је 200 жалби у којима је предмет захтева за приступ информацијама био приступ еколошким информацијама.

Посматрано у односу на решене жалбе 56 жалби је било против органа локалне самоуправе, осам против локалних јавних предузећа, 87 против министарстава, једна против независних државних органа, четири против покрајинских органа, једна против правосудних органа, 25 против републичких јавних предузећа, девет против републичких дирекција, завода, фондова и др., две против установа у области науке, културе и информисања, пет против установа у области здравства, једна против установа високог образовања и једна против осталих органа власти.

Од тога је 138 жалби изјављено због ћутања управе по захтеву жалиоца (69%), 27 жалби је било на одговор органа власти (13,5%), осам жалби је изјављено против одлуке садржане у акту (4%), а 27 на закључак односно решење органа власти (13,5%).

Тражене информације су се углавном односиле на рад надлежних инспекција за заштиту животне средине и мере које су предузимали; рад минихидроелектрана; управљање отпадом; студије процене утицаја на животну средину; стратешке процене утицаја на животну средину; квалитет вода; издате дозволе за управљање индустријским, опасним и неопасним отпадом; мониторинг отпадних вода; мониторинг земљишта; мерења из стационарних извора загађивања; информације у вези са изградњом термоелектране Колубара; пројекат „Јадар“; сечу дрвећа; недобијање докумената у вези са јавним политикама у области заштите животне средине и сл.

Подносиоци жалби су били адвокати у три случаја, грађани у 85 случајева, медији у пет, удружења грађана која се баве екологијом у 107 случајева.

Жалбе су решене на следећи начин:

- пет жалби је одбачено из формалних разлога;
- у пет случајева жалба је одбијена као неоснована;
- у 55 предмета поступак је обустављен по службеној дужности или због одустанка жалиоца од жалбе, јер је орган власти након жалбе изјављене Поверенику поступио по захтеву за приступ информацијама;
- у 54 предмета је наложено органу власти да поступи по захтеву тражиоца, без мериторног одлучивања о захтеву;
- у укупно 53 предмета Повереник је наложио првостепеним органима да жалиоцима учине доступним тражене информација (од тога је 23 решења извршено (43,39%), а 30 неизвршено (56,60%);
- донето је 26 решења којим се поништава акт првостепеног органа (решење, закључак органа власти или одлука садржана у акту) и предмет враћа на поновно поступање;
- два решења којима се поништава акт првостепеног органа (решење, закључак органа власти или одлука садржана у акту).

Поступање Повереника у вези са новим овлашћењима за издавање прекршајних налога и подношење захтева за покретање прекршајних поступака

Од 17.02.2022.године, када је почела примена Закона о изменама и допунама Закона о слободном приступу информацијама од јавног значаја, тј. од када је Повереник добио нова овлашћења, поднето је осам захтева за покретање прекршајног поступка од чега је само у једном случају поднет захтев за покретање прекршајног поступка због неизвршења одлуке којом је наложено чињење доступним еколошких информација и то против одговорног лица у Градској управи Града Ваљева.

У истом периоду укупно је издато 126 прекршајних налога, од чега 35 (27,77%) због „ћутања управе” по захтевима у којима је тражен приступ еколошким информацијама.

Прекршајни налози због „ћутања управе” по захтевима у којима је тражен приступ еколошким информацијама су издати овлашћеним лицима запосленим у следећим органима јавне власти:

- ЕДБ, издат један прекршајни налог;
- Град Ваљево Градска управа, издата четири прекршајна налога;
- председник општине Мионица, издат један прекршајни налог;
- Коридори Србије, издат један прекршајни налог;
- ЈП Србијагас, издат један прекршајни налог;
- Министарство заштите животне средине, издато 26 прекршајних налога;
- Министарство здравља, издат један прекршајни налог.

4. Статистички подаци за 2023. годину

У 2023. години Поверенику је изјављено укупно 16704 нових жалби, од чега је у 324 жалбе (1,93%) предмет захтева за приступ информацијама био приступ еколошким информацијама.

У тој години решено је 155 жалби у којима је предмет захтева за приступ информацијама био приступ еколошким информацијама.

Посматрано у односу на решене жалбе 54 жалбе је било против органа локалне самоуправе, 13 против локалних јавних предузећа, 62 против министарстава, 1 против највиших државних органа, 1 против правосудних органа, 9 против републичких јавних предузећа, 2 против републичких дирекција, завода, фондова и др., 1 против установа у области науке, културе и информисања, 1 против установа у области здравства, 3 против установа високог образовања, 7 против установа у области привреде, пољопривреде, шумарства и водопривреде и 1 против осталих органа власти.

Од тога је 92 жалби изјављено због ћутања управе по захтеву жалиоца (59,35%), 40 жалби је било на одговор органа власти (25,80%), 15 жалби на обавештење са елементима одлуке (9,67%), 6 жалби је изјављено против решења органа власти (3,87%) и 2 жалбе на трошкове (1,29%).

Тражене информације су се углавном односиле на рад надлежних инспекција за заштиту животне средине и мере које су предузимали; загађујућим емисијама у ваздух; управљање отпадом, а посебно опасним отпадом; студије процене утицаја на животну средину које би морале бити проактивно објављене; стратешке процене утицаја на животну средину које би морале бити проактивно објављене; квалитет вода; пројекат „Јадар“, инспекцијске мере поводом изградње на Савском насипу и сл.

Подносиоци жалби су били адвокати у три случаја, грађани у 77 случајева, медији у један, удружења грађана која се баве екологијом у 68 случајева, 4 политичке странке и 2 остали.

Жалбе су решене на следећи начин:

- осам жалби је одбачено из формалних разлога;
- у 16 случајева жалба је одбијена као неоснована, с тим што је једна од тих жалби одбијена због заштите јавног интереса;
- у 50 предмета поступак је обустављен по службеној дужности или због одустанка жалиоца од жалбе, јер је орган власти након жалбе изјављене Поверенику поступио по захтеву за приступ информацијама;

- у 41 предмета је наложено органу власти да поступи по захтеву тражиоца, без мериторног одлучивања о захтеву;
- у укупно 22 предмета Повереник је наложио првостепеним органима да жалиоцима учине доступним тражене информација (од тога је 20 решења извршено (90,90%), а 2 неизвршено (9,09%);
- донето је 16 решења којим се поништава акт првостепеног органа (решење, закључак органа власти или одлука садржана у акту) и предмет враћа на поновно поступање;
- два решења којима се усваја захтев за накнаду трошкова.

Против ових одлука Повереника поднето је 23 тужбе Управном суду, према информацијама којима располаже Повереник и то: 12 против решења о обустави поступка, 6 против решења којима се жалба одбија као неоснована, 1 против решења о обијању због јавног интереса, 3 против решења где се налаже поступање по захтеву и 1 против решења о налагању органу власти да поступи по захтеву подносиоца жалбе.

Током 2023. године поднето је 43 захтева за покретање прекршајног поступка од чега је у 4 случаја поднет захтев за покретање прекршајног поступка због неизвршења одлуке којом је наложено чињење доступним еколошких информација и то три против Министарства заштите животне средине и један против одговорног лица у Јавном предузећу „Србијагас”.

У истом периоду укупно је издато 383 прекршајна налога од чега 40 (10,44%) због „ћутања управе” по захтевима у којима је тражен приступ еколошким информацијама.

Прекршајни налози због „ћутања управе” по захтевима у којима је тражен приступ еколошким информацијама су издати овлашћеним лицима запосленим у следећим органима јавне власти:

- Град Лесковац- Градска управа, издата два прекршајна налога;
- Град Смедерево- Градска управа, издата три прекршајна налога;
- Град Ваљево- Градска управа, издат један прекршајни налог;
- председник општине Бачки Петровац, издат један прекршајни налог;
- Коридори Србије, издат један прекршајни налог;
- Министарство заштите животне средине, издато 26 прекршајних налога;
- Министарство рударства и енергетике, издато два прекршајна налога;
- РВВ Лесковац доо, издат један прекршајни налог;
- ЈКП Стари град Шабац, издат један прекршајни налог;
- Технолошко металуршки факултет, издат један прекршајни налог и
- ЗОО хигијена Ћуприја, издат један прекршајни налог.

5. Статистички подаци за 2024. годину

У 2024. години Поверенику је изјављено укупно 10911 нових жалби, од чега је у 326 жалбе (2,98%) предмет захтева за приступ информацијама био приступ еколошким информацијама.

У тој години решено је 147 жалби у којима је предмет захтева за приступ информацијама био приступ еколошким информацијама.

Посматрано у односу на решене жалбе 69 жалбе је било против органа локалне самоуправе, 11 против локалних јавних предузећа, 40 против министарстава, 1 против највиших државних органа, 1 против правосудних органа, 5 против

републичких јавних предузећа, 8 против републичких дирекција, завода, фондова и др., 1 против установа у области науке, културе и информисања, 4 против установа у области здравства, 4 против установа високог образовања, 3 против установа у области привреде, пољопривреде, шумарства и водопривреде. Од тога је 82 жалби изјављено због ћутања управе по захтеву жалиоца (55,78%), 52 жалби је било на одговор органа власти (35,37%), 3 жалбе је изјављено на одлуку садржану у акту (2,04%), 8 жалби на закључак односно решење органа власт (5,44%) и 2 жалбе на трошкове (1,36%).

Тражене информације су се углавном односиле управљање отпадом; студије процене утицаја на животну средину; стратешке процене утицаја на животну средину; квалитет вода; мерења из стационарних извора загађивања; пројекат „Јадар”; рушење хотела „Југославија”, информације у вези са просторним планом. Подносиоци жалби су били адвокати у 2 случаја, грађани у 88 случајева, медији у 10, удружења грађана која се баве екологијом у 46 случајева, 1 орган власти.

Жалбе су решене на следећи начин:

- у 16 случајева жалба је одбијена као неоснована;
- Осам жалби је одбачено због формалних недостатака;
- у 71 предмету поступак је обустављен по службеној дужности или због одустанка жалиоца од жалбе, јер је орган власти након жалбе изјављене Поверенику поступио по захтеву за приступ информацијама;
- у 21 предмету је наложено органу власти да поступи по захтеву тражиоца, без мериторног одлучивања о захтеву;
- у укупно 23 предмета Повереник је наложио првостепеним органима да жалиоцима учине доступним тражене информација (од тога је 20 решења извршено (86,95%), а 3 неизвршено (13,04%);
- 5 решења којим се поништава акт првостепеног органа (решење, закључак, обавештење са елементима одлуке) и предмет враћа на поновно поступање;
- 1 решење којим се поништава решење органа власти;
- 2 решења о усвајању трошкова.

Против ових одлука Повереника поднето је 29 тужбе Управном суду, према информацијама којима располаже Повереник и то: 9 против решења о обустави поступка, 8 против решења којима се жалба одбија као неоснована, 11 против решења где се налаже поступање по захтеву и 1 против решења о одбачају.

Током 2023. године поднето је 99 захтева за покретање прекршајног поступка од чега ниједан по основу решења донетог по жалби чији је предмет захтева била заштита животне средине.

У истом периоду укупно је издато 802 прекршајна налога, од чега 12 (1,49%) због „ћутања управе” по захтевима у којима је тражен приступ еколошким информацијама.

Прекршајни налози због „ћутања управе” по захтевима у којима је тражен приступ еколошким информацијама су издати овлашћеним лицима запосленим у следећим органима јавне власти:

- Град Београд- Градска управа, издат један прекршајни налог;
- Апотекарска установа Београд, издат један прекршајни налог;
- Општинска управа Општине Кладово, издат један прекршајни налог;

- Предшколска установа, „Бошко Буха Инђија”, издат један прекршајни налог;
- Предшколска уставова, „Наша радост” Варварин, издат један прекршајни налог;
- Министарство заштите животне средине, издато 5 прекршајних налога;
- ЈП Комуналац Бујановац, издат један прекршајни налог и
- ЈКП „Зеленило”, издат један прекршајни налог.

-У току 2021. године МЗЖС је поступало по захтевима за информацијама које су доставиле: удружења (111), грађани (56), медији (8), политичке странке (4), органи јавне власти (1), остали (2). У 17 случаја је изјављена жалба Поверенику за информације од јавног значаја и заштиту података о личности.

- У току 2022. године МЗЖС је поступало по захтевима за информацијама које су доставиле: удружења (104), грађани (74), медији (14). У 98 случаја је изјављена жалба Поверенику за информације од јавног значаја и заштиту података о личности.- У току 2023. године МЗЖС је поступало по захтевима за информацијама које су доставиле: удружења (148), грађани (127), медији (4), политичке странке (2), органи јавне власти (1), остали (1). У 58 случаја је изјављена жалба Поверенику за информације од јавног значаја и заштиту података о личности.

- У току 2024. године МЗЖС је поступало по захтевима за информацијама које су доставиле: удружења (110), грађани (162), медији (10), политичке странке (3), органи јавне власти (1), остали (4). У 20 случаја је изјављена жалба Поверенику за информације од јавног значаја и заштиту података о личности.

-Претходно министарство и Агенција за заштиту животне средине уз подршку Организације за европску безбедност и сарадњу (ОЕБС) су у току 2012. године реализовали Пројекат израде првог националног метарегистра за информације о животној средини. Пројекат се реализовао у циљу спровођења Стратегије за примену Архуске конвенције. Екорегистар је доступан у електронском облику на интернет презентацији Агенције за заштиту животне средине и представља базу података и портал ка постојећим базама и документима са информацијама из области животне средине. Екорегистар садржи информације у поседу надлежних министарстава и других државних институција, општинских и градских управа за животну средину, заштићених природних добара и управљача, привредних субјеката и невладиних организација, а основни циљ израде Екорегистра је да се јавности омогући лак, брз и једноставан приступ информацијама о животној средини и унапреди њихова општа доступност. Екорегистар је постављен као поддомен вебсајта Агенције за заштиту животне средине на следећој адреси: <http://www.ekoregistar.sepa.gov.rs>. У току 2013. године је реализован Пројекат унапређења и ажурирања Екорегистра. У периоду од 2013. до 2020. године Екорегистар се ажурирао једном годишње. Агенција ради на прикупљању ажурираних података и изради нове верзије Екорегистра.

-Мрежа еко-повереника Сталне конференције градова и општина (СКГО) је формирана тако да су из градских и општинских управа добијени верификовани подаци о запосленима у области заштите животне средине који желе да се укључе у

рад Мреже. У Мрежу еко-повереника СКГО су укључени сви они запослени у градским и општинским управама који раде на пословима заштите животне средине, инспектори заштите животне средине, као и један број начелника одељења и служби у којима су дефинисани послови заштите животне средине. Рад у Мрежи је добровољан и представља део свакодневних радних обавеза. Мрежа представља комуникациону форму која треба да допринесе бољој размени свих врста информација и података у области заштите животне средине. Као двосмерна комуникација користи се за бржу и ефикаснију размену података важних за формирање практичних политика, планских и стратешких докумената, али и потреба јединица локалних власти у спровођењу законског оквира на локалном нивоу. Први састанак Мреже еко-повереника је одржан 10. октобра 2013. године у Београду. У рад мреже у овом тренутку укључено је 259 чланова из 161 градских и општинских управа.

-ПЗЗП има именовано овлашћено лице за слободан приступ информацијама од јавног значаја. Информације о издатим информацијама од јавног значаја за период 2021- 2024. године су објављене у информаторима и налазе се на сајту ПЗЗП као и на Порталу за достављање годишњих извештаја Службе повереника за информације од јавног значаја. Број издатих информација од јавног значаја у посматраном периоду је 97, и то за 2021. годину је (46), за 2022. годину је (25), 2023. године је издато (14) информација, док је до октобра 2024. године издато (12) информација од јавног значаја. Највећи број тражиоца информација су била еколошка удружења грађана, привредне организације грађани, медији , органи власти и остали .

-На основу Закона о заштити потрошача, а са циљем унапређења система заштите потрошача и сарадње надлежних органа, организација и других носилаца заштите потрошача, Влада је 2017. године образовала Национални савет за заштиту потрошача („Службени гласник РС”, број 36/17). Ово владино тело је формирано ради унапређења система заштите потрошача и сарадње носилаца заштите потрошача и других субјеката који се баве заштитом потрошача. Национални савет за заштиту потрошача је састављен од представника министарстава и других државних органа и носилаца јавних овлашћења, удружења и савеза за заштиту потрошача, привредних и професионалних комора као и представника стручне јавности. Задатак овог владиног тела, између осталог, је да обавештава јавност о свим питањима од значаја за заштиту потрошача. Такође , Национални савет може тражити податке, обавештења и извештаје од других државних органа и организација у вези са питањима од значаја за политику заштите потрошача, као у случају постојања основане сумње да је угрожено право потрошача на безбедност, односно да је угрожена заштита потрошача од роба и услуга које су опасне по живот, здравље, имовину или животну средину, или робе чије је поседовање или употреба забрањена.

-У 2023. години, у сарадњи са Повереником за информације од јавног значаја и заштиту података о личности, Мисија ОЕБС-а у Србији организовала је кампању подизања свести са циљем промоције нових измена и допуна Закона о слободном приступу информацијама од јавног значаја. Кампања је обухватила израду публикације Остваривање права на приступ еколошким информацијама

(<https://www.poverenik.rs/sr-yu/publikacije/prirucnici/4015-publikacija-ostvarivanje-prava-na-pristup-ekolo%C5%A1kim-informacijama.html>), која се фокусира на први стуб Архуске конвенције – приступ јавности информацијама о животnoj средини, и пружа јасан преглед измењеног правног оквира и проширених права која он гарантује. У оквиру кампање одржана су четири семинара: у Београду (30. јуна 2023), Новом Пазару (20. октобра 2023), Крагујевцу (3. новембра 2023) и Суботици (23. новембра 2023), која су окупила укупно 81 учесника, укључујући представнике академске заједнице, локалне самоуправе, институција у области животне средине, организација цивилног друштва, медија и заинтересоване јавности. Током семинара разматрано је тренутно стање приступа информацијама о животnoj средини, уобичајени изазови у остваривању ових права, као и нове надлежности Повереника у вези са спровођењем закона, а посебан акценат стављен је на улогу медија у подизању свести јавности. Ови догађаји послужили су као важна платформа за дијалог и допринели бољем разумевању унапређеног правног оквира за приступ информацијама о животnoj средини.

-Законодавац је приликом доношења Закона о слободном приступу информацијама од јавног значаја, предвидео обавезу органа власти да се информације у вези са одређеним законом прописаним добрима која су од посебног значаја (заштита живота или слободе неког лица, угрожавање или заштита здравља становништва или животне средине), морају доставити у року од 48 сати од тренутка пријема захтева. Правни *ratio* за прописивање ове одредбе, налази се у самом значају законом издвојених добара на које се тражне информације односе, чија би евентуална последица повредна, налагала даље хитно и неодложно поступање. Као пример добре праксе, удружење РЕРИ истиче да пример достављања информација у вези са пројектом изградње обилазнице око Новог Сада са мостом преко реке Дунав на траси државног пута IIА реда бр. 111, од стране Покрајинског завода за заштиту природе. Такође, Министарство заштите животне средине је поступило у наведеном року, у вези са захтевом за достављање информација од јавног значаја које се односе на потенцијално угрожавање животне средине, све у вези са пројектом изградње новог моста на месту старог Савског моста у Београду. С тим у вези, удружење РЕРИ указује, да наведени пример није излован случај, те да су у сличним ситуацијама и други органи власти поступали у задатом року.

X. АДРЕСЕ ИНТЕРНЕТ САЈТОВА РЕЛЕВАНТНИХ ЗА ПРИМЕНУ ЧЛАНА 4

Наведите адресе релевантних Интернет сајтова, ако постоје.

[-www.poverenik.rs/](http://www.poverenik.rs/)

Повереник за информације од јавног значаја и заштиту података о личности

www.ekologija.gov.rs

Министарство заштите животне средине

www.minpolj.gov.rs

Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде

www.kultura.gov.rs

Министарство културе

<http://www.mduls.gov.rs/>

Министарство државне управе и локалне самоуправе

<http://www.mpravde.gov.rs/lt/>

Министарство правде

www.zdravlje.gov.rs

Министарство здравља

www.mgsi.gov.rs

Министарство грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре

www.minrzs.gov.rs

Министарство за рад, запошљавање, борачка и социјална питања

www.mtt.gov.rs

Министарство трговине, туризма и телекомуникација

www.mpn.gov.rs

Министарство просвете, науке и технолошког развоја

www.mup.gov.rs

Министарство унутрашњих послова

www.mod.gov.rs

Министарство одбране

www.hidmet.gov.rs

Републички хидрометеоролошки завод

www.ekourb.vojvodina.gov.rs/

Покрајински секретаријат за урбанизам и заштиту животне средине

<http://www.aarhus.org.rs/>

Архус Центар Крагујевац

<http://www.beograd.rs/lat/gradska-vlast/2036-sekretarijat-za-zastitu-zivotne-sredine/>

Секретаријат за заштиту животне средине Београд

www.zdravlje.org.rs

Градски завод за јавно здравље Београд

<http://www.nepro.gov.rs/default.aspx>

Обавештења о небезбедним производима

www.ekoregistar.sepa.gov.rs

Екорегистар

XI. ПРАВНЕ, РЕГУЛАТИВНЕ И ДРУГЕ МЕРЕ КОЈЕ СЕ ОДНОСЕ НА ПРИМЕНУ ОДРЕДАБА О САКУПЉАЊУ И ШИРЕЊУ ИНФОРМАЦИЈА ИЗ ОБЛАСТИ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ ИЗ ЧЛАНА 5

Наведите правне, регулативне и друге мере којима се примењују одредбе о сакупљању и ширењу информација из области животне средине из члана 5.

Одговор:

-Закон о заштити потрошача („Службени гласник РС”, број 88/21) (ЗЗПот)

-Закон о министарствима („Службени гласник РС”, бр. 128/20, 116/22 и 92/23 - др. закон)) (ЗМ)

-ЗЗЖС

-Закон о заштити од буке у животној средини („Службени гласник РС”, број 96/21 (ЗЗБ);

-Закон о амбалажи и амбалажном отпаду („Службени гласник РС”, број 36/09 и 95/18) (ЗААО)

-ЗУО; ЗРНСБ; ЗЗВ, ЗВ, ЗШ, ЗЗОКРФ, ЗУО, ЗЗБ, ЗХ, ЗБП, ЗГМО

- Закон о смањењу ризика од катастрофа и управљању ванредним ситуацијама („Службени гласник РС”, број 87/18) (ЗСРКУВС)
- Закон о заштити од пожара („Службени гласник РС”, бр. 111/09, 20/15, 87/18 и 87/18 - др. закони) (ЗЗодП)
- ЗБЗР
- Закон о званичној статистици („Службени гласник РС”, број 104/09) (ЗЗС)
- Закон о безбедности хране („Службени гласник РС”, бр. 41/09 и 17/19) (ЗБХ)
- Закон о оглашавању („Службени гласник РС”, бр. 6/16 и 52/19 - др. закон) (ЗО)
- Закон о јавном здрављу („Службени гласник РС”, број 15/16) (ЗЈЗ)
- ЗОГ
- Закон о контроли опасности од великих удеса који укључују опасне супстанце („Службени гласник РС”, број 94/24).(ЗКОВУКУОС)
- Уредба о садржини и начину вођења информационог система заштите животне средине, методологији, структури, заједничким основама, категоријама и нивоима сакупљања података, као и о садржини информација о којима се редовно и обавезно обавештава јавност („Службени гласник РС”, број 112/09)
- Правилник о условима за издавање дозволе за мерење квалитета ваздуха и дозволе за мерење емисије из стационарних извора загађивања („Службени гласник РС”, број 1/12)
- Уредба о граничним вредностима емисија загађујућих материја у ваздух из постројења за сагоревање („Службени гласник РС”, број 6/16)
- Уредба о мерењима емисија загађујућих материја у ваздух из стационарних извора загађивања („Службени гласник РС”, број 5/16)
- Уредба о граничним вредностима емисија загађујућих материја у ваздух из стационарних извора загађивања, осим постројења за сагоревање („Службени гласник РС”, број 111/15)
- Правилник о начину и условима за мерење количине и испитивање квалитета отпадних вода и садржини извештаја о извршеним мерењима („Службени гласник РС”, број 33/16)
- ЗМХД
- Уредба о утврђивању државних мрежа метеоролошких станица, програма рада и начина извештавања државних мрежа метеоролошких станица („Службени гласник РС”, број 123/12)
- Уредба о утврђивању локација метеоролошких и хидролошких станица државних мрежа и заштитних зона у околини тих станица, као и врсте ограничења која се могу увести у заштитним зонама („Службени гласник РС”, број 34/13)
- Правилник о садржини политике превенције удеса и садржини и методологији израде Извештаја о безбедности и Плана заштите од удеса („Службени гласник РС”, број 41/10)
- Правилник о садржини обавештења о новом севесо постројењу односно комплексу, постојећем севесо постројењу, односно комплексу и о трајном престанку рада севесо постројења, односно комплекса („Службени гласник РС”, број 41/10)
- Правилник о поступку обавештавања, односно размене података о севесо постројењу, односно комплексу чије активности могу довести до настанка хемијског удеса са прекограничним ефектима („Службени гласник РС”, број 26/13)

-Уредба о саставу, начину и организацији рада штабова за ванредне ситуације („Службени гласник РС”, број 27/20)

-Правилник о начину вођења регистра привредних друштава и правних лица која рукују опасним супстанцама („Службени гласник РС”, број 34/19)

Објасните како се сваки од ставова из члана 5 примењује.

Опишите транспозицију релевантних дефиниција из члана 2 и антидискриминациону одредбу из члана 3, став 9.

Одговор:

Одговор као у члану 4.

Такође, посебно описати:

(а) У вези са ставом 1, мере које су предузете да се обезбеди да:

(I) Јавна управа поседује и ажурира информације из области животне средине;

Одговор:

-ЗМ у члану 6. дефинише послове које обавља МЗЖС у делу који се односи на животну средину, укључујући и активности везане за обезбеђивање информација о животној средини, информациони систем, итд.

-Члан 69. ЗЗЖС предвиђа да Република, аутономна покрајина и јединица локалне самоуправе у оквиру своје надлежности утврђене законом обезбеђују континуалну контролу и праћење стања животне средине (мониторинг), у складу са овим и посебним законима. Чланом 73. установљава се обавеза државних органа, односно организација, органа аутономне покрајине и јединица локалне самоуправе, овлашћених организација и загађивача да податке из мониторинга из чл. 70. и 72. овог закона достављају Агенцији за заштиту животне средине (АЗЖС) на прописан начин. Чланом 120. тачка 13. предвиђена је казна за прекршај одговорног лица у надлежном органу, односно у организацији која врши јавна овлашћења.

-Чланом 2. ЗЗС област животне средине је обухваћена појмом „дефиниција званичне статистике”, прикупљање података регулисано члановима 24-31, обрађивање и складиштење члановима 32-36. а дисеминација података и информација члановима 39-43.

-Упућујемо на следеће законе:

-ЗИСКЗЖС: члан 6. тач. 5. и 7; члан 8. тачка 11; члан 9. став 1. тачка 3; чл.16, 17; члан 22. став 1. тачка 7; члан 23. став 6; члан 29. став 1. тачка 3; члан 30. став 1. тач. 2. и 3; ЗПУЖС; ЗЗВ: члан 13. став 3; ЗВ: чл. 20, 74, 78, 99, 105, 107-112, итд; ЗШ: члан 8. тачка 10; члан 15; ЗЗБ: чл. 23-26, ЗМХД: члан 5, ЗЈЗ: члан 13. тачка 11; члан 14. тачка 6; члан 15, итд;

(II) Постоји адекватан доток информација до органа јавне управе;

Одговор:

-Упућујемо на члан 73. ЗЗЖС (видети горе).

-Члан 76. став 3. ЗЗЖС предвиђа да је надлежни орган аутономне покрајине, односно надлежни орган јединице локалне самоуправе дужан да АЗЖС тромесечно доставља податке за изразу извештаја о стању животне средине и то за прво, друго

и треће тромесечје најкасније у року од два месеца по истеку тромесечја, а за последње тромесечје до 31. јануара.”

-Такође, упућујемо на следеће законе:

-ЗИСКЗЖС: члан 17;

-ЗЗВ: члан 13. став 4; члан 15. ст. 8 и 9; члан 17. став 1; члан 41. став 1. тачка 6; члан. 42; члан 58; члан 68; члан 76. тачка 3;

-ЗВ: чл. 56, 74. став 3; члан 78. став 7; члан 90. став 2. тачка 2; члан 99. став 1; члан 109; члан 212. тачка 9, итд;

-ЗЗОКРФ: чл. 15, 18, 19, 21 и 43;

-ЗРНСБ: члан 36. став 1. тачка 13, чл. 42-45. и члан 89;

-ЗУО: члан 19. став 1. тачка 4; члан 20. став 1. тачка 4; члан 47. став 8; члан 48. став 5; члан 49. став 2; члан 50. став 8; члан 51. став 4; члан 52. став 11; члан 54. став 3; члан 55. став 7. тачка 1; члан 56. ст. 13. и 14; члан 57. став 3; члан 72. став 8; члан 74; члан 75; члан 76; члан 79. став 6, итд;

-ЗАОО: члан 17. став 1. тачка 2; члан 34. тачка 2; члан 39; чл. 40-42; члан 51. тач. 16. и 17; члан 53. тачка 2;

-ЗЗБ: члан 19; члан 20; члан 23; члан 27; члан 28; члан 32. тачка 10; члан 36. тачка 7;

-ЗХ: члан 19. ст. 3. и 4; члан 38. став 3; члан 40; члан 42; члан 45; члан 46. став 3; члан 55. ст. 2. и 3; члан 58; члан 59; члан 67. став 4; чл. 69, 70, 78, 81, 83, 85, 88, итд;

-ЗБП: чл. 9 - 20; члан 26. ст. 3. и 4; чл. 27 - 32; члан 34; члан 35. ст. 3. и 5; члан 36. став 2; члан 38. став 2; члан 41. став 2; итд.

-Закон о генетички модификованим организмима („Службени гласник РС”, бр. 21/01, 101/05 и 41/09) (ЗГМО): члан 14; члан 23; члан 27; члан 29; члан 47. тачка 4.

-Чл. 94-100. ЗСРКУВС прописује рано упозоравање, обавештавање и узбуњивање о свим врстама опасности које могу угрозити људе, животну средину, материјална и културна добра.

-ЗМХД: чл. 5, 16. и 31.

-ЗБХ: чл. 66, 67 и 68, итд.

(III) У ванредним ситуацијама ширење одговорајућих информација буде тренутно и без одлагања;

Одговор:

-Чл. 94-100. ЗСРКУВС.

-ЗСРКУВС у члану 9. наводи начело информисања јавности које прописује да надлежни органи благовремено и потпуно информишу јавност о ризицима од катастрофа, релевантним подацима и мерама за заштиту од њихових последица, као и о другим мерама које се предузимају ради управљања ризиком од катастрофа.

-Упућујемо и на члан 38 ЗКОВУКУОС (Обавезе оператера комплекса након великог удеса); Правилник о садржини Политике превенције удеса и садржина и методологија израде Извештаја о безбедности и Плана заштите од удеса („Службени гласник РС”, број 41/10); чл. 30. и 31. ЗБЗР, итд.

-Такође, упућујемо и на следеће законе: ЗЗВ: члан 36; члан 66. став 2; ЗВ: чл. 101 и 106; ЗХ: члан 84. став 4; ЗРНСБ: члан 193. став 3. тачка 11. и члан 206; ЗБЗР; ЗМХД: члан 24; ЗБХ: чл. 9, 38-44, итд.

-Такође упућујемо на Националну стратегију заштите и спашавања у ванредним ситуацијама („Службени гласник РС”, број 86/11) и на Стратегију заштите од пожара за период 2012-2017. године („Службени гласник РС”, број 21/12).

-Такође упућујемо на Уредбу о саставу, начину и организацији рада штабова за ванредне ситуације („Службени гласник РС”, број 27/20).

(б) У вези са ставом 2, мере које су предузете да се обезбеди да органи јавне управе пружају информације из области животне средине на видљив начин, као и да информације буду практично доступне;

Одговор:

а)

-Члан 2. став 2. ЗСПИЈЗ утврђује да за дефиницију информације од јавног значаја није битан, између осталог, носач информација (папир, трака, филм, електронски медији и сл.) на коме се налази документ који садржи информацију, начин сазнавања информације, нити су битна друга слична својства информације. Чланом 39. ЗСПИЈЗ предвиђена је, такође, обавеза државних органа да редовно израђују информатор о свом раду

-Члан 115. ЗЗП прописује да јавност има право приступа прописаним регистрима или евиденцијама које садрже информације и податке у складу са овим законом. Државни органи, органи аутономне покрајине, органи јединице локалне самоуправе, завод, управљачи заштићених природних добара, као и овлашћене и друге организације, дужни су да јавности пруже податке у вези са стањем и заштитом природе, осим ако посебним законом или посебним прописима није прописана тајност података.

-Различити прописи у области животне средине и другим областима од значаја за област животне средине предвиђају установљавање практичних мера као што су јавно доступне листе, евиденције и регистри као што су:

-ЗЗЖС: члан 28. (регистар издатих дозвола за промет угрожених и заштићених врста дивље флоре и фауне); ЗКОВУКУОС: члан 34 (Регистар комплекса); члан 37 (вођење евиденције о комплексима вишег реда чије активности могу изазвати хемијски удес са прекограничним ефектима); ЗЗЖС: члан 75. (регистри извора загађивања);

-ЗПУЖС: члан 44. (обавеза вођења евиденције о спроведеним поступцима и донетим одлукама као јавној књизи); члан 45 (Централна електронска база података и централни веб портал);

-ЗПИ: члан 8. (регистар обједињених процедура, централна евиденција обједињених процедура); члан 43. (централни регистар планских докумената);

-ЗУО: члан 76. (Регистар издатих дозвола);

-ЗААО: члан 42. (Регистар издатих дозвола за управљање амбалажним отпадом);

-ЗЗП: члан 24. (Катастар спелеолошких објеката као дигитални географски информациони систем);

-ЗГМО: чл. 32-36. (Регистар ГМО и производа од ГМО и Регистар дозвола);

- ЗВ: члан 130. (Водна књига), члан 131. (Водни регистар), члан 110. (Регистар заштићених области);
- ЗЗОКРФ: члан 13. (Регистар издатих лиценци); члан 34. (Регистар привредних рибара); члан 39. (Евиденција улова привредног рибара);
- ЗШ: члан 19;
- ЗХ: чл. 38-47. (Интегрални регистар хемикалија);
- ЗБП: члан 34. (Регистар биоцидних производа);
- ЗСРКУВС: члан 22. (Регистар ризика од катастрофа), Чл. 105 и 106 (Евиденције);
- ЗЗС: чл. 37 и 38. (статистички регистри);
- ЗМХД: чл. 30, 32. и 33;
- ЗОГ: чл. 4. и 5;
- ЗБХ: чл. 66. и 67, итд.

Поред поменутих закона, више подзаконских прописа регулише поједина питања у овој области као што су:

- Правилник о садржини, изгледу и начину вођења јавне књиге о спроведеним поступцима и донетим одлукама о процени утицаја на животну средину („Службени гласник РС”, број 69/05);
 - Правилник о садржини и начину вођења регистра издатих интегрисаних дозвола („Службени гласник РС”, број 69/05);
 - Правилник о садржају и начину вођења регистра заштићених природних добара („Службени гласник РС”, број 88/10);
 - Правилник о садржини, начину вођења и изгледу Регистра издатих дозвола за управљање отпадом („Службени гласник РС”, број 95/10);
 - Правилник о начину нумерисања, скраћеницама и симболима на којима се заснива систем идентификације и означавања амбалажних материјала („Службени гласник РС”, број. 70/09);
 - Правилник о начину вођења евиденције о улову рибе, као и о изгледу и садржини јединственог обрасца евиденције улова од стране рекреативног риболовца („Службени гласник РС”, број 104/09);
 - Правилник о регистру хемикалија („Службени гласник РС”, бр. 16/16, 6/17, 117/17, 44/18 - др. закон, 7/19 и 93/19);
 - Правилник о садржини и подацима регистра генетички модификованих организама и производа од генетички модификованих организама („Службени гласник РС”, број 66/02);
- ц) Према одредбама члана 38. ЗСПИЈЗ одговорно лице у органу власти одредиће једно или више службених лица (овлашћено лице) за поступање по захтеву за слободан приступ информацијама од јавног значаја.

(в) У вези са ставом 3, мере које су предузете да се информације из области животне средине постепено пребацују у електронске базе података и буду лако доступне јавности путем јавних телекомуникационих мрежа;

Одговор:

-Упућујемо на члан 80. став 2. ЗЗЖС; Уредбу о садржини и начину вођења информационог система заштите животне средине, методологији, структури, заједничким основама, категоријама и нивоима сакупљања података, као и о

садржини информација о којима се редовно и обавезно обавештава јавност („Службени гласник РС”, број 112/09).

Више других прописа такође садрже одредбе које се односе на ова питања:

-ЗВ: чл. 148-149. – водни информациони систем;

-ЗШ: члан 68. - информациони систем у шумарству;

-ЗЗВ: чл. 68-70, 85. - информациони систем квалитета ваздуха;

-ЗХ: члан 38. став 4. - интегрални регистар хемикалија;

- ЗРНСБ: члан 22. став 1. тач. 16. и 17.

-ЗБХ: члан 68.

а) Извештаји о стању животне средине (од 2003. до 2023. године) доступни су на сајту АЗЖС: <https://sepa.gov.rs/publikacije/б>) Текстови прописа у области животне средине доступни су на сајту МЗЖС: <https://www.ekologija.gov.rs/dokumenta>

в) На сајту МЗЖС могу се пронаћи и остале информације које олакшавају примену националних прописа којим се спроводи Архуска конвенција (извештаји о раду инспекцијске службе, захтеви за одлучивање о потреби процене утицаја и решења, захтеви за одређивање обима и садржаја студије о процени утицаја и решења, студије о процени утицаја, издате сагласности на студије о процени утицаја на животну средину, извештаји о учешћу на међународним скуповима, итд):

<https://www.ekologija.gov.rs/dokumenti/>

<https://www.ekologija.gov.rs/obavestenja/procena-uticaja-na-zivotnu-sredinu/>.

(г) У вези са ставом 4, мере које су предузете да се објаве и даље шире државни извештаји о стању животне средине;

Одговор:

-Обавеза израде националног извештаја о стању животне средине прописана је одредбама члана 76. ЗЗЖС тако што је прописано да Влада једном годишње подноси Народној скупштини извештај о стању животне средине у Републици. Закон регулише и обавезу надлежних органа аутономне покрајине, односно надлежних органа јединица локалне самоуправе да АЗЖС тромесечно достављају податке за израду националног извештаја о стању животне средине. Истовремено, прописана је и обавеза објављивања извештаја о стању животне средине у службеним гласилима Републике, аутономне покрајине и јединице локалне самоуправе (Члан 76. став 4).

-У погледу садржаја Извештаја члан 77. дефинише обавезан део садржаја и он обухвата, у складу са захтевима из Архуске конвенције, информације о квалитету животне средине и информације о претњама животној средини.

-Упућујемо и на члан 21. ЗЈЗ.

(д) Мере предузете ради ширења информација наведене у ставу 5;

Одговор:

Упућујемо на одговор за став 3. овог члана.

(ђ) У вези са ставом 6, мере које су предузете да се охрабре оператери чије активности имају значајан утицај на животну средину да редовно информишу јавност о утицају својих активности и производа на животну средину;

Одговор:

-Чланом 53. ЗЗЖС прописано је да се еколошки знак утврђује за производе намењене општој потрошњи, изузев производа за исхрану, пољопривредних и других производа добијених у складу са прописима којима се регулише органска производња, производња пића, производња фармацеутских производа и медицинске опреме који у поређењу са сличним производима мање загађују животну средину при производњи, пласману, промету, потрошњи и одлагању или су добијени рециклажом отпада.

-Упућујемо и на Правилник о ближим условима, критеријумима и поступку за добијање права на коришћење еколошког знака, елементима, изгледу и начину употребе еколошког знака за производе и услуге („Службени гласник РС”, број 49/16).

-Према одредбама члана 44. став 3. ЗЗЖС правна лица, предузетници и организације, која имају успостављен систем управљања заштитом животне средине могу се укључити у систем управљања заштитом животне средине и провере (систем EMAS), у складу са овим законом.

-Национални програм заштите животне средине (НПЗЖС) предвиђа да системи управљања заштитом животне средине (ISO 14001, EMAS) за индустријске локације, треба широко да се промовишу као добровољна мера. Треба подстицати привредна друштва да примењују систем управљања заштитом животне средине и успоставити регистар привредних друштава са успостављеним системима управљања животном средином.

-Према подацима Привредне коморе Србије (ПКС) 2382 предузећа имају сертификоване системе ISO 14001.

(е) Мере предузете да се објаве и пруже информације у складу са одредбама из става 7;

Одговор:

а. и б.) Видети одговор за став 3. овог члана.

ц) Према одредбама члана 39. ЗСПИЈЗ и Упутства за израду и објављивање информатора о раду органа јавне власти, државни и други органи јавне власти који имају тај статус у смислу овог закона, у обавези су да израде информатор у електронском и машински читљивом облику и објаве га на начин прописан Упутством, путем јединственог информационог система информатора о раду, који води и одржава Повереник за информације од јавног значаја и заштиту података о личности.

(ж) У вези са ставом 8, мере које су предузете да се развију механизми који би обезбедили да се јавности пружи довољно информација о производима;

Одговор:

-Према одредбама члана 52. ЗЗЖС произвођач или дистрибутер је обавезан да на декларацији сировине, полупроизвода или производа упозори на загађење животне средине и штету по људско здравље које производ или његово паковање узрокује или може узроковати. Упозорење мора садржати упутство за употребу или руковање производом, састојцима и његовим паковањем у производњи, употреби и одлагању, у складу са важећим стандардима и прописима за руковање.

-Упућујемо и на одредбу чл. 53 и 54. ЗЗЖС (еколошки знак), као и на члан 84. тачка 4. ЗБХ.

-ЗЗПот у члану 2. став 1. прописује основна права потрошача од којих је тачком 8) прописано право на здраву и одрживу животну средину - живот и рад у средини која није штетна за здравље и добробит садашње и будућих генерација, правремено и потпуно информисање о стању животне средине.

-ЗО у члану 10. став 1. тачка 5. прописује да је забрањено да се огласном поруком подстиче понашање које угрожава здравље или безбедност примаоца огласне поруке, а нарочито подстицање или одобравање поступака који су забрањени прописима о заштити животне средине, као и изношење неистинитих тврдњи (нпр. истицањем речи „еколошки сигуран”, „еколошки нешкодљив”, „еко храна”, „органички производ” и сличних речи или симбола) да роба или услуга имају позитиван или нешкодљив утицај на заштиту здравља или животне средине. Понашање супротно члану 10 је санкционисано као прекршај у члану 78. став 1. тачка 1.

-ЗБХ садржи посебне одредбе које се односе на „следљивост и означавање нове хране, генетички модификовану храну и генетички модификовану храну за животиње, храну и храну за животиње добијену од генетички модификованих организама, у складу са посебним прописом ” (члан 12. став 1. тачка 1).

-Члан 32. ЗБХ ближе уређује следљивост све хране. У свим фазама производње, прераде и промета хране и хране за животиње мора бити обезбеђена следљивост. Субјект у пословању храном и храном за животиње дужан је да идентификује сваки субјект од којег набавља и којег даље снабдева храном, храном за животиње, животињама које служе за производњу хране, или било коју супстанцу која се уграђује или се очекује да ће бити уграђена у храну или храну за животиње. Субјект из става 2. овог члана дужан је да има успостављен систем и процедуре, које обезбеђују доступност података о следљивости. Храна или храна за животиње која се ставља у промет на територији Републике Србији или за коју постоји вероватноћа да ће бити стављена у промет, мора да буде на одговарајући начин означена и евидентирана ради идентификације и следљивости хране и хране за животиње.

(з) У вези са ставом 9, мере које су предузете да се оснује инвентар или регистар загађивача којим би била обухваћена цела територија државе.

Одговор:

Чланом 75. ЗЗЖС предвиђено је да се, ради праћења квалитативних и квантитативних промена у животној средини и предузимања мера заштите у

животној средини, воде национални и локални регистри извора загађивања животне средине у складу са овим законом.

XII. ПРЕПРЕКЕ НА КОЈЕ СЕ НАИЛАЗИ ТОКОМ ПРИМЕНЕ ЧЛАНА 5

Опишите ако се током примене неког од ставова члана 5 наишло на неку препреку.

Одговор:

- Успостављен је систем праћења стања управљања отпадом. Наставља се рад на његовој хармонизацији са правом ЕУ.

-Током јавне расправе указано је да се објављивање извештаја о стању животне средине од стране локалних самоуправа већином не поштује. Одређене невладине организације сматрају да се доношење Плана квалитета ваздуха такође не поштује у већини локалних самоуправа.

-Одређене невладине организације сматрају да информације које пружају органи јавне власти нису доступне на видљив и практичан начин широј јавности у РС. Мере које се предузимају покривају одређену популацију али недостаје стратешки приступ и комуникација која је прилагођена различитим категоријама становништва. У средствима јавног информисања (националној телевизији, најтиражнијим новинама) нема довољно информација о животној средини.

-Одређене невладине организације такође сматрају да оператери не информишу редовно о својим активностима и да би Министарство требало да предузме додатне мере и додатно обавезе оператере на извештавање о емисијама. Систем кажњавања за неинформисање је незадовољавајући, капацитети инспекције су недовољни, оператери који не достављају информације се не кажњавају довољно.

-Активности Архус центара охрабрују учешће заинтересоване јавности у процесима доношења одлука, као и активности бројних удружења. Недостаје континуирани рад на овоме.

- Одређене невладине организације такође сматрају да је у већини случајева до свих информација тешко доћи посебно када се ради о пројектима и активностима који су препознати као национални интерес од стране одређених политичких група.

-Одређена удружења сматрају да иако постоји систем за прикупљање и обраду података и информација о животној средини, примена мера није задовољавајућа и да се информације још увек, шире на начин који није приступачан већини грађана. Одређена удружења сматрају да органи државне управе податке које доставља цивилни сектор третирају као релевантне уколико нека институција има интерес да их објави или као недовољно стручне и нерелевантне уколико интерес изостаје.

-Одређена удружења сматрају да информације нису увек ажуриране, бројне локалне самоуправе и привреда не доставља податке, квалитет информација које се представљају је упитан а веома често и представљен на начин који је тешко разумљив за грађане. На интернет страницама органа државне управе веома често је тешко пронаћи информацију, то јест претрага захтева добро познавање термина и процеса како би се следио распоред на сајту.

-Одређена удружења сматрају да је спора примена на нивоу локалних самоуправа концепта отворених података и партнерства за отворену управу.

-Надлежност за прикупљање података о рударском отпаду је са Агенције за заштиту животне средине пренесена на Министарство рударства и енергетике. Катастар рударског отпада за Војводину је постављен на интернет, док база података рударског отпада за остали део Србије, коју треба да ажурира Министарство рударства и енергетике још није постављена на сајт Министарства, нити се попуњава база отпада активних рудника.

-Одређена удружења сматрају да постоји недостатак кохерентног система за размену информација од значаја за животну средину и да иако објављење, информације нису увек лако доступне за ширу јавност (компликовано проналажење релевантних информација на интернет страницама и сл). Такође, информације нису увек у форми која је разумљива заинтересованој јавности. Подаци углавном нису у машински читљивом и отвореном облику доступни за поновну употребу (отворени подаци).

-Одређена удружења сматрају да је недовољна активност органа управе да промовишу изворе (дељење) информација и да их прилагођавају потребама заинтересоване јавности.

-Одређена удружења сматрају да приступ информацијама није прилагођен рањивим групама.

XIII. ДОДАТНЕ ИНФОРМАЦИЈЕ О ПРАКТИЧНОЈ ПРИМЕНИ ОДРЕДБИ ЧЛАНА 5

Пружите додатне информације о практичној примени одредби о сакупљању и ширењу информација из области животне средине у члану 5. На пример: да ли постоје неки статистички подаци о објављеним информацијама?

Одговор:

а)

-Списак важећих прописа из области животне средине може се пронаћи на следећем веб сајту МЗЖС:

<https://www.ekologija.gov.rs/dokumenti/>

-Списак надлежних и овлашћених институција (Списак овлашћених организација у области заштите од јонизујућих зрачења; Списак овлашћених организација за систематско испитивање нивоа нејонизујућих зрачења у животној средини; Списак организација са важећим овлашћењима за мерење емисије и имисије; Списак организација којима је укинута овлашћење за мерење емисије и имисије; Преглед организација које испуњавају услове за мерења буке у животној средини; Списак овлашћених организација за испитивање отпада) могу се пронаћи на следећем веб сајту МЗЖС:

- <https://www.ekologija.gov.rs/dozvole-obraci/zastita-od-nejonizujucih-zracenja/>

-https://www.ekologija.gov.rs/sites/default/files/inline-files/PRILOG%20%20-%20Spisak_ovla%C5%A1%C4%87enih_institucija%20-%202021.03.25.pdf -
<https://www.ekologija.gov.rs/dozvole-obraci/zastita-vazduha-i-ozonskog-omotaca/>
-<https://www.ekologija.gov.rs/dozvole-obraci/zastita-od-buke-i-vibracija/pregled-organizacija-koje-ispunjavaju-uslove-za-merenja-buke-u-zivotnoj-sredini/>
- <https://www.ekologija.gov.rs/dozvole-obraci/upravljanje-otpadom/postupak-dobijanja-ovlasčenja-za-strucne-organizacije-za-ispitivanje-otpada/>
и Директората за радијациону и нуклеарну сигурност и безбедност Србије:
<http://www.srbatom.gov.rs/srbatom/ovlasčenja-pravna-lica/>

-Списак дозвола и потребна документација и поступак за издавање дозволе (Документи потребни за дозволе за извоз/увоз дивљих биљних и животињских врста које су заштићене према Уредби о стављању под контролу коришћења и промета дивље флоре, фауне и гљива; Поступак за добијање овлашћења за мерење нивоа буке у животној средини; Дозволе за увоз и извоз контролисаних супстанци које оштећују озонски омогач (фреон) и дозволе за увоз и извоз флуорованих гасова са ефектом стаклене баште; Поступак за добијање овлашћења за мерење емисије и имисије; Поступак за добијање овлашћења за стручне организације за испитивање отпада; Документација која се подноси уз захтев за добијање дозволе за прекогранично кретање отпада; Документи неопходни за издавање ЦИТЕС дозвола – Конвенција о међународној трговини угроженим врстама дивље фауне и флоре) налазе се на следећем веб сајту МЗЖС:

- <https://www.ekologija.gov.rs/dozvole-obraci/upravljanje-otpadom/>
- <https://www.ekologija.gov.rs/dozvole-obraci/zastita-vazduha-i-ozonskog-omotaca/>
- <https://www.ekologija.gov.rs/dozvole-obraci/zastita-biodiverziteta/>
-<https://www.ekologija.gov.rs/dozvole-obraci/zastita-biodiverziteta/cites-dozvole-i-potvrde/>

- <https://www.ekologija.gov.rs/dozvole-obraci/zastita-od-buke-i-vibracija/>

б) У оквиру АЗЖС успостављене су или су у фази развоја базе података из више области заштите животне средине. На сајту АЗЖС доступна је мрежна апликација за приказ резултата из Државне мреже за аутоматски мониторинг квалитета ваздуха. Уз подршку ИПА 2012 Пројекта „Supply of ICT equipment and software for Air Quality Monitoring System” на веб страници <http://77.46.150.215/>. Агенција је омогућила обједињење резултата мониторинга квалитета ваздуха у Државној и локалним мрежама на подручју Републике Србије.

в) У Агенцији за заштиту животне средине је успостављен информациони подсистем информационог система животне средине - Национални регистар извора загађивања (НРИЗ) односно регистар информација и података о загађивачима животне средине. То је регистар систематизованих информација и података о изворима загађивања животне средине са подацима о њиховој локацији, производним процесима, карактеристикама, материјалним билансима на улазима и излазима сировина, полупроизвода и производа, постројењима за пречишћавање, токовима отпада и загађујућих материја и месту њиховог испуштања, третмана и одлагања. Овај регистар је развијен у складу са законима и одговарајућим подзаконским актима Републике Србије. У оквиру регистра такође се прикупљају подаци који су неопходни за извештавање у складу са преузетим међународним

обавезама извештавања, конвенцијама и уговорима из области заштите животне средине, које је Република Србија до сада потврдила или потписала.

Предузећа имају законску обавезу да једном годишње, до 31. марта текуће године, доставе податке из претходне године о емитованим количинама загађујућих материја у ваздух, воде и земљиште, као и о управљању отпадом и производима.

Информациони систем НРИЗ развијен у Агенцији обухвата: ПРТР регистар, као и податке који се односе на управљање отпадом, емисије загађујућих материја у ваздух, воде и земљиште, производе који након употребе постају посебни токови отпада и амбалажу и амбалажни отпад.

Други софтвер, који је функционисао до 2022. године, односно преко кога су последњи подаци достављени за 2021. годину, TEAMS је окружење, развијено уз финансијску помоћ Краљевине Норвешке, намењено предузећима која желе да на дневној или недељној бази прате утицаје својих активности на животну средину. Оба софтвера (НРИЗ и TEAMS), развијена су уз финансијску помоћ Краљевине Норвешке, а имплементирана од стране Међународне организације Регионални центар за животну средину (REC), у својству имплементационе агенције, на пројекту ЕМС (успостављање Центра за управљање животном средином – ЕМС). Пројекат ЕМС је реализован кроз успешну сарадњу између Агенције, као носиоца пројекта и REC-а, као имплементационе агенције.

-У оквиру пројекта Праћење стања отпада у Републици Србији развијени су и други модули за извештавање, ДЕОБ образац - дневни извештај који достављају сакупљачи и други власници отпада, електронски Документ о кретању отпада итд.

У складу са Законом о заштити животне средине и другим законима, као и међународним обавезама, обезбеђена је јавност података и информација, које морају бити доступне свим заинтересованим странама, уз једно ограничење које је прописано и законом и односи се на поверљивост података који могу бити пословна тајна предузећа. Подаци се могу видети на следећим линковима:
<https://www.nriz.sepa.gov.rs/DostavljanjePodataka/>

<https://sepa.gov.rs/registri-u-oblasti-upravljanja-otpadom/>- Агенција за заштиту животне средине, Одељење Националног регистра извора загађивања, је у току 2015. и 2016. године израдило посебан интернет сајт за податке о ПРТР предузећима, емисијама у ваздух и воде и управљање отпадом где су сви подаци доступни јавности:

<https://www.nriz.sepa.gov.rs/TeamsPublic/teamssr.aspx?FormName=PRTRPublicForm>

<https://www.nriz.sepa.gov.rs/TeamsPublic/teamssr.aspx?FormName=AirEmissionsperYearForm> ;

<https://www.nriz.sepa.gov.rs/TeamsPublic/teamssr.aspx?FormName=WaterEmissionsperYearForm>

<https://www.nriz.sepa.gov.rs/TeamsPublic/teamssr.aspx?FormName=WasteGeneratedperYearForm>- Подаци о великим изворима загађивања доступни су такође на адреси:
<https://sepa.gov.rs/prtr/>Такође, Агенција за заштиту животне средине објављује 30 сетова података које производи односно прикупља (квалитет ваздуха, алергени полен, квалитет вода, емисије у ваздух и воде, генерисан отпад, стање земљишта у

урбаним срединама, катастар контаминираних локација, дивље депоније , итд.) на Националном порталу „отворених података” (<https://data.gov.rs/sr/organizations/agentsija-za-zashtitu-zhivotne-sredine/>) где су подаци припремљени и могуће их је слободно преузети у машински читљивом формату (JSON, XML, XLS, итд.).

г) Влада је донела Програм развоја електронске управе у Републици Србији за период од 2020. до 2022. године са Акционим планом за његово спровођење године („Службени гласник РС”, број 85/20) којим Влада планира развој електронске управе у Републици Србији за тај период.

д) На интернет презентацији ЗЗПС-а (www.zzps.rs) налазе се информације које омогућавају посетиоцима сајта да се на једноставан начин свеобухватно информишу о области заштите природе: на једном месту налазе се сви закони који се, посредно или непосредно, односе на заштиту природе; постављено је на видном месту упутство за упућивање захтева за издавање Услови или Мишљења; постављене су везе са презентацијом МЗЖС на странама које се односе на промет дивљих врста под контролом, односно на промет врста и предмета на које се односи СИТЕС конвенција, са намером да се информације за које су заинтересовани грађани учине лакше доступним. Посебан део презентације односи се на свеобухватне информације о заштићеним подручјима, заштићеним врстама, геодиверзитету, биодиверзитету и подручјима од међународног значаја, а његов концепт подразумева доступност разноврсних релевантних података које поседује ЗЗПС као стручна установа за заштиту природе. Концепт подразумева и географске дигиталне податке о заштићеним подручјима, чија ће доступност бити развијана у наредном периоду. Поред интернет презентације, стручни подаци, односно студије заштите и друга стручна и научна документација, доступни су јавности у оквиру библиотеке ЗЗПС-а. Попуњавањем библиотечког обрасца, који је постављен на интернет страни, или непосредном пријавом, свим заинтересованим грађанима омогућено је бесплатно коришћење документације ЗЗПС-а, односно увид у стручну документацију о заштити, као јавни податак. Податке везано за стање у области заштите природе ЗЗПС редовно доставља АЗЖС и Заводу за статистику, те су они саставни део њихове електронске базе података, и као такви лако доступни јавности.

ђ) Интернет страна Архус центра Суботице се свакодневно ажурира са вестима из целе Републике Србије (<http://www.aarhussu.rs/index.html>), а сарађује и на ажурирању података на интернет страни Града Суботице (<http://www.subotica.rs/sr/7344/zastita-zivotne-sredine>), посебно код обавештавања о јавним расправама о студијама процене утицаја пројеката на животну средину.

е) На сајту Града Београда успостављен је систем информисања грађана који садржи битне информације у вези са квалитетом животне средине у Београду. Између осталог, успостављена је апликација „Квалитет ваздуха” (<http://www.beoeko.com/>). Ова апликација омогућава информисање грађана о стању квалитета ваздуха на сатном нивоу, са препорукама за понашање у случају повећане загађености. Оцена квалитета ваздуха у Београду врши се на основу података добијених са аутоматских мерних станица којима управља Градски завод за јавно здравље и врши се на сваких сат времена на основу података добијених мерењем концентрације загађујућих материја у претходном сату. Као засебна организациона јединица, Секретаријат за заштиту

животне средине на својој интернет страници располаже свим битним информацијама које се тичу заштите животне средине. Подаци о квалитету чинилаца животне средине по месецима добијени кроз реализацију програма испитивања и праћења квалитета ваздуха, земљишта, површинских и подземних вода и мерењем нивоа ултравиолентног зрачења, радиоактивности и буке у животној средини, објављују се у текућем месецу за претходни. Објављивањем публикације „Квалитет животне средине у Београду”, омогућено је обавештавање стручне и остале јавности о стању квалитета животне средине на територији града Београда. Публикација садржи податке који се односе на претходну годину и доступна је у ПДФ формату на страници Секретаријата. Подаци о квалитету чинилаца животне средине, разврстани по месецима (ЗИП фајл) могу се погледати/преузети са интернет адресе <http://www.beograd.rs/lat/gradska-vlast/1746715-podaci-o-kvalitetu-cinilaca-zivotne-sredine/>.

ж) РХМЗ оперативно издаје информације опште намене и ванредне информације о стању и прогнози времена, климе и вода и доставља их путем средстава јавног информисања у виду редовних саопштења и/или путем мрежа електронског или поштанског саобраћаја у виду текста у писаној форми, у облику табела, графикана или пригодних графичких приказа о стању и прогнози времена, климе и вода, и ставља их на располагање јавности путем интернет странице РХМЗ и странице на друштвеним мрежама.

- У складу са Законом о метеоролошкој и хидролошкој делатности, у току 2015. године, донет је подзаконски акт о садржини, начину вођења и одржавања фонда званичних метеоролошких и хидролошких података и информација, као и методама контроле квалитета и верификације поузданости података и начину њиховог објављивања и коришћења, који доприноси примени одредби члана 5. Архуске конвенције о систематском сакупљању и ширењу информација о стању времена, климе и вода, као компонентама животне средине.

- РХМЗ је сваке године објављивао преко 80000 информација, анализа, прогноза, најави и упозорења ради свакодневног, благовременог информисања најшире јавности, надлежних органа, правних и физичких лица о стању времена, климе и вода, као и екстремним метеоролошким, климатским и хидролошким појавама и елементарним непогодама на територији Републике Србије.

- Закон о одбрани од града у чл. 4. и 5. прецизира да су субјекти система одбране од града органи државне управе, органи аутономних покрајина и јединица локалне самоуправе, и да наведени органи, сходно начелу јавности, обавештавају јавност о стању система одбране од града и чине информације доступним, у складу са законом. У складу са овим законом, РХМЗ сваке године доставља надлежним органима, штабовима за ванредне ситуације и свим осталим субјектима система одбране од града, редовне и ванредне извештаје о припремљености, стању и функционисању јединственог система одбране од града.

-РХМЗ оперативно издаје информације опште намене о стању и прогнози времена, климе и вода и ванредне информације и упозорења о хидрометеоролошким и климатским непогодама и катастрофама, и ставља их на располагање јавности путем средстава јавног информисања, електронског или поштанског саобраћаја, интернет странице РХМЗ и странице на друштвеним мрежама. У извештајном периоду, информацијама објављеним на интернет страници РХМЗ приступило је око 24 милиона

особа годишње, при чему се непрекидно бележи пораст броја корисника ових информација.

- Републички завод за статистику је у периоду 2021–2023. године редовно публикувао „Еко-билтен” који садржи приказ најважнијих кретања и резултата у области заштите животне средине у Републици Србији, у наведеним годинама. Поред детаљних података из статистике отпада, опасних хемикалија и вода, који су приказани за територију Републике Србије, приказани су и други подаци неопходни за комплетирање слике о стању животне средине.

-МИС-АЦНБГ покушавају кроз своје активности да приближе грађанима што већи број информација али и да укажу органима државне управе на проблеме. Једна од активности цивилног сектора која има за циљ, између осталог, презентовање и промоцију информација о животној средини је Извештај из сенке Коалиције 27. Извештај из сенке је комплексан документ у коме се осим информација и ставова цивилног друштва презентују и информације надлежних институција. Извештај је доступан на српском и енглеском језику на бројним сајтовима ОЦД, а такође се дистрибуира на међународном нивоу и промовише у медијима.

-Информисање јавности о питањима стања и заштите природе је од изузетног значаја. Управо због тога ПЗЗП има модеран, интерактиван и редовно ажуриран сајт (www.pzzp.rs), као и Фејсбук и Инстаграм презентацију. На интернет презентацији ПЗЗП се могу пронаћи подаци о институцији, њеним надлежностима и активностима, о заштићеним природним добрима у АПВ, о подручјима у поступку заштите, елементима еколошке мреже, заштићеним врстама, инвентару геонаслеђа Војводине, издавању решења о условима заштите природе, до актуелних дневних тема о заштити природе, предавањима и промоцијама. О свим актуелним темама заштите природе ПЗЗП редовно информиса грађане путем електронских и писаних медија. ПЗЗП сарађује са Јавним сервисом Радио Телевизијом Војводине и информиса јавност о питањима која се односе на заштиту природе путем специјализованих, али и опште информативних емисија. Радио Нови Сад редовно извештава о питањима заштите природе путем редовних, али и специјализованих емисија, као што је „Под стакленим звоном”. Већина новинских листова, попут Дневника и Пољопривредника, има посебну рубрику која се односи на еколошке теме, а сарађује и са специјализованим магазином „Еколист“ који се бави само питањима заштите природе и екологије. Штампани материјали: књиге, брошуре, постери и лифлети, али и видео записи су значајан интерактивни начин информисања заинтересоване јавности. У протеклом периоду јавност је била у могућности да се информиса и путем нових издања ПЗЗП. Нека од издања су: Лепотица или звер. Завршна публикација Interreg пројекта Очување станишта слива реке Саве кроз међународно управљање инвазивним врстама. Sava TIES DTP2-096-2.3. Издавач: Покрајински завод за заштиту природе, Нови Сад, (2021); Смернице за међусекторску сарадњу на управљању, контроли и искорењивању инвазивних страних врста у сливу реке Саве. Приручник за кориснике и управљаче заштићених подручја. Пројекат Sava TIES DTP2-096-2.3. Издавач: Покрајински завод за заштиту природе, Нови Сад, (2021); Брошура: Лична карта Покрајинског завода за заштиту природе, друго издање (2021).

Информисање и ангажовање јавности важан је корак у активној заштити природе. Све више грађана доставља информације о проналаску повређених или усмрћених

заштићених животиња, као на пример у случају тровања птица грабљивица фураданом. Честе су и дојаве о запажању појединих ретких врста птица или других животиња (орао крсташ, дабар итд.).

Чланови еколошких удружења достављају и вести о неправилностима и кршењима прописа заштите природе, на које надлежне инспекције поступају у складу са законом. Такве су, на пример, вести о недозвољеном коришћењу вабилица у лову као и недозвољеном одстрелу птица певачица.

- Удружење Еколошки покрет Оцака је успоставило базу података свих еколошких удружења у Републици Србији: <http://www.epodzaci.org/k2/item/886-ekoloske-nvo-u-srbiji>.

-Нова Уредба о еко дизајну за одрживе производе ступила је на снагу 18. јула 2024. године Regulation (EU) 2024/1781 и представља део приступа Европске комисије ка еколошки одрживијим и циркуларним производима. Она мења стару Директиву DIRECTIVE 2009/125/EC. Постоји неколико кључних момената у примени нове Уредба који захтевају нашу пажњу и заузимање става у вези са преузимањем нове Уредбе:

-Уредба се не односи више само на производе који у свом раду користе електричну енергију већ и на све друге физичке производе укључујући и делове, међупроизоде и хемикалије а изузети су храна и медицински производи.

-Планира се увођење дигиталног пасоша за производе Digital Product Passport – DPP.

-Надлежност над спровођењем претходне Уредбе била је при министарству надлежном за енергетику, међутим, имајући у виду проширење обима примене на готово све производе, неопходно је утврдити нову поделу надлежности. У комуникацији са представницима Министарства рударства и енергетике и Министарства привреде, исказана је потреба за организовањем састанка на коме би се дефинисао начин за постизање поделе надлежности по питању ове уредбе. У примени ове нове регулативе требало би да узме учешће и Акредитационо Тело Србије, као ентитет који акредитује тела за оцењивање усаглашености (нотификациона тела) и Канцеларија и Управа за јавне набавке, јер је следећи корак у примени дигиталних пасоша производа, њихово повезивање са поступцима „зелених јавних набавки”, и Привредна комора Србије.

XIV. АДРЕСЕ ИНТЕРНЕТ САЈТОВА РЕЛЕВАНТНИХ ЗА ПРИМЕНУ ЧЛАНА 5

Наведите адресе релевантних Интернет сајтова, ако постоје:

а) Видети интернет адресе наведене за члан 4.

б) Агенција за заштиту животне средине: (www.sepa.gov.rs):

<https://www.nriz.sepa.gov.rs/DostavljanjePodataka/>

<http://77.46.150.221/nrizgis/index.html>

<https://sepa.gov.rs/publikacije/>

Национални регистар извора загађивања)

<http://www.sepa.gov.rs/index.php?menu=5000&id=13&akcija=showExternal>

(Извештаји о стању животне средине)

<https://data.gov.rs/sr/organizations/agentsija-za-zashtitu-zhivotne-sredine/> (Портал отворених података)
<https://sepa.gov.rs/indikatori/>
<https://sepa.gov.rs/wp-content/uploads/2024/11/NLI-Pravilnik.pdf> (Национална листа индикатора)
<https://sepa.gov.rs/prtr/> PRTR регистар великих извора загађивања
<http://77.46.150.215/> (Обједињени приказ аутоматског мониторинга квалитета ваздуха у Републици Србији)
<https://sepa.gov.rs/koncentracije/>
(Квалитет ваздуха- концентрације загађујућих материја)
<https://sepa.gov.rs/prekorascenja/>
(Квалитет ваздуха- прекорачења граничних вредности)
<https://sepa.gov.rs/emisije-u-vazduh/>
(Емисије у ваздух)
<https://symapps.com/POLEN/>
(Подаци о концентрацији алергеног полена у ваздуху)
[http://77.46.150.213:8080/apex/f?p=406:4::::](http://77.46.150.213:8080/apex/f?p=406:4:::)
<https://sepa.gov.rs/kvalitet-voda/>
(Мониторинг квалитета вода)
<https://sepa.gov.rs/havarijsko-zagadjenje-voda/>
(Информације о хаваријском загађењу вода)
<https://sepa.gov.rs/registri-u-oblasti-upravljanja-otpadom/>
(Регистри у области управљања отпадом)
<https://sepa.gov.rs/deponije/>
https://sepa.gov.rs/planovi_otpad/
<http://77.46.150.221/nrizgis/index.html>
<http://77.46.150.221/kdd/>
(Информације о отпаду у Републици Србији)

<https://www.poverenik.rs/sr/ /o-нама/месечни-статистички-извештаји.html>
(Месечни статистички извештаји)

в)Јавне метеоролошке, климатске и хидролошке оперативне информације (анализе, прогнозе, упозорења) и објављени метеоролошки, агрометеоролошки, климатски и хидролошки годишњаци, прегледи и анализе налазе се на интернет презентацији РХМЗ:

www.hidmet.gov.rs;

www.meteoalarm.rs;

https://www.meteoalarm.rs/ciril/hidro_alarm.php

<http://www.hidmet.gov.rs/ciril/osmotreni/naslovna.php>;

<https://www.hidmet.gov.rs/ciril/upozorenja/index.php>

<http://www.hidmet.gov.rs/ciril/meteorologija/agrometeorologija.php>

http://www.hidmet.gov.rs/ciril/hidrologija/naslovna_analize.php

http://www.hidmet.gov.rs/ciril/hidrologija/povrsinske_godisnjaci.php

www.hidmet.gov.rs/ciril/meteorologija/klimatologija_godisnjaci.php;

www.hidmet.gov.rs/podaci/dokumenti_ciril/delatnost_hid_hidro_analiza_odsek.pdf;

www.seevccc.rs.

г) Мониторинг радиоактивности: <http://www.srbatom.gov.rs/srbatommm/monitoring-radioaktivnosti/>

д) Републички завод за статистику: www.stat.gov.rs

ђ) Републички завод за статистику, животна средина: <https://www.stat.gov.rs/sr-cyrl/oblasti/zivotna-sredina/>

е) Републички завод за статистику, „Еко-билтен“:

<https://www.stat.gov.rs/sr-cyrl/publikacije/publication/?p=15509>ж) Институт за јавно здравље Србије „Др Милан Јовановић Батут“:

<http://www.batut.org.rs/>.

з) Смернице за употребу друштвених мрежа у органима државне управе, аутономне покрајине и јединица локалне самоуправе: <https://rju.gov.rs/wp-content/uploads/2022/02/smernice-za-koriscenje-drustvenih-mreza.pdf>

База података свих еколошких удружења у Републици Србији:

<http://www.epodzaci.org/k2/item/886-ekoloske-nvo-u-srbiji>

XV.ПРАВНЕ, РЕГУЛАТИВНЕ И ДРУГЕ МЕРЕ КОЈЕ СЕ ОДНОСЕ НА ПРИМЕНУ ОДРЕДБИ О УЧЕШЋУ ЈАВНОСТИ У ОДЛУЧИВАЊУ О ПОСЕБНИМ АКТИВНОСТИМА ИЗ ЧЛАНА 6

Наведите правне, регулативне и друге мере којима се примењују одредбе о учешћу јавности у одлучивању о посебним активностима из члана 6.

Одговор:

-Основни пропис који регулише учешће јавности у одлучивању о посебним активностима из члана 6. Архуске конвенције је ЗПУЖС. Разрада решења из ЗПУЖС спроведена је одредбама подзаконских прописа:

-Уредба о утврђивању Листе пројеката за које је обавезна процена утицаја и Листе пројеката за које се може захтевати процена утицаја на животну средину („Службени гласник РС”, број 114/08);

-Правилник о садржини захтева за одлучивање о потреби израде студије утицаја и садржају захтева за одређивање обима и садржаја студије о процени утицаја на животну средину („Службени гласник РС”, број 69/05);

-Правилник о садржини студије о процени утицаја на животну средину („Службени гласник РС”, број 69/05);

-Правилник о садржини, изгледу и начину вођења јавне књиге о спроведеним поступцима и донетим одлукама о процени утицаја на животну средину („Службени гласник РС”, број 69/05);

-Правилник о раду техничке комисије за оцену студије о процени утицаја на животну средину („Службени гласник РС”, број 69/05);

-Правилник о јавном увиду, презентацији и јавној расправи студије о процени утицаја на животну средину („Службени гласник РС”, број 69/05).

Поред тога, учешће јавности у одлучивању од значаја за активности из члана 6. регулисано је одредбама других прописа:

-ЗЗЖС;

-ЗВ;

-Закон о интегрисаном спречавању и контроли загађивања животне средине („Службени гласник РС”, бр. 135/04, 25/15 и 109/21) (ЗИСКЗЖС);

-Уредба о врстама активности и постројења за које се издаје интегрисана дозвола („Службени гласник РС”, број 84/05) (УВАПИИД);
-ЗПИ,
-Закон о генетички модификованим организмима („Службени гласник РС”, број 41/09) (ЗГМО).
-Закон о националним парковима („Службени гласник РС”, бр. 84/15 и 95/18 - др. закон)

Опишите транспозицију релевантних дефиниција из члана 2 и антидискриминационе одредбе из члана 3, став 9.

Одговор:

ЗЗЖС и ЗПУЖС садрже дефиниције појма „јавност”, „заинтересована јавност” и „надлежни орган”. ЗЗЖС: члан 3. тач. 26, 28. и 29а; ЗПУЖС: члан 2. тач. 1. и 7 .
ЗПУЖС дефинише и значење других појмова који могу бити релевантни за примену члана 6. као што су: „носилац пројекта”, „пројекат”, „заинтересовани органи и организације”, „студија о процени утицаја на животну средину”, итд.

Посебно описати:

(а) У вези са ставом 1, мере које су предузете да се обезбеди да:

(I) Одредбе члана 6 буду примењене када се доносе одлуке о томе да ли да се дозволе предложене активности наведене у анексу I Архуске конвенције;

Одговор:

-Упућујемо на ЗПУЖС: члан 4. став 1. тачка 1. и члан 9. (Обавеза прибављања сагласности на процену утицаја) као и Уредбу о утврђивању Листе пројеката за које је обавезна процена утицаја и Листе пројеката за које се може захтевати процена утицаја на животну средину („Службени гласник РС”, број 114/08) – „Листа I”. На пројекте дефинисане у Листу пројеката за које је обавезна процена утицаја на животну средину примењују се правила процедуре учешћа јавности.

-Упућујемо на ЗИСКЗЖС: члан 4 (Врсте активности и постројења за које се издаје интегрисана дозвола) и УВАПИИД. Законом је у потпуности дефинисана процедура учешћа јавности у процедури издавања интегрисане дозволе за постројења обухваћена ЗИСКЗЖС.

-Упућујемо на ЗКОВУКУОС: члан 9. (Јавне консултације и учешће у доношењу одлука). Овим чланом је дефинисано да заинтересована јавност има право да у раној фази изрази своје мишљење и учествује у доношењу одлука о пројектима који се односе на: 1) планирање нових комплекса у складу са чланом 8. овог закона; 2) промене на постојећим комплексима и 3) планирање нових развоја простора у близини комплекса. Поступак учешћа јавности за пројекте из става 1. овог члана спроводи се у складу са прописима којима се уређује процена утицаја пројеката на животну средину. ***(II) Одредбе члана 6 буду примењене на одлуке о предложеним активностима које нису наведене у анексу I, а могу имати значајан утицај на животну средину;***

Одговор:

-Упућујемо на ЗПУЖС: члан 5. став 1. тачка 2; члан 9 (Обавеза прибављања сагласности на процену утицаја). Процедура процене утицаја на животну средину се примењује и на пројекте који нису наведени у „Листи I”, уколико надлежни орган на основу прописаних критеријума донесе одлуку о томе, тј. уколико ови пројекти могу имати значајан утицај на животну средину. Листа пројеката за које није обавезна процена утицаја на животну средину дефинисана је Уредбом о утврђивању Листе пројеката за које је обавезна процена утицаја и Листе пројеката за које се може захтевати процена утицаја на животну средину („Службени гласник РС”, број 114/08) – „Листа II”.

(б) Мере које су предузете да се обезбеди да је заинтересована јавност информисана, на адекватан, правовремени и делотворан начин, на самом почетку процедуре доношења одлука у вези са животном средином о свему што је поменуто у ставу 2;

Одговор:

-Учешће заинтересоване јавности регулисано је чл. 14, 19, 25, 26, 34, 39, 40, 42, 44. и 45. ЗПУЖС. Чланом 14. ЗПУЖС прописана је обавеза надлежног органа да обавештава заинтересовану јавност (као и заинтересоване органе и организације) о поднетом захтеву о потреби процене утицаја у року од петнаест дана од дана пријема уредног захтева.

-ЗИСКЗЖС регулише учешће заинтересоване јавности у чл. 6, 11, 12, 14, 15, 23 и 24. Обавештавање органа и организација и јавности о пријему захтева за интегрисану дозволу дефинисано је чланом 11.

-ЗВ у члану 38. регулише учешће заинтересоване јавности у процесу припреме и доношења плана управљања водама. Члан 142. ЗВ прописује да Националну конференцију за воде чине представници јединица локалне самоуправе, представници корисника вода и удружења грађана.

(в) Мере које су предузете да се обезбеди да временски рокови који се односе на процедуре учешћа јавности буду у складу са захтевима наведеним у ставу 3;

Одговор:

-Рокови предвиђени за учешће јавности или у вези са учешћем јавности у различитим фазама процедуре процене утицаја на животну средину регулисани су ЗПУЖС и чл: 14, 19, 25, 26, 34, 39 42.

-Чл. 11, 12, 14. и 15. ЗИСКЗЖС предвиђени су рокови за учешће јавности у појединим фазама процедуре издавања интегрисане дозволе.

(г) У вези са ставом 4, мере које су предузете да се обезбеди да се јавност укључи на самом почетку процедуре;

Одговор:

-Чланом 14. став 1. ЗПУЖС је предвиђена обавеза надлежног органа да обавештава заинтересоване органе и организације и јавност о поднетом захтеву о потреби процене утицаја у року од петнаест дана од дана пријема уредног захтева. На

основу става 3. члана 14. заинтересована јавност, у року од петнаест дана од дана пријема обавештења из става 1. овог члана може доставити своје мишљење. Ставом 4. члана 14. је предвиђено да надлежни орган, у року од 10 дана од истека рока утврђеног у ставу 3. овог члана, одлучује о поднетом захтеву узимајући у обзир достављена мишљења заинтересованих органа и организација и заинтересоване јавности. Потом надлежни орган доставља носиоцу пројекта одлуку и о њој обавештава заинтересоване органе и организације и јавност у року од пет дана од дана доношења одлуке (став 8).

-Упућујемо на ЗИСКЗЖС који чланом 11. регулише обавештавање органа и организација и јавности о пријему захтева за интегрисану дозволу. Члан 12. дефинише обавезу обавештавања о израђеном нацрту дозволе, а чланом 15. се регулише обавеза обавештавања о издавању интегрисане дозволе. Надлежни орган обавезан је да на захтев других органа и организација и заинтересоване јавности достави копију захтева за интегрисану дозволу и копију нацрта дозволе. Надлежни орган је дужан да обавештава друге органе и организације и заинтересовану јавност путем медија и то најмање у једном локалном листу који излази на подручју које ће бити захваћено утицајем активности постројења, као и путем интернета.

(д) У вези са ставом 5, мере које су предузете да се охрабре будући подносиоци захтева да препознају заинтересовану јавност, да узму учешће у дискусијама и да пруже информације у вези са циљевима пријављивања пре него што се пријаве за дозволу;

Одговор:

Посебне мере ради подстицања подносилаца захтева да препознају заинтересовану јавност, да узму учешће у дискусијама и да пруже информације у вези са циљевима пријављивања пре него што се пријаве за дозволу нису предвиђене.

(ђ) У вези са ставом 6, мере које су предузете да се обезбеди да:

(I) Надлежни органи јавне управе пруже заинтересованој јавности све информације релевантне за доношење одлука наведене у ставу 6 које су доступне у време спровођења процедуре учешћа јавности;

(II) Посебно да надлежни органи јавне управе пруже заинтересованој јавности информације наведене у овом ставу;

Одговор:

а)

-Упућујемо на ЗПУЖС: члан 14. став 2; члан 17. став 5.

-Члан 26. став 1. ЗПУЖС прописује да надлежни орган спроводи презентацију и јавну расправу о студији о процени утицаја а члан 22. истог закона прописује садржај студије о процени утицаја на животну средину, односно садржај релевантних информација које се стављају на располагање јавности. Правилник о садржини студије о процени утицаја на животну средину („Службени гласник РС”, број 69/05) детаљније прописује шта поједини елементи из члана 22. ЗПУЖС садрже.

б)

-Заинтересованој јавности је омогућен бесплатан преглед свих релеватних информација утврђених чланом 22. односно Правилником о садржини студије о процени утицаја на животну средину. Упућујемо и на члан 43. ЗПУЖС где је прописано да трошкове, између осталог, учешћа јавности сноси носилац пројекта.

-Упућујемо на члан 3. ЗИСКЗЖС где су наведена основна начела интегрисаног спречавања и контроле загађивања између којих је и начело јавности. У члану 6. ЗИСКЗЖС дефинисано је да је обавеза надлежног органа да, поред осталог, обезбеди приступ јавности садржају захтева за издавање дозволе, издатим дозволама и резултатима мониторинга.

(е) У вези са ставом 7, мере које су предузете да се обезбеди да процедуре учешћа јавности дозволе јавности да подноси коментаре, информације, анализе или мишљења која сматра релевантним за предложену активност;

Одговор:

-Упућујемо на ЗЖС: члан 81. став 4; ЗПУЖС: члан 14. ст. 2 и 3; члан 19. став 2; члан 25. став 3; члан 26; члан 42. ст. 9 и 10;

-Правилник о поступку јавног увида, презентацији и јавној расправи о студији о процени утицаја на животну средину: чл. 4, 5, 6 и 7.

-Упућујемо на ЗИСКЗЖС који предвиђа да други органи и организације и представници заинтересоване јавности достављају своја мишљења надлежном органу у року од 15 дана од дана пријема обавештења. Приликом израде нацрта дозволе надлежни орган разматра мишљења других органа и организација и заинтересоване јавности (члан 12.).

(ж) У вези са ставом 8, мере које су предузете да се обезбеди да се при доношењу одлука узме у обзир и исход учешћа јавности;

Одговор:

-ЗПУЖС: члан 14. став 4; члан 19. став 3; члан 31. став 3. тачка 4.

-Правилник о поступку јавног увида, презентацији и јавној расправи о студији о процени утицаја на животну средину: члан 7.

-Упућујемо и на члан 15. ЗИСКЗЖС који предвиђа да надлежни орган одлучује о издавању дозволе на основу захтева оператера, приложене документације, извештаја и оцене техничке комисије, као и прибављених мишљења других органа и организација и заинтересоване јавности.

(з) У вези са ставом 9, мере које су предузете да се јавност у најкраћем року обавести о одлуци у складу са одговарајућом процедуром;

Одговор:

-Обавеза обавештавања јавности о одлуци утврђена је ЗПУЖС и то чланом 34. укључујући и обавезу навођења разлога на којима је одлука донета. Такође, упућујемо и на члан 141. ЗОУП којим се прописују облик и саставни делови решења.

-Упућујемо на члан 15. ЗИСКЗЖС којим је прописано да решење о издавању дозволе, односно о одбијању захтева за издавање дозволе надлежни орган доставља оператеру и о томе обавештава друге органе и организације и јавност у року од осам дана од дана доношења решења. Надлежни орган доставља у писаној форми обавештење другим органима и организацијама. Чланом 31. дефинисано је да се новчаном казном кажњава за прекршај одговорно лице у надлежном органу и ако не обавештава друге органе, организације и јавност на прописани начин (члан 23);

(и) У вези са ставом 10, мере које су предузете да се обезбеди да се када орган јавне управе поново размотри или ажурира услове за обављање активности која је наведена у ставу 1, примењују одредбе из ставова 2–9 пошто буду унете неопходне измене, на одговарајућим местима;

Одговор:

-Чланом 4. ЗПУЖС предвиђено је да су предмет процене утицаја на животну средину пројекти који могу да имају значајан утицај на животну средину имајући у виду нарочито њихову величину, особине или место извођења а члан 2. став 1, тачка 3) под пројектом подразумева (1) изградњу објекта, реконструкцију објекта, извођење радова на објекту, проширење капацитета или престанак рада, уградњу или извођење инсталација, постројења и опреме, њихову реконструкцију, уклањање или промену технологије (технологије процеса рада, сировине, репроматеријала, енергената и отпада).

-Упућујемо и на члан 36. ЗПУЖС.

-ЗИСКЗЖС у члану 18. дефинише поступак и услове за ревизију дозволе. Ревизија дозволе се врши по истом поступку као и доношење дозволе.

(ј) У вези са ставом 11, мере које су предузете да се примене одредбе члана 6 на одлуке о томе да ли да се одобри намерно увођење генетички модификованих организама у животну средину.

Одговор:

У складу са чланом 15. ЗГМО (Упознавање јавности) министарство надлежно за послове пољопривреде (у даљем тексту: МПШВ) ставља на увид јавности садржину пријаве у најмање једном дневном листу који се дистрибуира на целој територији Републике Србије и путем електронских медија. МПШВ организује и спроводи јавну расправу у трајању до 30 дана од дана стављања на увид јавности садржину пријаве. Мишљење Стручног савета за биолошку сигурност (извештај о процени ризика), као и коначно решење са образложењем, МПШВ такође објављује у најмање једном дневном листу који се дистрибуира на целој територији Републике Србије и путем електронских медија.

-Члан 63. ЗБХ упућује на означавање нове хране: нова храна која се ставља у промет мора на декларацији, поред општих захтева за декларисање и означавање из члана 30. овог закона, да садржи и додатне податке о својствима нове хране. Члан 58. став 3. ЗБХ даје образложење шта не укључује нова храна: нова храна не укључује прехранбене адитиве, прехранбене ароме, прехранбене ензимске препарате, помоћна средства у производњи (растварачи за екстракцију) хране и

генетички модификовану храну, који су одобрени за употребу у храни и храни за животиње, у складу са посебним прописима.

XVI. ПРЕПРЕКЕ НА КОЈЕ СЕ НАИЛАЗИ ТОКОМ ПРИМЕНЕ ЧЛАНА 6

Опишите ако се током примене неког од ставова члана 6 наишло на неку препреку.

Одговор:

-Релативно слабо учешће грађана (осим малог броја удружења) у поступцима процене утицаја на животну средину пројеката на покрајинском нивоу чему (можда) доприноси и непостојање обавезе писменог обавештавања заинтересоване јавности.

-Одређене невладине организације сматрају да је учешће грађана слабо јер се решења и након адекватних коментара и даље доносе.

-Скромно учешће заинтересованих органа и организација (осим стручних организација као што су организације заштите природе).

-Током јавне расправе указано на проблем неусаглашености ЗПУЖС са Архуском конвенцијом (у делу Закона који регулише „процену затеченог стања”).

-Еколошка удружења не поседују одговарајуће материјално - техничке услове за обезбеђивање већег учешћа грађана.

- Најчешће препреке и проблеми у спровођењу прописа који се односе на учешће јавности у доношењу одлука које се тичу процене утицаја на животну средину су недовољно учешће јавности услед необавештености, незаинтересованости, касно укључивање у ток предмета када су истекли рокови за право на жалбу као и неповерење у рад надлежног органа у смислу заштите њихових интереса (Град Ниш).

- Имајући у виду да је заинтересованост јавности за увид у документацију предмета и присуство на јавним расправама изузетно мала, потребно је осмислити транспарентнији начин анимирања јавности за укључивање у доношење одлука у области заштите животне средине. Грађани сазнају за спровођење неког пројекта у свом комшилуку тек након почетка реализације пројекта када је већ касно за учешће јавности. Заинтересовани органи и организације врло ретко учествују у доношењу одлука иако су током увида јавности позвани на давање мишљења. Градске општине на чијој територији је планирана реализација пројекта треба много активније да учествују у обавештавању грађана и позивању на учешће у доношењу одлука у области заштите животне средине за пројекте који се планирају у њиховом окружењу (Град Ниш).

- Одређене невладине организације сматрају да: већина студија о процени утицаја на животну средину не садржи кумулативне утицаје, не раде се алтернативни сценарији; комплексни пројекти се деле у више појединачних пројеката да би се избегао велики негативни утицај; израђивачи студије су уједно и запослени у компанији; не постоји процена да ли је студија добро урађена или не, важно је да задовољи Правилник о садржини студије о процени утицаја, самим тим не постоји могућност одузимања лиценце; не врше се ревизије у случајевима када постоји документовано извештавање грађана о последицама одређеног пројекта; не раде се процене утицаја на значајне измене у постојећим пројектима-објектима; користи се и даље механизам прихватања затеченог стања.

-Одређене невладине организације сматрају да је одлука о потреби израде процене утицаја са листе II је недовољно дефинисана и да се у пракси своди на дискреционо право Одсека за процену утицаја.

-Одређене невладине организације сматрају да у проценама утицаја нема јасно дефинисаног рока спровођења мера заштите животне средине, самим тим не постоји мониторинг спровођења истих, поред услова треба да се ажурирају и мере заштите.

-Одређене невладине организације сматрају да је већина Студија о процени утицаја на животну средину одбачена због формалних недостатака, а не због датих коментара, лоше урађене студије или незадовољства грађана.

-Одређена удружења сматрају да генерално, везано за члан 6, у Републици Србији још увек није добро схваћен смисао консултација са цивилним друштвом. Наиме, током организовања консултативних процеса циљ је, пре свега, да се технички испоштује форма, а не да се суштински и у доброј вери прихвати стручно мишљење цивилног друштва.

-Одређена удружења сматрају да се одредбе члана 6. Архуске конвенције, које би требало да буду примењене када се доносе одлуке о томе да ли да се дозволе предложене активности наведене у Анексу I, не примењују довољно, посебно уколико су носиоци активности јавна предузећа. У извештајном периоду одржан је велики број јавних расправа где је долазило до вербалних конфликта између организатора и учесника.

-Одређена удружења сматрају да постоји недостатак регулативе и механизма који би осигурали укључивање рањивих група у доношење одлука у области животне средине и да иако постоји декларативна посвећеност укључивању припадника и припадница рањивих група у доношење одлука и креирање јавних политика, у пракси не постоје механизми који стварају услове за њихово равноправно учешће. Велики изазов је често у (не)доступности информација и начина информисања јавности који није увек прилагођен потребама појединих рањивих група. Додатно, значај њиховог укључивања углавном није препознат у области заштите животне средине, што је великим делом узроковано недостатаком података о томе на који начин изазови у животној средини различито погађају различите категорије становништва.

-Одређена удружења сматрају да постоји недостатак систематичног, кохерентног и транспарентног укључивања јавности у питања од јавног интереса везана за различите секторе: заштита природе, заштита ваздуха, заштита здравља, енергетика, климатске промене, управљање водама и просторно планирање. Постоји разлика између различитих сектора и институција у начину укључивања јавности, негде то функционише боље, негде лошије, тако да се може рећи да постоји неједнак и нестандардизован приступ укључивања јавности када се посматрају све области које имају утицаја на животну средину.

-Одређена удружења сматрају да постоји потреба развоја сарадње организација цивилног друштва и органа управе за развијање модела укључивања јавности.

-Одређена удружења сматрају да постоји недовољна активност Архус центара у смислу активног промовисања принципа Архуске конвенције и подршке организација цивилног друштва и јавности за укључивање у доношење одлука у области животне средине, посебно на локалном нивоу.

-Одређена удружења наводе да постоје случајеви када инвеститори прибегавају подели пројекта на више мањих целина тако што приказују припремне радове као посебне радове који имају своју самосталну сврху и функцију, а нису повезани са изградњом главног објекта/активности. Законом о планирању и изградњи је утврђено значење појма изградње објекта који обухвата: претходне радове, израду и контролу техничке документације, припремне радове за грађење, грађење објекта и стручни надзор у току грађења објекта. Дакле, поменути радови нису пројекат сам по себи, нити самостално имају било какву сврху, осим што су припремни радови за изградњу других објеката, те се за њих не може спроводити посебан поступак процене утицаја на животну средину.

-Одређена удружења наводе да постоје случајеви када инвеститори прибегавају подели пројекта тако што, пре спровођења процене утицаја на животну средину главног пројекта, покрену поступак процене утицаја за помоћне објекте.

-Одређена удружења наводе да уколико се утицаји на животну средину објеката и њихових технолошких процеса сагледавају као засебни пројекти, није могуће адекватно сагледати утицај целокупног пројекта на животну средину а да инвеститори фазним посматрањем процеса производње избегавају процену утицаја целокупног процеса (од прве до последње фазе) на животну средину.

XVII. ДОДАТНЕ ИНФОРМАЦИЈЕ О ПРАКТИЧНОЈ ПРИМЕНИ ОДРЕДБИ ЧЛАНА 6

Пружите додатне информације о практичној примени одредби о учешћу јавности у одлучивању о посебним активностима из члана 6. На пример: да ли има неких статистичких података или неких других информација о учешћу јавности у одлучивању о посебним активностима или о одлукама да се не примене одредбе овог члана на предложене активности које се спроводе у циљу националне одбране.

Одговор:

а)

-У току 2021. године у МЗЖС решено је 102 захтева за одлучивање о потреби процене утицаја на животну средину, 39 захтева за одређивање обима и садржаја студије о процени утицаја на животну средину, 52 захтева за издавање сагласности на студију о процени утицаја на животну средину, 1 захтев који се односи на затечено стање, 3 захтева за ажурирање..

-У току 2022. године у МЗЖС решено је 217 захтева за одлучивање о потреби процене утицаја на животну средину, 31 захтев за одређивање обима и садржаја студије о процени утицаја на животну средину, 51 захтев за издавање сагласности на студију о процени утицаја на животну средину, 3 захтева који се односе на затечено стање..

-У току 2023. године у МЗЖС решено је 210 захтева за одлучивање о потреби процене утицаја на животну средину, 21 захтев за одређивање обима и садржаја студије о процени утицаја на животну средину, 44 захтева за издавање сагласности на студију о процени утицаја на животну средину, 1 захтев за ажурирање, 4 захтева који се односе на затечено стање.

-У току 2024. године у МЗЖС решено је 218 захтева за одлучивање о потреби процене утицаја на животну средину, 33 захтева за одређивање обима и садржаја студије о процени утицаја на животну средину, 38 захтева за издавање сагласности на студију о процени утицаја на животну средину, 4 захтева који се односе на затечено стање, 1 захтев за ажурирање.

-У току 2021. године, у ПСУЗЖС вођено је 89 поступака процене утицаја на животну средину, од тога: I фаза – одлучивање о потреби процене утицаја: 49 поступака; II фаза – одређивање обима и садржаја студије о процени утицаја: 20 поступака; III фаза - одлучивање о давању сагласности на студију о процени утицаја: 18 поступака, ажурирање студије: 3 поступка. Од укупног броја предмета, јавност се укључила у доношење 3 одлуке, док су заинтересовани органи и организације узели активно учешће у доношењу коначне одлуке у 22 поступка (ПЗЗП и локалне самоуправе).

-У току 2022. године, у ПСУЗЖС вођено је 119 поступака процене утицаја на животну средину, од тога: I фаза – одлучивање о потреби процене утицаја: 79 поступка; II фаза – одређивање обима и садржаја студије о процени утицаја: 14 поступка; III фаза - одлучивање о давању сагласности на студију о процени утицаја: 25 поступака, ажурирање студије: 1 поступак. Од укупног броја предмета, јавност се укључила у доношење 2 одлуке, док су заинтересовани органи и организације узели активно учешће у доношењу коначне одлуке у 10 поступака (ПЗЗП и локалне самоуправе).

-У току 2023. године, у ПСУЗЖС вођено је 128 поступака процене утицаја на животну средину, од тога: I фаза – одлучивање о потреби процене утицаја: 67 поступака; II фаза – одређивање обима и садржаја студије о процени утицаја: 31 поступка; III фаза - одлучивање о давању сагласности на студију о процени утицаја: 24 поступака, ажурирање студије: 0 поступак. У овој години јавност се није укључила у доношење одлука, док су заинтересовани органи и организације узели активно учешће у доношењу коначне одлуке у 17 поступака (ПЗЗП и локалне самоуправе).

-У току 2024. године, у ПСУЗЖС вођено је 107 поступака процене утицаја на животну средину, од тога: I фаза – одлучивање о потреби процене утицаја: 67 поступака; II фаза – одређивање обима и садржаја студије о процени утицаја: 17 поступака; III фаза - одлучивање о давању сагласности на студију о процени утицаја: 17 поступака, ажурирање студије: 6 поступака. У овој години јавност се није укључила у доношење одлука, док су заинтересовани органи и организације узели активно учешће у доношењу коначне одлуке у 13 поступка (ПЗЗП и локалне самоуправе).

-У Секретаријату за заштиту животне средине града Београда (СЗЖСГБ), у поступцима процене утицаја пројеката на животну средину, у делокругу Одељења за процену утицаја пројеката на животну средину 2021. године, решено је 103 захтева за одлучивање о потреби процене утицаја на животну средину, 3 захтева за одређивање о обима и садржаја студије о процени утицаја на животну средину, 3 захтева за издавање сагласности на студију о процени утицаја на животну средину. 2022. године, решено је 129 захтева за одлучивање о потреби процене утицаја на животну средину, 7 захтева за одређивање о обима и садржаја студије о процени утицаја на животну средину, 5 захтева за издавање сагласности на студију о

процени утицаја на животну средину. 2023. године, решено је 135 захтева за одлучивање о потреби процене утицаја на животну средину, 4 захтева за одређивање о обима и садржаја студије о процени утицаја на животну средину, 6 захтева за издавање сагласности на студију о процени утицаја на животну средину. 2024. године закључно са 12. новембром решено је 85 захтева за одлучивање о потреби процене утицаја на животну средину, 3 захтева за одређивање о обима и садржаја студије о процени утицаја на животну средину, 1 захтев за издавање сагласности на студију о процени утицаја на животну средину. У наведеном периоду, заинтересована јавност и невладине организације су исказали интересовање за учешће и давање мишљења у укупно 14 поступака процене утицаја, док су заинтересовани органи и организације доставили мишљење у 45 поступака процене утицаја пројеката на животну средину. У оквиру права на жалбу евидентирано је следеће: у 2021. години изјављено је 5 жалби од носилаца пројеката, 2 од заинтересоване јавности а поднета је 1 тужба заинтересоване јавности надлежном суду; у 2022. години изјављено је 8 жалби, од којих је 5 изјављено од носилаца пројеката, а 3 од заинтересоване јавности; у 2023. години изјављена је 1 жалба од заинтересоване јавности и 2 од носилаца пројекта; у 2024. години изјављена је 1 жалба од носилаца пројеката, 1 од заинтересоване јавности, а поднета је 1 тужба заинтересоване јавности надлежном суду..

-Градској управи за имовину и одрживи развој града Ниша у периоду од 2021. године до 2024. године је поднето 151 захтева о потреби процене утицаја на животну средину и 26 захтева за давање сагласности на студију о процени утицаја на животну средину. На процедуре процене утицаја на животну средину није било жалби грађана и невладиних организација ни по једном предмету.

b)

-Обавеза оснивања Савета корисника према Закону о националним парковима представља пример добре праксе где је препозната важност укључивања заинтересованих страна и локалног становништва у управљање националним парковима. Иако постоји простор за унапређење овог законског решења (за сада одлуке Савета корисника нису обавезујуће за управљача; обавеза је да се састају једном годишње), Савети корисника представљају добар пример који би и остала заштићена подручја требала да прате и укључе јавност у свој рад.

- Чланом 68а ЗЗП прописано је оснивање Савета корисника заштићеног подручја ради сарадње на заштити и одрживом коришћењу природних вредности и ресурса, као и обезбеђивања интереса локалног становништва и других корисника заштићеног подручја. Савет корисника чине представници локалних самоуправа, организација и удружења чија се активност одвија на подручју заштићеног подручја, укључујући представнике општина, корисника или сопственика шума, ловства, риболовачких организација, пољопривредника, туристичких организација и локалних невладиних организација. Савет корисника доноси препоруке о локално значајним стварима у оквиру законом прописаних мера које се тичу заштићеног подручја и упућује их управљачу заштићеног подручја. Такође, Савет корисника доноси пословник о раду и састаје се најмање једном годишње ради информисања становништва и усаглашавања њихових интереса са интересима заштићеног подручја.

-ЗЗПС је обавештавао и остварио комуникацију и сарадњу са заинтересованом јавношћу у оквиру поступка израде студије заштите, као и у оквиру јавних расправа о предлогу акта о заштити за подручја.

-2021 година јавне расправе ЗЗПС:

- Јавна расправа о Предлогу акта о проглашењу заштите и Студији заштите „Миоценски спруд – Ташмајдан”;
- Обавештење о излагању на јавни увид и јавној расправи о предлогу акта о проглашењу заштићеног станишта и Студија заштите „Зимовалиште малог вранца”;
- Јавне расправе за заштиту: Специјалног резервата природе „Увац”, Предела изузетних одлика „Овчарско-Кабларска клисура”, Предела изузетних одлика „Лева обала форланда Дунава у Београду”, Споменик природе „Миоценски спруд на Ташмајдану” и Споменик природе „Мркоњски вис”.

-2022. година јавне расправе ЗЗПС:

- Јавна расправа за заштиту Предела изузетних одлика „Цер”, Предела изузетних одлика „Ада Циганлија” и Споменик природе „Дубочка пећина - Гаура Маре”.

XVIII. АДРЕСЕ ИНТЕРНЕТ САЈТОВА РЕЛЕВАНТНИХ ЗА ПРИМЕНУ ЧЛАНА 6

Наведите адресе релевантних Интернет сајтова, ако постоје:

а) Видети интернет адресе наведене за члан 4.

б) <https://www.ekologija.gov.rs/obavestjenja/procena-uticaja-na-zivotnu-sredinu/>
МЗЖС

<http://www.ekourbapv.vojvodina.gov.rs/rs/>

Покрајински секретаријат за урбанизам и заштиту животне средине

<http://www.beograd.rs/lat/gradska-vlast/2036-sekretarijat-za-zastitu-zivotne-sredine/>

Секретаријат за заштиту животне средине Београд

<https://www.ni.rs/gradska-uprava-za-imovinu-privredu-i-zastitu-zivotne-sredine/> Градска управа за имовину, привреду и заштиту животне средине

<https://www.kragujevac.rs/lokalna-samouprava/gradska-uprava-za-prostorno-planiranje-urbanizam-izgradnju-i-zastitu-zivotne-sredine/>

Градска управа за просторно планирање, урбанизам, изградњу и заштиту животне средине Крагујевац

XIX. ПРАКТИЧНЕ И/ИЛИ ДРУГЕ ОДРЕДБЕ КОЈЕ СЕ ОДНОСЕ НА УЧЕШЋЕ ЈАВНОСТИ У ПРИПРЕМИ ПЛАНОВА И ПРОГРАМА У ВЕЗИ СА ЗАШТИТОМ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ СХОДНО ЧЛАНУ 7

Наведите одговарајуће практичне и/или друге одредбе које се односе на учешће јавности у припреми планова и програма у вези са заштитом животне средине сходно члану 7.

Одговор:

-ЗСПУЖС;

-ЗЗЖС: члан 10; члан 14. став 1. тачка 3; члан 35; члан 81; ЗПИ: члан 16. став 2; члан 33. ст. 3. и 4; члан 41; члан 43 ст. 3. и 4, члан 45; члан 45а; чл. 50. и 51; ЗЗВ: члан 37. став 3; ЗВ: чл. 37-39; члан 25. тачка 7; ЗЗП: члан 54. ст. 6-8; чл. 115. и 116; ЗШ: члан 28; ЗЕ: чл. 5. и 6; Закон о пољопривреди и руралном развоју („Службени гласник РС”, бр. 41/09, 10/13 - др. закон, 101/16, 67/21 – др. Закон, 114/21 и 19/25) (ЗППР): члан 5; члан 6; итд.

-Закон о планском систему Републике Србије („Службени гласник РС”, број 30/18) (ЗПС);

-Уредба о методологији израде докумената јавних политика („Службени гласник РС”, број 20/25) (УМИДЈП) -Уредба о условима и поступку издавања дозволе за управљање отпадом, као и критеријумима, карактеризацији, класификацији и извештавању о рударском отпаду („Службени гласник РС”, број 53/17).

Опишите транспозицију релевантних дефиниција из члана 2 и антидескриминационе одредбе из члана 3, став 9.

Одговор:

ЗСПУЖС садржи дефиниције појмова „јавност” и „заинтересовна јавност” (члан 3. тач. 5. и 6.) за које се може рећи да су у складу са дефиницијама у Архуској конвенцији.

XX.МОГУЋНОСТИ ЗА УЧЕШЋЕ ЈАВНОСТИ У ПРИПРЕМИ ПОЛИТИКА КОЈЕ СЕ ОДНОСЕ НА ЖИВОТНУ СРЕДИНУ СХОДНО ЧЛАНУ 7

Објасните могућности које се пружају за учешће јавности у припреми политика које се односе на животну средину сходно члану 7.

Одговор:

-Према одредбама члана 81. ЗЗЖС учешће јавности у погледу стратешке процене утицаја обезбеђује се у оквиру излагања просторног и урбанистичког плана, односно другог плана или програма из члана 35. овог закона на јавни увид. Стратешка процена утицаја на животну средину врши се за стратегије планове, програме и основе у области просторног и урбанистичког планирања или коришћења земљишта, пољопривреде, шумарства, рибарства, ловства, енергетике, индустрије, саобраћаја, управљања отпадом, управљања водама, телекомуникација, туризма, инфраструктурних система, заштите природних и културних добара, биљног и животињског света и њихових станишта и др. и саставни је део плана, односно програма или основе (члан 35). Стратешка процена утицаја на животну средину мора бити усклађена са другим проценама утицаја на животну средину, као и са плановима и програмима заштите животне средине и врши се у складу са поступком прописаним посебним законом. Аутономна покрајина, односно

јединица локалне самоуправе, у оквиру својих права и дужности, одређује врсте планова и програма за које се израђује стратешка процена утицаја.

-Орган надлежан за припрему плана и програма доставља заинтересованим органима и организацијама на мишљење извештај о стратешкој процени заједно са нацртом плана и програма. Заинтересовани органи и организације дужни су да доставе мишљење у року од 30 дана од дана пријема захтева за достављање мишљења на извештај из става 1. овог члана. Ако се мишљење не достави у року из става 2. овог члана сматра се да нема примедба на достављени извештај о стратешкој процени. (Члан 26)

-Пре упућивања захтева за добијање сагласности на извештај о стратешкој процени, орган надлежан за припрему плана и програма обавезно обезбеђује учешће јавности у разматрању извештаја о стратешкој процени и нацрта плана и програма. Орган надлежан за припрему плана и програма обавештава јавност из става 1. овог члана о начину, месту и роковима увида у садржину извештаја и нацрта плана и програма и достављања мишљења, као и времену и месту одржавања јавне расправе. Обавештење из става 2. овог члана садржи нарочито следеће податке: 1) о предмету поступка одлучивања; 2) називу, циљу и географском обухвату нацрта плана и програма; 3) месту, начину и времену остваривања јавног увида у нацрт плана и програма, извештај о стратешкој процени утицаја, нетехнички резиме и друге податке, обавештења и документацију релевантну за поступак одлучивања; 4) начину остваривања електронског приступа подацима, обавештењима и документацији из тачке 3) овог става; 5) месту и времену одржавања јавних консултација; 6) позив јавности да доставе мишљења и примедбе на нацрт плана и програма и извештај о стратешкој процени са упутством о начину и роковима за достављање; 7) називу и адреси надлежног органа за припрему плана и програма и електронској адреси на коју се могу достављати питања, мишљења и примедбе. Обавештавање јавности из става 2. овог члана врши се путем јавног позива који се објављује у најмање једним штампаним дневним новинама и на интернет страници органа надлежног за припрему плана и програма. Рок за достављање мишљења и примедби јавности на нацрт плана и програма и извештај о стратешкој процени не може да буде краћи од 30 дана од дана објављивања обавештења у средствима јавног информисања, осим ако прописом којим се уређује усвајање плана и програма није другачије одређено. Јавни увид и јавна расправа организују се, по правилу, у оквиру излагања плана и програма на јавни увид и одржавања јавне расправе у складу са прописом којим се уређује поступак доношења плана и програма. Ако прописом којим се уређује поступак доношења плана и програма није предвиђен јавни увид и јавна расправа о плану и програму, орган надлежан за припрему плана и програма одлуком о изради плана и програма или посебном одлуком одређује јавни увид и одржавања јавне расправе из става 2. овог члана. Орган надлежан за припрему плана и програма дужан је да на јавној расправи на јавности приступачан начин изложи утврђене, описане и процењене значајне утицаје плана и програма на чиниоце животне средине, предлог мера спречавања и/или смањења и праћења значајних негативних утицаја утврђених извештајем о стратешкој процени, разумне варијанте које је разматрао и разлоге за избор предложеног решења имајући у виду циљеве, предмет и географски обухват спровођења плана и програма. Орган надлежан за припрему

плана и програма може да обезбеди учешће на јавној расправи дела јавности која се не налази физички у месту одржавања јавних консултација употребом техничке опреме која омогућава комуникацију на даљину преко видео линка путем интернет мреже. Орган надлежан за припрему плана и програма дужан је да обезбеди лак и неометан електронски приступ јавности нацрту плана и програма, извештају о стратешкој процени утицаја, нетехничком резимеу, мишљењу органа надлежног за послове заштите животне средине и оцени стручне комисије, мишљењима заинтересованих органа и организација и другим подацима и документацији релевантној за поступак одлучивања најкасније истовремено са датумом објављивања обавештења из става 2. овог члана, односно чим мишљења заинтересованих органа и организација, други релевантан податак или документ постане доступан органу надлежном за припрему плана и програма. Министар ближе прописује начин обавештавања јавности и спровођења јавне расправе о нацрту плана и програма и извештају о стратешкој процени. (Члан 27)

-Орган надлежан за припрему плана и програма израђује извештај о учешћу заинтересованих органа и организација и јавности који садржи мишљења из члана 22. став 3, члана 26. став 2. и члана 27. овог закона, као и мишљења и примедбе достављене и изјављене у поступку прекограничних консултација. Извештај из става 1. овог члана израђује се у року од 30 дана од дана завршетка јавне расправе, односно прекограничних консултација и садржи образложење о свим прихваћеним или неприхваћеним мишљењима и примедбама и податке о начину на који су мишљења и примедбе укључени у нацрт плана и програма и извештај о стратешкој процени. (Члан 28)

-Орган надлежан за припрему плана и програма доставља органу надлежном за послове заштите животне средине на сагласност извештај о стратешкој процени заједно са нацртом плана и програма и извештајем о учешћу заинтересованих органа и организација и јавности из члана 28. овог закона. По добијању извештаја из става 1. овог члана орган надлежан за послове заштите животне средине може да прибави мишљење других овлашћених организација или стручних лица за поједине области нарочито ако је то неопходно ради разјашњења значајних утицаја спровођења плана и програма на одређене чиниоце животне средине и/или ефикасност предложених мера спречавања и/или смањења утврђених утицаја. Орган надлежан за послове заштите животне средине оцењује извештај из става 1. овог члана применом критеријума из Прилога 2 овог закона, узимајући у обзир мишљења и примедбе јавности и заинтересованих органа и организација. (Члан 29).

-ЗПИ предвиђа да стратешка процена утицаја на животну средину представља саставни део просторног плана подручја посебне намене (члан 22). Одлука о изради планских докумената садржи и обавезу израде или неприступање изради стратешке процене утицаја на животну средину (члан 46). ЗПИ прописано је да се за урбанистичке и просторне планове учешће јавности спроводи у току спровођења поступка јавне расправе, тако да се истовремено разматра и извештај о СПУ. Чланом 41. је предвиђено да плански документи са прилозима морају бити доступни на увид јавности у току важења документа у седишту доносиоца осим посебног прилога који се односи на посебне мере уређења и припреме територије за потребе одбране земље. Излагање планског документа на јавни увид врши се после извршене стручне контроле и оглашава се у дневном и локалном листу и

траје 30 дана од дана оглашавања (члан 50). У случају да надлежни орган донесе одлуку о понављању јавног увида за део нацрта планског документа, јавни увид не може да траје краће од 15 дана од дана оглашавања. О излагању планског документа на јавни увид стара се министарство надлежно за послове просторног планирања, односно орган јединице локалне самоуправе надлежан за послове просторног и урбанистичког планирања. О извршеном јавном увиду планског документа, надлежни орган, односно комисија за планове сачињава извештај који садржи податке о извршеном јавном увиду, са свим примедбама и одлукама по свакој примедби. Извештај се доставља носиоцу израде планског документа, који има обавезу да у року од 30 дана од дана достављања извештаја поступи по одлукама. Осим тога, у случају да након јавног увида нацрта планског документа надлежни орган, односно комисија за планове утврди да усвојене примедбе суштински мењају плански документ, доноси одлуку којом се носиоцу израде налаже да изради нови нацрт планског документа, у року који не може бити дужи од 60 дана од дана доношења одлуке (члан 51.).

-ЗЛС прописује да се општина (град) преко својих органа, у складу са Уставом и законом, стара о заштити животне средине, заштити од елементарних и других непогода, заштити културних добара од значаја за општину. (члан 20. тачка 8.).

-ЗЗВ у члану 25. предвиђа да су инструменти политике и планирања заштите ваздуха: 1) Програм заштите ваздуха; 2) Национални програм контроле загађења ваздуха; 3) Национални план за смањење емисија главних загађујућих материја које потичу из старих великих постројења за сагоревање; 4) планови квалитета ваздуха; 5) краткорочни акциони планови квалитета ваздуха; 6) планови оператера за смањење емисија из стационарних тачкастих извора загађивања..

-ЗВ у члану 37. утврђује обавезу израде стратешке процене утицаја на животну средину за Стратегију, план управљања водама и за посебан план управљања водама у складу са прописима којима се уређује заштита животне средине. Учешће јавности у припреми плана управљања водама регулисано је чланом 38. а поступак по примедбама чланом 39. Закона. Чланом 25. тачка 7. прописује се да јавност има право на информације о стању вода и раду надлежних органа у области вода, као и на укључење у процесе припреме и доношења планова управљања водама и контроле њиховог извршења.

-Члан 43. ЗЗП предвиђа да надлежни орган обезбеђује јавни увид и организује јавну расправу о предлогу акта о проглашењу заштићеног подручја и стручној основи – студији о заштити са картографском документацијом. Обавештења о јавној расправи објављују се у најмање једном дневном листу, који се дистрибуира на целој територији Републике Србије и у локалном листу јединице локалне самоуправе на чијој се територији налази подручје чија се заштита предлаже, а садржи податке о времену и месту јавног увида и јавне расправе. Члан 54. ст. 6-8. ЗЗП предвиђа да је о предлогу плана управљања заштићеним подручјем управљач дужан да обавести јавност. Обавештавање јавности подразумева јавни увид у предложени план. Према одредби члана 116. ЗЗП у току израде прописа, односно аката о проглашавању заштићених природних добара, планова управљања заштићеним подручјима и планова коришћења природних вредности, обезбеђује се учешће јавности у складу са овим законом.

-ЗШ у члану 21. предвиђа да План развоја шумске области, као плански документ којим се утврђују правци развоја шума и шумарства са планом за његово спровођење за шумску област, садржи, између осталог и извештај о стратешкој процени утицаја на животну средину. План развоја мора бити усклађен са програмом из члана 19. ЗШ и са Просторним планом Републике Србије

-ЗПС у члану 34. предвиђа да је учесник у планском систему који је надлежан за израду документа јавних политика (у даљем тексту: надлежни предлагач) дужан да омогући учешће свих заинтересованих страна и циљних група у процесу консултација, које спроводи током израде документа јавних политика. Надлежни предлагач разматра сугестије које током консултација износе заинтересоване стране и циљне групе. Надлежни предлагач информише учеснике консултација о резултатима спроведених консултација, а посебно о разлозима због којих одређене сугестије нису укључене у документ јавне политике. ЗПС у члану 36. прописује да је надлежни предлагач дужан да пре подношења на разматрање и усвајање документа јавне политике, спроведе јавну расправу о том документу и да припреми извештај о спроведеној јавној расправи.

-Уредба о методологији израде документа јавних политика („Службени гласник РС”, број 20/25) (УМУП) у члану 31. прописује да се поступак јавне расправе о предлогу документа јавне политике спроводи у складу са Пословником Владе, када је надлежни предлагач орган државне управе. Поступак јавне расправе на предлог документа јавне политике када је предлагач орган, односно служба аутономне покрајине, односно јединица локалне самоуправе спроводи се у трајању од најмање 20 дана. Након спроведене јавне расправе, надлежни предлагач сачињава извештај о спроведеној јавној расправи и објављује га на својој интернет страници, а када је предлагач орган државне управе и на порталу „е-Консултације”, најкасније у року од 15 радних дана од дана завршетка јавне расправе. Извештај из става 1. овог члана, нарочито садржи податке о: 1) времену и месту одржавања јавне расправе; 2) учешћу органа јавне управе, организација цивилног друштва и привредних субјеката у јавној расправи; 3) начину на који су сугестије уграђене у предлог документа јавне политике и ако нису, из којих разлога то није учињено.

Спровођење консултација је прописано чланом 27. Надлежни предлагач обавештава циљне групе и заинтересоване стране о времену и месту примене изабраних метода консултација, на својој интернет страници, а ако је надлежни предлагач орган државне управе и на порталу „еКонсултације”. Надлежни предлагач, најкасније у року од 15 дана од дана завршетка консултација, објављује извештај о спроведеним консултацијама, на својој интернет страници, а ако је надлежни предлагач орган државне управе, и на Порталу „еКонсултације”. (члан 28.) Достављање Извештаја о спроведеним консултацијама је прописано чланом 29. Приликом контроле спровођења ex-ante анализе ефеката документа јавне политике из члана 24. ове уредбе, надлежни предлагач доставља Извештај о спроведеним консултацијама из члана 28. ове уредбе органу државне управе надлежном за координацију јавних политика. Извештај о спроведеним консултацијама садржи информације о резултатима спроведених консултација утврђених чланом 34. став 4. Закона. Методе консултација су: 1) прикупљање писаних коментара; 2) анкета; 3) фокус група; 4) интервју; 5) панел; 6) округли сто. Надлежни предлагач спроводи консултације применом једне или више метода консултација из става 1. овог члана.

Примена метода из става 1. овог члана врши се у складу са подзаконским актом којим се уређују смернице добре праксе за остваривање учешћа јавности у припреми нацрта закона и других прописа и аката министра надлежног за послове државне управе, у складу са законом којим се уређује државна управа.(члан 30.)

-ЗВ предвиђа да се током припреме планских докумената активно укључује јавност (чл. 38, 39, 49). Такође, ради обезбеђивања утицаја јавности у управљању водама, Влада је основала Националну конференцију за воде (чл. 142-143.).

XXI.ПРЕПРЕКЕ НА КОЈЕ СЕ НАИЛАЗИ ТОКОМ ПРИМЕНЕ ЧЛАНА 7

Опишите неку препреку на коју сте наишли током примене члана 7.

Одговор:

-Неусаглашеност секторских прописа на основу којих се планови и програми доносе са ЗСПУЖС (како се СПУ ради за планове и програме из различитих сектора, а не само за оне који се односе на просторно и урбанистичко планирање, јавља се проблем са учешћем јавности за оне секторске планове и програме за које није прописана процедура учешћа јавности у оквиру секторских закона на основу којих се ти планови и програми доносе).

-Један део удружења сматра да учешће јавности у креирању стратешких државних докумената и процесима који се тичу израде закона, подзаконских аката, правилника није на задовољавајућем нивоу. Улога медија када је у питању извештавање о животној средини није на задовољавајућем нивоу.

-Један део удружења сматра да се стратешке процене утицаја немају уопште ону улогу коју би требало да имају, већ представљају само документ у фиоци.

-Одређена удружења сматрају да органи јавне управе не мотивишу грађане да се укључе у дијалог у вези са политикама или програмима.

-Одређена удружења сматрају да је недовољна оспособљеност државних органа посебно органа локалне самоуправе за спровођење УМУЈП.

-У поступку измена и допуна планских докумената, прибегава се изради и усвајању нацрта планова по фазама и етапама, уз које се, такође, врши израда Извештаја о стратешкој процени утицаја на животну средину, за дефинисане измене и допуне, тј. „фазе” и „етапе”. Овакав поступак је изузетно ризичан, обзиром да се искључују кумулативни утицаји који су видљиви само на ширем плану и представља потпуно другачији карактер и обим планских решења, као и обухват планова.

-Одређена удружења сматрају да постоје случајеви да се у Извештају о стратешкој процени утицаја на животну средину пронађе коначна процена како приликом израде плана или програма, варијантна решења нису разматрана, па се стога ни не представљају Извештајем. Код Извештаја о стратешкој процени утицаја на животну средину, неоправдано одсуство представљања и поређења варијантних решења „надомештава се” поређењем сценарија усвајања и неусвајања плана или програма при чему се не преиспитује оправданост самих планских решења. Процена да је неко решење боље у односу на непромењено стање не говори ништа о томе да је исход одабране опције и најбоља могућа опција, на шта обавезују важећи домаћи прописи који уређују питања стратешке процене утицаја на животну средину.

XXII. ДОДАТНЕ ИНФОРМАЦИЈЕ О ПРАКТИЧНОЈ ПРИМЕНИ ОДРЕДБИ ЧЛАНА 7

Пружите додатне информације о практичној примени одредби о учешћу јавности у одлучивању о посебним активностима из члана 7.

Одговор:

-На нивоу МЗЖС у току 2021-2024. године издато је 26 решења о сагласности на извештај о стратешкој процени утицаја, 121 одлука о изради стратешке процене утицаја и 90 мишљења на стратешку процену утицаја за локалне самоуправе. Не постоји евиденција укупног броја урађених стратешких процена утицаја на нивоу локалне самоуправе.

-Законом о планирању и изградњи (ЗПИ) и Правилником о садржини, начину и поступку израде докумената просторног и урбанистичког планирања (ПСНПИДПУП) („Службени гласник РС”, број 32/19 и 47/25) утврђене су активности и описан начин и поступак излагања и презентовања јавности планске документације, и обавезе у поступању носиоца израде ових докумената. После доношења одлуке о изради просторног плана, у складу са ЗПИ и ПСНПИДПУП, носилац израде плана организује упознавање јавности - правних и физичких лица, (фаза раног јавног увида). Рани јавни увид оглашава се у средствима јавног информисања и у електронском облику на интернет страници јединице локалне самоуправе која се налази у обухвату планског документа и на интернет страници доносиоца плана односно ПСУЗЖС. Процедура раног јавног увида траје 15 дана. За потребе презентовања сачињава се адекватан материјал којим се јавност упознаје са општим циљевима и сврхом израде плана. На овај начин јавност добија могућност изјашњавања путем писаних примедби, сугестија или мишљења, док се имаоци јавних овлашћења и других институција позивају да доставе услове и друге податке од значаја за израду планског документа. После сваког одржаног раног јавног увида сачињава се Извештај који садржи попис пристиглих услова, мишљења, примедби и сугестија. Јавни увид – излагање планског документа на јавни увид врши се у даљем поступку израде плана након обављене стручне контроле. Излагање планског документа на јавни увид оглашава се у средствима јавног информисања и траје 30 дана од дана оглашавања. Плански документ се излаже у аналогном облику, као и у електронском односно дигиталном, на интернет страници ПСУЗЖС, и на исти начин у јединицама локалне самоуправе чије територије се налазе у обухвату плана који се излаже. Садржина огласа прописана је ЗПИ и ПСНПИДПУП тако да исти садржи све потребне податке како би се заинтересована јавност – правна и физичка лица, могла упознати са предложеним планским решењима и доставити своје примедбе и сугестије. Процедура јавног увида обухвата и организовање јавне презентације планског документа. Текст огласа садржи прецизне податке о начину, месту и времену одржавања јавне презентације, као и месту и времену одржавања јавне седнице комисије за јавни увид којој може присуствовати и заинтересована јавност. После одржаног јавног увида у плански документ сачињава се Извештај о обављеном јавном увиду у складу са ЗПИ и ПСНПИДПУП. Извештај садржи и податке о пристиглим примедбама и сугестијама са закључком да ли се прихватају.

-Током израде Плана управљања водама, Плана управљања ризиком од поплава и Акционог плана за праћење спровођења Стратегије управљања водама поред организованих радних група које су биле сачињене од представника заинтересованих страна, учешће јавности било је омогућено и преко званичне веб странице Републичке дирекције за воде. Такође, Национална конференција за воде је била активно укључена.

-Министарство заштите животне средине је упутило Јавни позив за учешће јавности у процесу консултација у вези са израдом Нацрта програма за индустријску безбедност Републике Србије за период 2026 - 2035. године са Акционим планом за период 2026 - 2030. године и Извештаја о стратешкој процени утицаја на животну средину Програма за индустријску безбедност Републике Србије у периоду од 6. до 21. августа 2025. године.

-Министарство заштите животне средине је организовало спровођење јавне расправе о Предлогу стратегије заштите животне средине – Зелена агенда за Републику Србију за период 2024 – 2033. године са Акционим планом и о Извештају о стратешкој процени утицаја на животну средину у периоду од 4. децембра до 24. децембра 2024. године.

-Министарство заштите животне средине је објавило Одлуку о изради стратешке процене утицаја Програма прилагођавања на измењене климатске услове са Акционим планом на животну средину („Службени гласник РС”, број 69/22 од 26. априла 2022. године) и израдило Извештај о стратешкој процени утицаја на животну средину Програма прилагођавања на измењене климатске услове са Акционим планом. Јавна расправа о Извештају о стратешкој процени утицаја организована је у периоду од 14. септембра до 13. октобра 2023. године.

-Министарство заштите животне средине је организовало спровођење јавне расправе о Предлогу програма прилагођавања на измењене климатске услове са Акционим планом у периоду од 14. септембра до 3. октобра 2023. године.

-Министарство заштите животне средине је организовало спровођење јавне расправе о Предлогу програма развоја циркуларне економије у Републици Србији за период 2022-2024. године у периоду од 23. децембра 2021. до 14. јануара 2022. године.

-Министарство заштите животне средине је организовало спровођење јавне расправе о Предлогу програма заштите ваздуха у Републици Србији за период од 2022. до 2030. године са Акционим планом у периоду од 19. новембра до 8. децембра 2021. године.

XXIII. АДРЕСЕ ИНТЕРНЕТ САЈТОВА РЕЛЕВАНТНИХ ЗА ПРИМЕНУ ЧЛАНА 7

Наведите адресе релевантних Интернет сајтова, ако постоје:

а) Видети интернет адресе наведене за Члан 4.

б)

<https://www.mgsi.gov.rs/cir/>

Министарство грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре

<http://www.ekourbarv.vojvodina.gov.rs/>

Покрајински секретаријат за урбанизам и заштиту животне средине

<http://www.pzzp.rs/rs/sr/>

Покрајински завод за заштиту природе
Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде, Републичка дирекција за
воде
<https://www.rdvode.gov.rs/index.php>

**XXIV. НАПОРИ НАЧИЊЕНИ ДА СЕ ПРОМОВИШЕ УЧЕШЋЕ ЈАВНОСТИ
ТОКОМ ПРИПРЕМА ПРОПИСА И ПРАВИЛА КОЈИ БИ МОГЛИ ДА
ИМАЈУ ЗНАЧАЈАН УТИЦАЈ НА ЖИВОТНУ СРЕДИНУ СХОДНО ЧЛАНУ**

8.

Наведите напоре које су органи јавне управе начинили са циљем да се промовише делотворно учешће јавности током припреме извршних прописа и других опште примењивих правно обавезујућих правила која би могла да имају значајан утицај на животну средину сходно члану 8. Колико год је то могуће, опишите транспозицију релевантних дефиниција из члана 2 и антидискриминационе одредбе из члана 3, став 9.

Одговор:

-Члан 77. ЗДУ прописује да су органи државне управе дужни да обезбеде услове за учешће јавности у току припреме нацрта закона, других прописа и аката. Министарства и посебне организације дужни су да обавесте јавност путем своје интернет странице и портала е-управе о отпочињању израде нацрта закона, при чему објављују и основне информације о планираним решењима која ће бити предложена. Министарства и посебне организације током припреме нацрта закона спроводе консултације са свим релевантним субјектима, укључујући друге државне органе, релевантна удружења, стручну јавност, као и друге заинтересоване стране. Министарства и посебне организације су дужни да у припреми закона којим се битно мења правни режим у једној области или којим се уређују питања која посебно занимају јавност спроведу јавну расправу. Спровођење јавне расправе у припреми закона ближе се уређује пословником Владе.

-Упућујемо на члан 41-45. Пословника Владе („Службени гласник РС”, бр. 61/06 - пречишћен текст, 69/08, 88/09, 33/10, 69/10, 20/11, 37/11, 30/13 76/14 и 8/19 - др. уредба). Слична одредба садржана је и у Пословнику Народне скупштине Републике Србије, а у поступку припреме прописа које доноси Народна скупштина примењују се Јединствена методолошка правила за израду прописа („Службени гласник РС”, број 21/10).

-Неколико прописа у области животне средине предвиђају могућност учешћа јавности у припреми прописа. Тако на пример: члан 116. ЗЗП предвиђа да се у току израде прописа, односно аката о проглашавању заштићених природних добара, планова управљања заштићеним подручјима и планова коришћења природних вредности, обезбеђује учешће јавности у складу са овим законом. Члан 22. став 1. тачка 28. ЗРНСБ прописује да Директорат за радијациону и нуклеарну сигурност и безбедност Србије успоставља одговарајуће механизме и процедуре за информисање јавности и консултације са другим заинтересованим органима и организацијама у области радијационе и нуклеарне сигурности и безбедности. ЗБХ у члану 10. предвиђа да се „приликом припреме, оцене и измене прописа о храни, морају обављати јавне расправе сходно важећим прописима, уз непосредно или

посредно учешће свих заинтересованих страна, осим у хитним случајевима када то није могуће.”

-Правилник о смерницама добре праксе за остваривање учешћа јавности у припреми нацрта закона и других прописа и аката („Службени гласник РС”, број 51/19) у члану 3. предвиђа да је надлежни орган државне управе у обавези да постави објаву о почетку израде нацрта закона и основне информације о планираним решењима која ће бити предложена на своју интернет страницу и веб апликацију еКонсултације, са позивом заинтересованој јавности на достављање писаних предлога и примедби, са јасно назначеним роком за њихово достављање. Веб апликација еКонсултације налази се на Порталу е-Управе и садржи све информације везане за нацрте закона поводом којих се воде консултације (члан 4.). Други методи консултација које примењују надлежни органи државне управе јесу, између осталог: округли столови, фокус групе, полуструктурирани интервју, панел, прикупљање писаних коментара упућивањем позива одређеном кругу лица и учешће представника заинтересоване јавности у раду радних група за припрему нацрта закона (члан 5.).

XXV. ПРЕПРЕКЕ НА КОЈЕ СЕ НАИЛАЗИ ТОКОМ ПРИМЕНЕ ЧЛАНА 8

Опишите ако се током примене члана 8 наишли на неку препреку.

Одговор:

-Не постоји обавеза спровођења процедуре учешћа јавности приликом доношења свих прописа који могу бити значајни за област животне средине.

-Иако надлежни органи у току припреме и усвајања прописа у области животне средине, или од значаја за област животне средине, спроводе различите активности које имају за циљ информисање јавности и прикупљање мишљења заинтересоване јавности нека удружења сматрају да се ова процедура не спроводи доследно и да јавност нема довољно могућности да утиче на доношење прописа.

-Релативно слаба заинтересованост јавности за учешће у процедурама припреме прописа.

-Недовољна знања заинтересоване јавности у погледу питања како, када и коме да доставе своја мишљења.

-Одређена удружења сматрају да се доносе бројни закони по хитној процедури која искључује учешће јавности.

-Одређена удружења истичу да Закон о државној управи уређује питање укључивања јавности приликом усвајања прописа од стране министарстава и посебних организација, укључујући обавештење јавности о отпочињању рада на измени прописа на страници портала е-управа и обавезу одржавања јавних расправа. Међутим, удружења сматрају да недостаје такав механизам информисања за прописе који се усвајају на локалном нивоу, чиме се додатно отежава учешће грађана.

XXVI. ДОДАТНЕ ИНФОРМАЦИЈЕ О ПРАКТИЧНОЈ ПРИМЕНИ ОДРЕДБИ ЧЛАНА 8

Пружите додатне информације о практичној примени одредби о учешћу јавности на област о којој је се говори у члану 8.

-МЗЖС све нацрте прописа поставља на свој веб сајт (www.ekologija.gov.rs) и заинтересована јавност може достављати своје коментаре и учествовати у процесу њиховог усвајања.

-Радну групу за израду Нацрта закона о заштити ваздуха су чинили и представници удружења.

-Радну групу за израду Нацрта програма за индустријску безбедност Републике Србије за период 2026 - 2035. године са Акционим планом за период 2026 - 2030. године су чинили и представници удружења.

-МЗЖС је од 2013. године почело да периодично одржава састанке са представницима удружења у циљу њиховог укључивања у све активности МЗЖС-а и успостављања партнерског односа.

-„Зелена столица” је механизам који омогућава учешће организација цивилног друштва у раду Одбора за заштиту животне средине Народне скупштине Републике Србије. Овај механизам почео је са радом 5. јуна 2013 године. Кроз механизам Зелене столице представницима организација цивилног друштва обезбеђено је место на седницама Одбора за заштиту животне средине, на којима представници организација цивилног друштва имају прилике да постављају питања народним посланицима и органима јавних власти, учествују у дискусијама и дају своје предлоге. Одбор за заштиту животне средине учешће јавности у законодавном процесу омогућава и кроз организовање јавних слушања.

-На Конференција „Партнерство за зелени Нови Сад”, која је одржана 4.12. 2019. године у Новом Саду уз подршку Мисије ОЕБС-а у Србији је успостављена „Зелена столица”, у Скупштини Града Новог Сада и Савету за заштиту животне средине. Кроз формирање радне групе, чији ће представници учествовати у раду „Зелене столице”, успоставиће се континуирана сарадња између органа власти Града Новог Сада и еколошких удружења у решавању локалних еколошких проблема.

-МЗЖС је организовало јавне консултације и јавне расправе о Нацрту закона о процени утицаја на животну средину, Нацрту закона о стратешкој процени утицаја на животну средину о Нацрту закона о заштити ваздуха, о Нацрту закона о контроли опасности од великих удеса који укључују опасне супстанце, Нацрту закона о изменама и допунама Закона о заштити животне средине.

-У Министарство заштите животне средине је уз подршку Мисије ОЕБС-а у Србији у периоду од 24. до 28. октобра 2022. године организовала пет јавних расправа (четири у онлајн формату) о нацрту Стратегије и Акционог плана за примену Архуске конвенције, као и о пратећој Студији изводљивости. Четири онлајн дебате, које су реализовали Архус центри у Суботици, Новом Саду, Крагујевцу и Нишу, као и дебата уживо у Београду коју је водио Архус центар Нови Београд, организоване су у партнерству са Министарством заштите животне средине. Догађаји су окупили укупно 120 учесника, укључујући представнике еколошких организација, локалних самоуправа и приватног сектора. Сви предлози и препоруке настали током расправа достављени су Министарству ради даљег унапређења нацрта Стратегије и Акционог плана.

XXVII. АДРЕСЕ ИНТЕРНЕТ САЈТОВА РЕЛЕВАНТНИХ ЗА ПРИМЕНУ ЧЛАНА 8

Наведите адресе релевантних Интернет сајтова, ако постоје:

www.ekologija.gov.rs

Министарство заштите животне средине

<http://www.mpravde.gov.rs/sekcija/53/radne-verzije-propisa.php>

Министарство правде

<http://www.srbatom.gov.rs/srbatom/zakonska-regulativa/>

Директорат за радијациону и нуклеарну сигурност и безбедност Србије

<https://euprava.gov.rs/>

Портал еУправа

XXVIII. ПРАВНЕ, РЕГУЛАТИВНЕ И ДРУГЕ МЕРЕ КОЈЕ СЕ ОДНОСЕ НА ПРИМЕНУ ОДРЕДБИ О ПРАВУ НА ПРАВНУ ЗАШТИТУ ИЗ ЧЛАНА 9

Наведите правне, регулативне и друге мере које се односе на примену одредби о праву на правну заштиту из члана 9.

- Устав РС, ЗЗЖС, ЗИСКЗ, ЗСПИЈЗ, ЗДУ, ЗЛС, ЗОУП
- Закон о управним споровима („Службени гласник РС”, број 111/09) (ЗУС)
- Закон о парничном поступку („Службени гласник РС”, бр. 125/04, 72/11, 49/13 - одлука УС и 74/13 - одлука УС, 55/14, 87/18, 18/20 и 10/23) (ЗПП)
- Закон о извршењу и обезбеђењу („Службени гласник РС”, бр. 31/11, 99/11 - др. Закон, 106/15, 106/16 - аутентично тумачење, 113/17 - аутентично тумачење и 54/19, 9/20 - аутентично тумачење и 10/23 - др. закон)
- Закон о облигационим односима („Службени лист СФРЈ”, бр. 29/78, 39/85, 45/89, 57/89, „Службени лист СРЈ”, број 31/93, „Службени лист СЦГ”, бр. 1/03 - Уставна повеља и „Службени гласник РС”, број 18/20) (ЗОО)
- Закон о заштитнику грађана („Службени гласник РС”, број 105/21) (ЗЗГ)
- Закон о посредовању у решавању спорова („Службени гласник РС”, број 55/14) (ЗП-М)
- Законик о кривичном поступку („Службени гласник РС”, број 46/06, 72/11, 101/11, 121/12, 32/13, 45/13, 55/14, 35/19, 27/21 - одлука УС и 62/21 - одлука УС) (ЗКП)
- Кривични законик („Службени гласник РС”, бр. 85/05, 88/05 - исправка, 107/05 - исправка, 72/09, 111/09, 121/12, 104/13, 108/14, 94/16, 35/19 и 94/24) (КЗ)
- Закон о одговорности правних лица за кривична дела („Службени гласник РС”, број 97/08) (ЗОПЛКД)
- Закон о Уставном суду („Службени гласник РС”, број 109/07, 99/11, 18/13 (УС), 40/15 (др. закон), 103/15 109/07, 99/11, 18/13 (УС), 40/15 (др. закон), 103/15 (ЗУстС)
- Закон о прекршајима („Службени гласник РС”, бр. 65/13, 13/16, 98/16 - одлука УС, 91/19, 91/19 - др. закон и 112/22)
- Закон о привредним преступима („Службени лист СФРЈ”, бр. 4/77, 36/77, 14/85, 10/86, 74/87, 57/89 и 3/90 и „Службени лист СРЈ”, бр. 27/92, 16/93, 31/93, 41/93, 50/93, 24/94, 28/96 и 64/01 и „Службени гласник РС”, бр. 101/05) (ЗПрПр)
- Закон о адвокатури („Службени гласник РС”, бр. 31/11 и 24/12) (ЗА)
- Закон о бесплатној правној помоћи („Службени гласник РС”, број 87/18)

Објасните како се сваки од ставова у члану 9 примењује.

Опишите транспозицију релевантних дефиниција из члана 2. и антидискриминационе одредбе из члана 3, став 9.

Одговор:

-Упућујемо на члан 21. Устава Републике Србије који прописује да свако има право на једнаку законску заштиту, без дискриминације. Забрањена је свака дискриминација, непосредна или посредна, по било ком основу, а нарочито по основу расе, пола, националне припадности, друштвеног порекла, рођења, вероисповести, политичког или другог уверења, имовног стања, културе, језика, старости и психичког или физичког инвалидитета.

-Чланом 81а. ЗЗЖС предвиђено је да заинтересована јавност у поступку остваривања права на здраву животну средину као странка има право да покреће поступак преиспитивања одлуке пред надлежним органом, односно судом, у складу са законом.

-Упућујемо на члан 6. ЗСПИЈЗ у коме је прописано начело једнакости по коме права из овог закона припадају свима под једнаким условима, без обзира на држављанство, пребивалиште, боравиште, односно седиште, или лично својство као што је раса, вероисповест, национална и етничка припадност, пол и слично.

Такође, посебно описати:

(а) У вези са ставом 1, мере које су предузете да се обезбеди да:

(1) Свака особа која сматра да њен-његов захтев за добијање информација из члана 4 није био процесуиран у складу са одредбама тог члана има приступ процедури за преиспитивање одлуке пред судом или пред другим независним и непристрасним телом установљеним законом;

Одговор:

-Упућујемо на члан 44. ЗОУП који предвиђа да странка у поступку јесте физичко или правно лице чија је управна ствар предмет управног поступка и свако друго физичко или правно лице на чија права, обавезе или правне интересе може да утиче исход управног поступка. Странка у управном поступку може да буде и орган, организација, насеље, група лица и други који нису правна лица, под условима под којима физичко или правно лице може да буде странка, или кад је то одређено законом. Заступници колективних интереса и заступници ширих интереса јавности, који су организовани сагласно прописима, могу да имају својство странке у управном поступку ако исход управног поступка може да утиче на интересе које заступају.

-Чланом 22. ЗСПИЈЗ је прописано да тражилац информације може изјавити жалбу Поверенику уколико: орган јавне власти одбаци или одбије захтев тражиоца, у року од 15 дана од дана када му је достављено решење или други акт; супротно обавези да у року од 48 часова од пријема захтева за које се може претпоставити да је од значаја за заштиту живота или слободе неког лица, односно да је од значаја за угрожавање или заштиту здравља и животне средине, не одговори тражиоцу; услови издавања копије документа који садржи тражену информацију уплатом накнаде која превазилази износ нужних трошкова израде те копије; не стави на

увид документ који садржи тражену информацију употребом опреме којом сам располаже, односно не допусти тражиоцу да увид у документ изврши употребом сопствене опреме; не стави на увид документ који садржи тражену информацију, односно не изда копију тог документа на језику на којем је поднет захтев, иако располаже документом на том језику; орган власти на други начин отежава или онемогућава тражиоцу остваривање права на слободан приступ информацијама од јавног значаја, супротно одредбама овог закона. Против решења Народне скупштине, председника Републике, Владе Републике Србије, Врховног суда Републике Србије, Уставног суда, Народне банке Србије, и Врховног јавног тужиоца не може се изјавити жалба Поверенику (члан 22. став 2) али се може покренути управни спор (члан 22. став 3). Решења Повереника су обавезујућа, коначна и извршна (члан 28. став 1.), а непоступања по решењу су санкционисана као прекршај кажњив по овом Закону (члан 46. став 1. тачка 5.). Када решење не буде извршено добровољно, Повереник спроводи управно извршење, путем принуде, тј. изрицањем новчаних казни, а ако се ни тако не спроведе извршење, Закон прописује да у том случају Влада обезбеђује извршење решења Повереника. Чланом 27. је прописано да против решења Повереника тражилац информације може пред Управним судом покренути управни спор. Управни спор поводом остваривања права на слободан приступ информацијама од јавног значаја је хитан.

-Према одредбама члана 81. ЗДУ органи државне управе дужни су да омогуће прикладан начин на који им грађани могу поднети притужбе на рад или на неправилан однос запослених као и да у року од 15 дана одговоре на притужбу ако то подносилац притужбе захтева. Најмање једном у 30 дана орган државне управе је дужан да разматра питања која су обухваћена притужбама.

-Чланом 11. ЗУС предвиђено је да тужилац у управном спору може да буде физичко, правно или друго лице, ако сматра да му је управним актом повређено неко право или на закону засновани интерес. Државни орган, орган аутономне покрајине и јединице локалне самоуправе, организација, део привредног друштва са овлашћењима у правном промету, насеље, група лица и други који немају својство правног лица, могу покренути управни спор ако могу да буду носиоци права и обавеза о којима се решавало у управном поступку (ст. 1. и 2).

-Упућујемо на члан 29. ЗУстС који регулише питање учесника у поступку пред Уставним судом.

-Упућујемо на члан 28. ЗЗГ који прописује да свако физичко или правно, домаће или странско лице које сматра да су му актом, радњом или нечињењем органа управе повређено људско или мањинско право и слобода, може да поднесе притужбу Заштитнику грађана. Заштитник грађана ће упутити подносиоца притужбе на покретање одговарајућег правног поступка, ако је такав поступак предвиђен, а неће покретати поступак док не буду исцрпљена сва правна средства. Притужба се подноси у писаној форми или усмено на записник и на подношење притужбе се не плаћа такса, нити друга накнада. Притужба се може поднети најкасније у року од три године од извршене повреде права грађана, односно од последњег поступања, односно непоступања органа управе у вези са учињеном повредом права грађана. На захтев притужиоца стручна лица у служби Заштитника грађана ће без накнаде притужиоцу пружити стручну помоћ у састављању притужбе (чл. 29. и 30. ЗЗГ). Заштитник грађана доставља подносиоцу притужбе и органу управе закључак о

покретању испитног поступка и захтева од органа управе да се писмено изјасни о притужби и достави потребна обавештења и документе, у року који одреди, а који не може бити дужи од 15 дана. У изузетно сложеним ситуацијама, на образложени захтев органа управе, Заштитник грађана може рок из става 1. овог члана продужити најдуже до 60 дана. Заштитник грађана може, у нарочито оправданим случајевима, да органу управе не открије идентитет подносиоца притужбе (члан 34. ЗЗГ). Ако орган против којег је поднета притужба сам отклони недостатке, Заштитник грађана ће закључком обуставити испитни поступак и о томе обавестити подносиоца притужбе и орган управе.. Када оконча испитни поступак, Заштитник грађана сачињава писмени извештај о случају који доставља надлежном органу и подносиоцу притужбе и објављује га на својој веб презентацији. У извештају о случају Заштитник грађана утврђује да ли је у актима, радњама или нечињењу органа управе било незаконитости и неправилности којима је повређено људско или мањинско право и слобода грађана. Ако утврди неправилности и незаконитости у раду органа управе, Заштитник грађана у извештају уноси препоруку о начину на који би неправилности и незаконитости у раду требало отклонити односно начину унапређења рада органа. Орган управе је дужан да, у року који Заштитник грађана одреди у извештају о случају, а који не може бити краћи од 15 ни дужи од 90 дана од дана добијања извештаја о случају, Заштитнику грађана достави обавештење о томе да ли је и на који начин поступио по препоруци из става 3. овог члана, односно о разлозима због којих по препоруци евентуално није поступио. Ако орган управе у задатом року не достави Заштитнику грађана обавештење из става 5. овог члана, ако не поступи по препоруци, или је само делимично испуни, као и ако не испуни препоруку да се разреши функционер који је одговоран за повреду права или иницијативу да покрене дисциплински поступак против запосленог који је одговоран за повреду права, Заштитник грађана о томе обавештава непосредно надређени орган, Народну скупштину, Владу и јавност. (члан 37)

-Упућујемо на чл. 2. и 3. ЗП-М.

(III)Када постоји основ за преиспитивање одлуке пред судом, особа која се обраћа суду такође има право да се њен предмет решава по убрзаној процедури дефинисаној законом, која је бесплатна или јефтина и која подразумева да одлуку поново разматрају органи јавне управе или да је преиспитује независно и непристрасно тело које није суд;

Одговор:

-Упућујемо на члан 24. ЗСПИЈЗ у коме је прописано да Повереник доноси решење без одлагања, а најкасније у року од 60 дана од дана пријема жалбе, пошто омогући органу власти да се писмено изјасни, а по потреби и тражиоцу. Међутим, ако се жалба односи на информацију за коју се, на основу података који су наведени у захтеву за приступ информацијама, може претпоставити да је од значаја за заштиту живота или слободе неког лица, односно за угрожавање или заштиту здравља становништва или животне средине, Повереник доноси решење у року од 30 дана од дана пријема жалбе. На поступак пред Повереником примењују се одредбе

закона којим се уређује општи управни поступак, а које се односе на решавање другостепеног органа по жалби. Поступак пред Повереником је бесплатан.

-Упућујемо на члан 9. ЗОУП-а који прописује да се поступак мора водити без одуговлачења и са што мање трошкова за странку и друге учеснике у поступку, али тако да се изведу сви докази потребни за правилно и потпуно утврђивање чињеничног стања. Орган је дужан да странкама омогући да успешно и целовито остваре и заштите права и правне интересе.

-Одредбом члана 89. ЗОУП прописано је да орган који води поступак може ослободити странку од плаћања трошкова поступка у целини или делимично, ако нађе да их не може поднети без штете по своје нужно издржавање, односно по нужно издржавање своје породице, или ако је то предвиђено потврђеним међународним уговором. О захтеву странке одлучује се решењем. Упућујемо и на члан 168. ЗПП који прописује да ће суд ослободити од плаћања трошкова поступка странку која према свом општем имовном стању није у могућности да сноси ове трошкове.

(III) Коначне одлуке из овог става обавезују органе јавне управе која поседује информацију да своје разлоге наведу у писаној форми, макар у случајевима када је приступ информацијама одбијен;

Одговор:

-Упућујемо на члан 16. ЗСПИЈЗ у коме је прописано да је орган власти, уколико одбије да у целини или делимично обавести тражиоца о поседовању информације, да му стави на увид документ који садржи тражену информацију, да му изда, односно упути копију тог документа, дужан да без одлагања, а најкасније у року од 15 дана од пријема захтева, донесе решење о одбијању захтева и да то решење писмено образложи, као и да у решењу упути тражиоца на правна средства која може изјавити против таквог решења.

-Упућујемо на члан 24. ЗСПИЈЗ у коме је прописано да Повереник доноси решење без одлагања, а најкасније у року од 60 дана од дана предаје жалбе, пошто омогући органу јавне власти да се писмено изјасни, а по потреби и тражиоцу. Изузетно, уколико се жалба односи на информацију за коју се, на основу података који су наведени у захтеву за приступ информацијама, може претпоставити да је од значаја за заштиту живота или слободе неког лица, односно за угрожавање или заштиту здравља становништва или животне средине, Повереник доноси решење у року од 30 дана од дана пријема жалбе. Повереник ће решењем наложити органу власти да тражиоцу омогући слободан приступ информацијама од јавног значаја, када утврди да је жалба основана.

-Упућујемо на члан 28. ЗСПИЈЗ у коме је прописано да су решења Повереника обавезујућа, коначна и извршна, а непоступање по решењу су санкционисана као прекршај кажњив по овом Закону (члан 46. став 1. тачка 5.). Када решење не буде извршено добровољно, Повереник спроводи управно извршење, путем принуде, тј. изрицањем новчаних казни, а ако се ни тако не спроведе извршење, Закон прописује да у том случају Влада обезбеђује извршење решења.

-У складу са чланом 140. ЗОУП, решење се доноси писмено и садржи, између осталог, и образложење и упутство о правном средству.

(б) Мере које су предузете да се обезбеди да у оквиру државних закона, представници заинтересоване јавности који испуњавају критеријуме наведене у ставу 2 имају приступ процедури за преиспитивање одлука пред судом и/или пред неким другим независним и непристрасним телом установљеним законом, како би преиспитали материјалну и процесну законитост било које одлуке, чина или пропуста, сходно одредбама члана 6;

Одговор:

-Упућујемо на члан 16. ЗПУЖС којим је прописано да носилац пројекта и заинтересована јавност могу изјавити жалбу против одлуке надлежног органа о захтеву за одлучивање о потреби процене утицаја. Такође, носилац пројекта и заинтересована јавност могу изјавити жалбу против одлуке надлежног органа о захтеву за одређивање обима и садржаја студије о процени утицаја (члан 20.)

-Упућујемо на чл. 31 и 35. ЗПУЖС који прописују да надлежни орган доноси одлуку о давању сагласности на студију о процени утицаја или о одбијању захтева за давање сагласности на студију утицаја, на основу спроведеног поступка јавних и прекограничних консултација ако су спроведене и извештаја техничке комисије и доставља носиоцу пројекта у року од десет дана од дана пријема извештаја. Одлука надлежног органа је коначна а против ње подносилац захтева и заинтересована јавност могу покренути управни спор.

-Упућујемо на члан 11. ЗУС; чл. 367. - 402. ЗПП; чл. 432.-469. ЗКП; члан 29. ЗУстС; члан 25. ЗЗГ; чл. 8, 12. и 18. ЗП-М.

(в) У вези са ставом 3, мере које су предузете да се обезбеди да тамо где су евентуални критеријуми, постављени државним законима, испуњени, представници јавности имају приступ административним и правним процедурама како би оспорили поступке и пропусте које су начинила приватна лица или органи јавне управе, а који су супротни одредбама државног закона који се односи на животну средину;

Одговор:

-Општом одредбом члана 90. ЗОУП-а прописано је да управни поступак покреће надлежни орган по службеној дужности или поводом захтева странке.

-Упућујемо на члан 9. ЗЗЖС који прописује да грађанин или групе грађана, њихова удружења, професионалне или друге организације, право на здраву животну средину остварују пред надлежним органом, односно судом, у складу са законом. Чланом 81а. предвиђено је да да заинтересована јавност у поступку остваривања права на здраву животну средину као странка има право да покреће поступак преиспитивања одлуке пред надлежним органом, односно судом, у складу са законом. Такође, чланом 107. ЗЗЖС је прописано да свако ко претрпи штету има право на накнаду штете. Захтев за накнаду штете може се поднети непосредно загађивачу. Поступак пред судом за накнаду штете је хитан.

-Упућујемо на члан 35. ЗПУЖС који предвиђа да против одлуке о давању сагласности на студију о процени утицаја или о одбијању захтева за давање

сагласности на студију утицаја подносилац захтева и заинтересована јавност могу покренути управни спор.

-Чланом 15. ЗИСКЗ предвиђено је да против решења надлежног органа о издавању дозволе, односно о одбијању захтева за издавање дозволе није допуштена жалба али се може покренути управни спор.

-Одредбом члана 5. ЗКП прописано је да за кривична дела за која се гоне по службеној дужности овлашћени тужилац је јавни тужилац, а за кривична дела за која се гони по приватној тужби овлашћени тужилац је приватни тужилац. Кривично гоњење започиње: 1) првом радњом јавног тужиоца, или овлашћених службених лица полиције на основу захтева јавног тужиоца, предузетом у складу са овим закоником ради провере основа сумње да је учињено кривично дело или да је одређено лице учинило кривично дело; 2) подношењем приватне тужбе. Ако јавни тужилац изјави да одустаје од оптужбе (члан 52.), на његово место може ступити оштећени као тужилац, под условима прописаним овим закоником. Одредбом члана 281. став 1. Законика о кривичном поступку прописано је да се кривична пријава подноси надлежном јавном тужиоцу, писмено, усмено или другим средством.

-Инспектор за заштиту животне средине у границама својих овлашћења може поднети пријаву надлежном органу за учињено кривично дело. Иначе, у Глави XXIV КЗ дефинисана су кривична дела против животне средине и то су следећа кривична дела: „непредузимање мера заштите животне средине”, „противправна изградња и стављање у погон објеката и постројења која загађују животну средину”, „оштећење објеката и уређаја за заштиту животне средине”, „оштећење животне средине”, „уништење, оштећење, изношење у иностранство и уношење у Србију заштићеног природног добра”, „уношење опасних материја у Србију и недозвољено прерађивање, одлагање и складиштење опасних материја”, „недозвољена изградња нуклеарних постројења”, „повреда права на информисање о стању животне средине”, „убијање и злостављање животиња”, „преношење заразних болести код животиња и биљака”, „несавесно пружање ветеринарске помоћи”, „производња штетних средстава за лечење животиња”, „загађивање хране и воде за исхрану, односно напајање животиња”, „пустошење шума”, „шумска крађа”, „незаконит лов” и „незаконит риболов”.

- Упућујемо и на члан 6. ЗОПЛКД којим је предвиђено да правно лице одговара за кривично дело које у оквиру својих послова односно овлашћења учини одговорно лице у намери да за правно лице оствари корист или ако је због непоступања, надзора или контроле од стране одговорног лица омогућено извршење кривичног дела у корист правног лица од стране физичког лица које делује под надзором и контролом одговорног лица. Упућујемо и на члан 35. истог закона који предвиђа да се за исто кривично дело покреће и води, по правилу, против правног лица и одговорног лица јединствен поступак и доноси једна пресуда.

-Упућујемо на чл. 1. и 191. ЗПП. Према одредбама члана 74. ЗПП странка у поступку може бити свако физичко и правно лице а чланом 191. се предвиђа да се парнични поступак покреће тужбом.

-Према одредбама члана 156. ЗОО свако може захтевати од другог да уклони извор опасности од кога прети знатнија штета њему или неодређеном броју лица, као и да се уздржи од делатности од које произилази узнемиравање или опасност

штете, ако се настанак узнемиравања или штете не може спречити одговарајућим мерама (став 1).

-Упућујемо на члан 179. ЗП који прописује да захтев за покретање прекршајног поступка подноси овлашћени орган или оштећени који има право да сам или преко свог законског заступника или пуномоћника подноси и заступа захтев за покретање прекршајног поступка. Овлашћени органи су органи управе, овлашћени инспектори, јавни тужилац и други органи и организације, које врше јавна овлашћења у чију надлежност спада непосредно извршење или надзор над извршењем прописа у којима су прекршаји предвиђени.

-Упућујемо на члан 86. ЗПрПр који прописује да се пријава за привредни преступ подноси надлежном јавном тужиоцу писмено или усмено. Инспектор за заштиту животне средине у границама својих овлашћења може поднети пријаву надлежном органу за учињен привредни преступ.

-Упућујемо на члан 170. Устава којим је предвиђено да се Уставна жалба може изјавити против појединачних аката или радњи државних органа или организација којима су поверена јавна овлашћења, а којима се повређују или ускраћују људска или мањинска права и слободе зајемчене Уставом, ако су исцрпљена или нису предвиђена друга правна средства за њихову заштиту.

-Упућујемо и на релевантне прописе којима се прописује обавезан изглед решења и право на разгледање списа. У вези са тим упућујемо на члан 141. ЗОУП којим се прописује изглед решења које доноси надлежни орган и члан 64. који предвиђа право странака да разгледају списе и о свом трошку фотокопирају списе, као и право трећег лица да разгледа, препише или о свом трошку фотокопира списе уколико учини вероватним свој правни интерес. Указујемо и на члан 166. ЗП којим је предвиђено право подносиоца захтева за покретање прекршајног поступка, окривљеног, браниоца окривљеног, представника односно пуномоћника правног лица, оштећеног и његовог законског заступника односно пуномоћника, као и право других лица који за то имају интереса, да разматрају и преписују списе предмета. Указујемо и на члан 149. ЗПП којим је предвиђено право странака да прегледају, фотокопирају и преписују списе у коме учествују, односно право осталих лица да прегледају и преписују списе уколико имају оправдани интерес. Указујемо и на чл. 50, 68, 71. и 250. ЗКП којим је предвиђено право оштећеног, оштећеног као тужиоца и приватног тужиоца, односно окривљеног, осумњиченог и браниоца, односно сваког ко има оправдани интерес, да разматра списе и разгледа предмете који служе као доказ.

(г) У вези са ставом 4, мере које су предузете да се обезбеди да:

(I)Процедуре поменуте у ставовима 1, 2 и 3 пруже адекватан и делотворан правни лек;

(II)Наведене процедуре у свему осталом испуњавају захтеве из овог става;

Одговор:

-Упућујемо на члан 32. Устава Републике Србије који прописује да свако има право да независан, непристрасан и законом већ установљен суд, правично и у разумном року, јавно расправи и одлучи о његовим правима и обавезама, основаности сумње која је била разлог за покретање поступка, као и о оптужбама против њега. Јавност се може искључити током читавог поступка који се води пред судом или у делу поступка, само

ради заштите интереса националне безбедности, јавног реда и морала у демократском друштву, као и ради заштите интереса малолетника или приватности учесника у поступку, у складу са законом.

-Упућујемо на члан 13. ЗОУП-а који прописује да против решења донесеног у првом степену странка има право на жалбу. Чланом 9. ЗОУП-а је прописано да се поступак мора водити без одуговлачења и са што мање трошкова за странку и друге учеснике у поступку, али тако да се прибаве сви докази потребни за правилно и потпуно утврђивање чињеничног стања.

-Упућујемо на члан 64. ЗП који прописује да ће заштитну меру објављивања пресуде суд изрећи ако сматра да би било корисно да се јавност упозна са пресудом, а нарочито ако би објављивање пресуде допринело да се отклони опасност по живот или здравље људи или да се заштити сигурност промета роба и услуга или привреда. Члан 91. прописује да је суд дужан да поступак спроведе без одуговлачења, али тако да то не буде на штету доношења правилне и законите одлуке а члан 258. прописује да се против пресуде и решења прекршајног суда може изјавити жалба другостепеном прекршајном суду.

-Упућујемо на члан 254. ЗП који прописује да писмено израђена пресуда садржи: увод, изреку, образложење и упутство о праву на жалбу, као и број, датум, потпис судије и службени печат.

-Упућујемо на члан 118. ЗПрПр који прописује да против пресуде донесене у првом степену овлашћена лица могу изјавити жалбу у року од осам дана од дана достављања преписа пресуде.

-Упућујемо на члан 427. ЗКП који прописује да се пресуда која је објављена мора писмено израдити и доставити у року од петнаест дана од дана објављивања. Према одредби члана 432. ЗКП овлашћена лица могу изјавити жалбу против пресуде донете у првом степену у року од 15 дана од дана достављања преписа пресуде.

-Упућујемо на члан 447. Закона о извршењу и обезбеђењу који прописује да привремену меру може одредити суд, а спровести суд или извршитељ пре покретања, у току, као и по окончању судског или управног поступка, све док извршење не буде спроведено. Решење којим се одређује привремена мера има правно дејство правоснажног решења о извршењу.

-Упућујемо на члан 352. став 1. ЗПП који прописује да се пресуда доноси и објављује у име народа. Одредбом члана 354. став 1. ЗПП прописано је да се пресуда мора писано израдити у року од осам дана од дана објављивања. У сложенијим предметима суд може да одложи писану израду пресуде за још 15 дана. Одредбама члана 367. ЗПП прописано је да странка може да изјави жалбу против пресуде донете у првом степену у року од 15 дана од дана достављања преписа пресуде, ако у овом закону није другачије прописано. Благовремено изјављена жалба спречава да пресуда постане правоснажна у делу који се побија жалбом. О жалби против пресуде одлучује другостепени суд.

(д) У вези са ставом 5, мере које су предузете да се обезбеди да су јавности пружене информације о приступу покретања управних и судских процедура за коришћење правних лекова.

Одговор:

-Устав Републике Србије гарантује сваком појединцу право на правну помоћ (члан 67.), чиме је ово право по први пут у нашем правном систему стекло статус Уставом зајамченог људског права. Према Уставу Републике Србије, право на правну помоћ, укључујући и бесплатну правну помоћ, користи се под условима одређеним законом.

-Одредбе о правној помоћи садржане су у више закона, који регулишу само поједине видове правне помоћи. ЗЛС у члану 20. тачка 11. предвиђено је да општина организује службу правне помоћи грађанима. ЗА у члану 66. предвиђа да адвокатска комора може организовати пружање бесплатне правне помоћи грађанима на територији основног суда. У области крвичноправне заштите, пружање правне помоћи, укључујући и бесплатну правну помоћ, парцијално је регулисано ЗКП и Законом о малолетним учиниоцима кривичних дела и кривичноправној заштити малолетних лица (ЗМУКД) („Службени гласник РС”, број 85/05). Бесплатно заступање странака у грађанским судским поступцима регулисано је чл. 168-173. ЗПП. Одредбама члана 170. ЗПП је прописано да ће Суд у току читавог поступка да призна странци право на бесплатну правну помоћ кад је странка потпуно ослобођена од плаћања трошкова поступка (члан 168. став 2), ако је то нужно ради заштите права странке, односно ако је то прописано посебним законом.

-Једно од начела ЗОУП-а је начело пружања помоћи странци (члан 8). Указујемо на члан 89. ЗОУП који предвиђа право странке на ослобођење од трошкова поступка у целини или делимично, уколико их странка не може поднети без штете по своје нужно издржавање, односно по нужно издржавање своје породице.

-Законом о бесплатној правној помоћи чија је примена почела 1. октобра 2019. године, уређена је бесплатна правна помоћ за грађане као њене кориснике и начини њеног остваривања и пружања. Наведени закон се примењује на грађане који право на бесплатну правну помоћ нису остварили према другим законима. На тај начин је пружање бесплатне правне помоћи регулисано на свеобухватан начин, са циљем да се сваком лицу омогући делотворан и једнак приступ правди.

XXIX. ПРЕПРЕКЕ НА КОЈЕ СЕ НАИЛАЗИ ТОКОМ ПРИМЕНЕ ЧЛАНА 9.

Опишите ако сте током примене неког од ставова члана 9 наишли на неку препреку.

Одговор:

-Између опште јавности и припадника самог правосуђа, постоје разлике у разумевању суштине процеса у правосуђу због чега и постоје притужбе на рад судова. Такође, постоји погрешна идентификација одговорности Министарства правде и државне управе за стање у свим органима правосудног система. Многи грађани не разумеју у потпуности функционисање правосудног система у демократском друштву. То има за последицу да грађани невољно користе судове да би остварили правну заштиту за повреду основних права и слобода.

-Влада Републике Србије је 10. јула 2020. године усвојила Националну стратегију развоја правосуђа за период од 2020. до 2025. године. Стратегијом је, између осталог, предвиђено даље подизање нивоа ефикасности правосудног система кроз анализу и прилагођавање правосудне мреже, смањење укупног броја нерешених

предмета са акцентом на старе предмете, успостављање механизма за уједначавање и објављивање судске и јавнотужилачке праксе, унапређење система бесплатне правне помоћи кроз праћење примене Закона о бесплатној правној помоћи од стране адвоката, унапређење система управљања и администрирања правосудном управом, унапређење алтернативних метода решавања спорова и развијање ИТ система у правосуђу са циљем постизања модерног е-правосуђа, као и подизање степена поверења јавности у рад правосуђа кроз доступност правосудних институција и континуирану транспарентност њиховог рада, што подразумева бољу функционалност интернет страница правосудних институција и доследно спровођење комуникационих стратегија правосудних институција и успостављање праксе редовних конференција за медије на којима се представља како рад судова и јавних тужилаштва, тако и рад Високог савета судства и Државног већа тужилаца, али и Правосудне академије.

-Удружења у РС сматрају да је евидентан мањак обученог кадра у РС у области правне заштите у питањима животне средине.

-Удружења такође сматрају да је висина трошкова вођења поступка за заштиту права из области животне средине често висока и одбијајући фактор за организације и појединце да се упусте у заштиту својих права.

- Удружење Млади истраживачи Србије је уз подршку претходног министарства надлежног за животну средину одржало Конференцију „АРХУС ОГЛЕДАЛО” у Београду, 2016. године. На конференцији су учествовали представници надлежних републичких и покрајинских органа, јединица локалне самоуправе, организација цивилног друштва, привреде, академске заједнице. Циљ националне конференције је био да се подстакне конструктиван дијалог о сва три стуба Архуске конвенције ради утврђивања проблема у спровођењу Архуске конвенције и предлога мера за њихово превазилажење. Неки од закључака са ове Конференције су следећи:

- Приступање ЕУ подразумева усаглашавање великог броја унутрашњих прописа са прописима ЕУ. Ово се често користи као разлог за велики број закона за чије усвајање се примењује тзв. хитан поступак. То подразумева одсуство учешћа јавности у поступку припреме што, једним делом, утиче на квалитет прописа, тешкоће у њиховој правилној примени, честе измене, итд;

- Иницирати, у сарадњи са Министарством правде сарадњу организација судија, тужилаца и организација цивилног сектора, како би се на скуповима на којима се говори о Архуској конвенцији обезбедило присуство људи из судства и тужилаштва, што би кроз размену искуства, знатно унапредило рад цивилног сектора на пољу заштите права из области животне средине;

-У сегменту судства, покренути иницијативу да се кроз неку будућу реорганизацију судства, створи посебно судско одељење из области заштите животне средине;

- Изменити и поштрити казнену политику по питању кршења права из области животне средине.

-Капацитет инспектората за заштиту животне средине на централном и локалном нивоу треба да се унапреди у наредном периоду. Нацрт акционог плана за развој административних капацитета, који се тренутно припрема, представиће потребе за запошљавањем нових инспектора, али и потребе за додатном обуком и опремом.

-Удружења веома ретко покрећу поступке пред судом због недостатка средстава и страха да ће тај процес угрозити њихов опстанак.

-Одређена удружења сматрају да постоји недостатак одговарајућих механизма који би уклонили или смањили финансијске или друге препреке доступности правне заштите за грађане и активисте који се укључују у процесе доношења одлука у области животне средине.

-Одређена удружења сматрају да, органи јавне власти, упркос чињеници да Архуска конвенција, Закон о општем управном поступку и прописи у области заштите животне средине обезбеђују статус странке у управном поступку заступницима ширих интереса јавности, у пракси често одбацују захтеве организација цивилног друштва који заступају јавне интересе за учешће у управним поступцима и управним споровима. Органи јавне власти су појам интереса заступника јавних интереса на које поступак може утицати врло уско тумачили, и захтевали доказивање конкретног правног интереса.

-На Другој седници свих судија Прекршајног апелационог суда, одржаној 1. јула 2019. године, усвојено је правно схватање које се састоји у томе да је удружење грађана и, уопште, правно лице као тражилац информација увек овлашћено да понесе захтев за покретање прекршајног поступка по ЗСПИЈЗ због ускраћивања права на приступ информацијама и није условљено доказивањем својства оштећеног у смислу одредбе члана 126. став 1. Закона о прекршајима (члан 126: Оштећени, у смислу овог закона, је лице чије је какво лично или имовинско право повређено или угрожено прекршајем). Овај став је значајан зато што, у ситуацијама када органи власти не одговоре на захтеве тражилаца, поред улагања жалбе Поверенику, може користити и ово додатно средство притиска на орган власти да достави тражену информацију. Досадашња пракса прекршајних судова у овој области била је неуједначена. Закон овлашћује оштећено лице да покрене прекршајни поступак, али у пракси се јавила дилема да ли оштећени може да буде и правно лице и да ли мора да доказује да му је ускраћивањем информација од јавног значаја повређено или угрожено имовинско право. Постављањем овог услова, поједини прекршајни судови одбацивали су право организација цивилног друштва да покрену прекршајни поступак. Удружења „Да сачувамо Војводину”, „Еколошки покрет Оцака” и Центар за владавину права из Београда били су иницијатори овог позитивног ауторитативног тумачење Закона након што им је одбачено на десетине захтева за покретање прекршајних поступака поднетих против одговорних лица у органима јавне власти са образложењем да је захтев поднет од стране неовлашћеног подносиоца.

-2009. године, ЗСПИЈЗ је измењен тиме што је одговорност за кршење закона, чији је носилац било овлашћено лице за поступање по захтевима за издавање информација од јавног значаја, пренета у надлежност руководиоца органа јавне власти из разлога увођења прекршајне одговорности руководиоца органа, без обзира на то да ли је делегирано друго лице у органу јавне власти, као овлашћено лице. Практика прекршајних судова показује да такав систем одговорности није препознат у предметима у којима се утврђује постоји ли прекршајна одговорност за повреду ЗСПИЈЗ и које лице је прекршајно одговорно. Како би се дошло до уједначене праксе прекршајних судова, Прекршајни апелациони суд је 2017. године донео правно схватање, у коме се указује да према ЗСПИЈЗ статус одговорног лица

може имати и руководиоца органа јавне власти и лице овлашћено за приступ информацијама од јавног значаја. Одговорност лица за учињени прекршај зависи од тога да ли је у органу јавне власти одређено овлашћено или службено лице које поступа по захтевима за приступ информацијама или не. Ако је такво лице одређено, оно је и прекршајно одговорно, а ако овлашћено лице није одређено, прекршајну одговорност за повреду сноси руководиоца органа јавне власти. Врховни касациони суд пресудом Прзз 25/2019 од 27.02.2020. године потврдио је правно схватање Прекршајног апелационог суда из 2017. године. У вези изнетог, одређена удружења сматрају да руководиоци органа јавне власти могу, на основу наведеног правног схватања Прекршајног апелационог суда и пресуде Врховног касационог суда, да никада прекршајно не одговарају за неадекватне одговоре тражиоцима информација одређивањем једног или више службених лица за поступање по захтевима за приступ информацијама од јавног значаја и да се на тај начин урушава примена ЗСПИЈЗ.

-Међутим, након доношења Закона о изменама и допунама Закона о слободном приступу информацијама од јавног значаја („Службени гласник РС”, број 105/21) систем прекршајне одговорности за повреду одредаба овог закона је потпуно другачије уређен, па је сада примарни подносилац захтева за покретање прекршајног поступка Повереник за информације од јавног значаја и заштиту података о личности, а оштећени тек ако Повереник неће да поднесе такав захтев (видети чл. 286 ЗСПИЈЗ). Повереник је сада такође овлашћен за издавање прекршајног налога у случају „ћутања” органа власти по захтеву тражиоца информације за приступ информацијама од јавног значаја (члан 24. ст. 6. и 47. ЗСПИЈЗ). Такође је сада ЗСПИЈЗ јасно и прецизно дефинисано за које прекршаје одговара руководиоца органа, а за које овлашћено лице за поступање по захтевима (видети чл. 36. ЗСПИЈЗ).

-Одређена удружења сматрају да ограни јавне власти, упркос чињеници да Архуска конвенција, Закон о општем управном поступку и прописи у области заштите животне средине обезбеђују статус странке у управном поступку заступницима ширих интереса јавности, у пракси се догађа да одбацују захтеве организација цивилног друштва који заступају јавне интересе за учешће у управним поступцима и споровима. Органи власти су појам интереса заступника јавних интереса на који поступак може утицати уско тумачили, и захтевали доказивање конкретног правног интереса.

-Одређена удружења наводе да Закон о планирању и изградњи ограничава учешће удружења прописујући могућност плаћања несразмерно високих трошкова. Наиме, Закон о планирању и изградњи у члану 138а став 3 прописује да ако је странка покренула управни спор, а инвеститор из тог разлога не започне са грађењем објекта до правноснажности решења, инвеститор има право на накнаду штете и на изгубљену добит у складу са законом, ако се утврди да је тужба неоснована.

XXX. ДОДАТНЕ ИНФОРМАЦИЈЕ О ПРАКТИЧНОЈ ПРИМЕНИ ОДРЕДБИ ЧЛАНА 9

Пружите додатне информације о практичној примени одредби о праву на правну заштиту из члана 9. На пример: да ли има неких статистичких података о правним поступцима из области животне средине и да ли постоје

неки механизми за пружање помоћи који би уклонили или умањили финансијске и друге препреке које се односе на право на правну заштиту?

Одговор:

-У оквиру ИМПЕЛ мреже МЗЖС, Сектор за надзор и превентивно деловање у животној средини као пуноправни члан, у 2020. години завршио је пројекат „SPIDER WEB” који чија је тема сузбијање криминалних радњи у области животне средине и фокусиран је на земље Западног Балкана. Радионица је одржана у Београду 2020. године, под називом „Криминал у области животне средине”, са акцентом на области природе и управљања отпадом. Учесници радионице били су инспектори за заштиту животне средине на републичком и покрајинском нивоу, издаваоци дозвола, полицијски и царински службеници и тужиоци из неколико градова Републике Србије.

-Као закључак семинара који су, у циљу унапређења и уједначености поступања, како инспекција за заштиту животне средине на свим нивоима тако и полицијских службеника, тужилаца и судија, одржани током 2018, 20189. и 2020. године, а на којима су учествовали инспектори за заштиту животне средине на свим нивоима, медији, организације цивилног друштва, судије и тужиоци који су били директно укључени у случајеве прекршаја, привредних преступа и кривичних дела према животној средини, наметнула се потреба за израдом водича за одрживу и координисану сарадњу свих релевантних чинилаца који су надлежни за спровођење мера заштите животне средине.

-2020. години, Мисија ОЕБС-а у Србији је помогла формирање мултисекторске стручне групе која је окупила представнике Министарства заштите животне средине, правосуђа, тужилаштва и полиције и подржала рад групе на изради Водича за поступање у случајевима непрописног управљања опасним отпадом. МЗЖС је у сарадњи са ОЕБС-ом у току 2021. године израдило Водич за поступање у случају непрописног управљања опасним отпадом и Упутство за управљање опасним отпадом. Израда Упутства за управљање опасним отпадом имало је за циљ успостављање боље координисане сарадње између инспекција за заштиту животне средине, полицијских службеника и правосудних органа у случајевима непрописног управљања опасним отпадом. Предметно Упутство је и сажета верзија Водича за поступање у случају непрописног управљања опасним отпадом који је доступан на интернет страници: <https://www.ekologija.gov.rs/saopstenja/nekategorizovano/vodic-za-postupanje-u-slucaju-neproписnog-upravljanja-opasnim-otpadom> а у којем су на општи начин представљене надлежности поступања које су примењене у примерима добре праксе у Водичу. Упутство за управљање опасним отпадом са Водичем за поступање у случају непрописног управљања опасним отпадом, су намењени да се користе као алат за поступање инспекције за заштиту животне средине, полицијских службеника и правосудних органа у спровођењу прописаних мера управљања опасним отпадом и санкционисању учињених прекршаја, привредних преступа и кривичних дела.

-МЗЖС је у сарадњи са ОЕБС-ом у току 2022. године израдило и Водич за унапређење правне заштите у заштићеним подручјима. Намена овог Водича је да буде помоћни алат надлежним органима за ефективније управљање заштићеним

подручјима, посебно кад су у питању инспекцијски надзор, прекршајни и кривични поступци који се воде због незаконитих активности у овим подручјима. Уз то, може бити и извор информација и другим заинтересованим субјектима. У Водичу су приказани примери из праксе у виду студија случаја, у којима су наведене предузете радње на спровођењу прописаних мера, успостављања сарадње и координације, са свим недоумицама и изазовима са којима су се суочили републички инспектори за заштиту животне средине, републички грађевински инспектори, тужиоци, судије и полицијски службеници.

-Након израде Водича и Упутства у 2022. године (4) и 2023. године (6) МЗЖС је у сарадњи са ОЕБС-ом и Правосудном академијом одржало је 10 Семинара за унапређење координације међу кључним актерима са циљем боље примене закона и процесуирања случајева еколошког криминала, уз учешће инспектора за заштиту животне средине, тужиоца, судија и полицијских службеника.

-Према подацима Сектора за надзор и превентивно деловање у животној средини МЗЖС у извештајном периоду од 2021. године закључно са 2024. годином, поднето је 438 прекршајних пријава, 72 захтева за привредни преступ, и 4 кривичне пријаве, док је процесурано 247 пријава, уз напомену да податак није комплетан обзиром да суд не доставља редовно информације.

-Правосудна академија је у сарадњи са ОЕБС-ом 2020. године реализовала вебинар из области еколошко право- кривична правна заштита за јавне тужиоце и заменике јавних тужилаца на тему : „Јачање вештине правосудних органа у области закона из области заштите животне средине“

-Правосудна академија је у сарадњи са ОЕБС-ом 2020. године реализовала тродневни вебинар из области еколошко право –основна обука за судије и судијске помоћнике привредних судова, јавне тужиоце и заменике јавних тужилаца и кориснике почетне обуке на тему „Увиђај у еколошким стварима-опасан отпад и пружање професионалних информација медијима везано за еколошке предмете“.

-Правосудна академија је у сарадњи са ОЕБС-ом 2021. године реализовала 2 једнодневна вебинара за потпароле у основним јавним тужилаштвима, тужиоце и њихове заменике са подручја београдске и новосадске апелације на тему „Стратешко информисање јавности о еколошким предметима“.

-Правосудна академија је у сарадњи са ОЕБС-ом 2021. године реализовала 2 тродневна вебинара за судије и судијске помоћнике основних судова са подручја Виших судова: Београд, Ваљево, Врање, Зајечар, Лесковац, Неготин, Ниш и Панчево и кориснике почетне обуке (девета генерација) Правосудне академије на тему „Основна обука у погледу еколошког права.“

-Правосудна академија је у сарадњи са Европским институтом за јавну администрацију (ЕИПА) 2021. године одржала 1 дводневни вебинар за судије и судијске помоћнике привредних судова и Привредног апелационог суда на тему „Еколошки предмети пред Европским судом правде.“

-Правосудна академија је у сарадњи са Саветом Европе 2021. године одржала онлајн HELP курс за судије и судијске помоћнике прекршајних судова из Обреновца, Руме, Бечеја, Зрењанина, Београда и Прекршајног апелационог суда одељења из Новог Сада на тему „Заштита животне средине и људска права.“ У питању је Европски програм за образовање правника у области људских права (engl. The European Programme for Human Rights Education for Legal professionals –

HELP платформа за учење на даљину) који се састоји од 4 модула у трајању од два месеца: Први модул: Увод; Други модул: Приступ заштити животне средине заснован на људским правима; Трећи модул: Зелена људска права у регионалним системима људских права; Четврти модул: Деградација животне средине и одговорност привредних субјеката за поступање.

-Правосудна академија је у сарадњи са Европским институтом за јавну администрацију (ЕИПА) 2022. године одржала дводневни семинар за судије и судијске помоћнике, јавне тужиоце и тужилачке помоћнике који поступају у еколошким предметима из Републике Србије и Републике Црне Горе на тему „Примена еколошког права у вези загађења у Републици Србији, Републици Црној Гори и у Европској унији.”.

- Правосудна академија је у сарадњи са Мисијом ОЕБС организовала 4 једнодневна семинара (Београд, Ниш, Нови Сад и Крагујевац) 2022. године на тему: „Поступање државних органа у случају неправилног управљања опасним отпадом и незаконитих активности у заштићеним подручјима” за тужиоце, полицајце и инспекторе заштите животне средине. -Правосудна академија је у сарадњи са ОЕБС-ом 2022. године одржала тродневни семинар за кориснике почетне обуке Правосудне академије једанаесте генерације на тему „Еколошко право-основна обука”.

-Правосудна академија је у сарадњи са ОЕБС-ом 2023. године реализовала четвородневни семинар за кориснике почетне обуке Правосудне академије десете генерација на тему „Основна обука у погледу еколошког права.” -Правосудна академија је у сарадњи са ОЕБС-ом 2024. године одржала тродневни семинар за кориснике почетне обуке Правосудне академије дванаесте генерације на тему „Основна обука у погледу еколошког права.”

-Правосудна академија је у сарадњи са ОЕБС-ом 2024. године одржала једнодневни семинар за судије Управног суда, судије основног суда и тужиоце основног тужилаштва са подручја београдске апелације на тему „Разматрање специјализације судија и тужилаца у погледу еколошких предмета.”

- Правосудна академија је у сарадњи са ОЕБС-ом 2024. године одржала онлајн курс за судије, тужиоце и кориснике почетне обуке на тему „Обука еколошко право на ЛМС платформи Академије.” Курс се састојао од 7 модула.

- У сарадњи са Правосудном академијом, Мисија је 10. октобра 2024. године у Београду организовала конференцију посвећену специјализацији судија и тужилаца за поступање у еколошким предметима. Догађај је окупио 21 учесника, међу којима су били судије управних, основних и прекршајних судова, тужиоци и правни стручњаци. У дискусијама је наглашена потреба за судијском специјализацијом, уз осврт на значајне судске одлуке, улоге различитих грана права и неопходност именовање тужилаца специјализованих за еколошке предмете. Учесници су истакли значај циљаних тематских обука за представнике правосуђа, потребу за ажурирањем едукативних материјала и унапређењем институционалне координације, при чему су судску специјализацију препознали као кључни корак ка јачању заштите животне средине у Србији.

-Од 21 - 10. 11. 2024. године Заштитник грађана је разматрао укупно 147 предмета притужби који су се односили на повреду права на здраву животну средину, и то 2021. године 39 предмета, 2022. године 30 предмета, 2023. године 41 предмета, а у

2024. години до 01. 11. примљено је 37 предмета. Конкретније, Заштитник грађана је из области заштите животне средине разматрао предмете који по својој садржини указују на проблем загађења воде, ваздуха и земљишта, непријатних мириса, буке и вибрације, одлагања комуналног отпада, квалитета воде за пиће, те поступања инспекцијских органа из области заштите животне средине поводом пријава појединаца или групе грађана. Заштитник грађана је у области заштите животне средине упутио органима јавне власти 36 појединачних препорука, од којих је по 19 поступљено, по 6 препоруке Заштитник грађана и даље прати њихово извршење, док су 5 препорука и даље у року за извршење, а по 6 није поступљено. У свом превентивном деловању, у циљу унапређења рада органа управе и унапређења заштите људских слобода и права, Заштитник грађана упутио је и 3 мишљења органима јавне власти.

-Поступајући по притужби којом подносилац изразио незадовољство непоступањем Градске управе града Лозница поводом санације штете која је настала на његовом имању елементарном непогодом 2014. године, као и у вези са чишћењем обале реке Корените, у спроведеном поступку контроле Заштитник грађана утврдио је да Градска управа града Лознице начинила пропуст у раду, јер није предузела потребне мере у оквиру управљања водотоком реке Корените ради заштите и спречавања штетног дејства вода нити је ефикасно поступала ради отклањања штетних последица деловања вода, као и да је пропустила да благовремено поступи по захтевима грађана који се тичу отклањања штетних последица поплава. Поступајући по упућеним препорукама предузете су мере у складу са законским начелом обезбеђивања заштите од штетног дејства вода да се отклоне последице поплаве на имовини притужиоца, сходно захтеву који је поднео.

-Поступајући по притужби организација цивилног друштва за заштиту животне средине која се односила на непоступање града Ваљева у циљу решавања проблема квалитета ваздуха у том граду и недоношења законом прописаних планских инструмената, Заштитник грађана је покренуо испитни поступак оцене правилности и законитости рада те локалне самоуправе. Након добијања изјашњења, Заштитник грађана је констатовао да се за територију града Ваљева из године у годину, у последњих девет година, утврђује трећа категорија квалитета ваздуха, из чега произилази да досадашње планиране мере или нису биле адекватне или нису биле примењиване те да је Град Ваљево начинио пропуст у раду тиме што још увек није испунио своју законску обавезу доношења плана квалитета ваздуха и краткорочног акционог плана, а на уштрб права грађана на здраву животну средину. С тим у вези, Граду Ваљеву је године упућен Извештај са препорукама да, између осталог, у даљем поступку доношења и усвајања Плана квалитета ваздуха града Ваљева за период од 2022. до 2027. године, без одлагања предузме све остале мере предвиђене Уредбом о учешћу јавности у изради одређених планова и програма у области заштите животне средине¹³³ те утврди предлог и донесе План квалитета ваздуха града Ваљева за период од 2022. до 2027. године, као и Акциони план побољшања квалитета ваздуха у граду Ваљеву, са циљем да се постигну одговарајуће граничне вредности или циљне вредности утврђене прописима.

-Поступајући по појединачној притужби на рад инспекције за заштиту животне средине града Сремска Митровица у вези са буком из сале за прославе која се

налази у непосредној близини стамбеног објекта притужиоца, Заштитник грађана је утврдио да је поступајући инспекцијски орган, након утврђивања да се у конкретном случају емитује бука изнад прописаних граничних вредности, пропустио да изузев подношења захтева за покретање прекршајног поступка наложи отклањање неправилности и предузимање мера заштите од буке. Такође, оцењено је да инспекцијски орган није утврдио да ли су мере звучне заштите које су у међувремену предузете заиста биле и довољне за отклањање изложености буци изнад граничних вредности. У том погледу, након упућивања препоруке Заштитника грађана у датом случају инспекција за заштиту животне средине града Сремска Митровица је спровела ново мерење буке у време извођења музичког садржаја и без најаве и тиме прецизно утврдила чињенично стање у погледу нивоа буке и угрожености истом. И у овом извештајном периоду, надлежним органима управе је указано на значај и сврсисходност превентивног деловања у поступку заштите животне средине, као и на важност систематског приступа свим сегментима пројекта за који постоји претпоставка да ће имати негативне последице по животну средину. Наиме, у испитном поступку према Општинској управи општине Косјерић, вођеном по притужби удружења грађана, Заштитник грађана је утврдио да је тај орган издао грађевинску дозволу за изградњу приступне саобраћајнице ка каменолому „Градина“, иако је за исте парцеле већ у току поступак процене утицаја на животну средину у оквиру пројекта изградње каменолома „Градина“ и где се не може приступити реализацији, односно изградњи и извођењу пројекта без сагласности надлежног органа на студију о процени утицаја. У упућеном Извештају са мишљењем, Заштитник грађана је изнео став да је потребно да Општинска управа општине Косјерић и Министарство грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре, као првостепени и другостепени орган у поступку издавања грађевинске дозволе преиспитају стварну надлежност за поступање у датом случају, прибаве прецизније мишљење Министарства рударства и енергетике те сагледају сврху и циљ поступка процене утицаја који је био у току за цео пројекат.

-При свакој локалној самоуправи постоји као посебно одељење-канцеларија за пружање бесплатне правне помоћи грађанима а која се састоји у: пружању усмених правних савета, као и у потпуном преузимању и вођењу предмета (писање тужби, поднесака правних лекова итд.

-На правним факултетима у Републици Србији је уведен наставни предмет „Правна клиника“. У оквиру овог предмета се пружа бесплатна правна помоћ за сиромашне грађане, избеглице, жртве породичног насиља. „Правна клиника“ правног факултета универзитета у Београду пружа бесплатну правну помоћ сиромашним грађанима и свим студентима београдског универзитета.

-Као резултат сарадње у праву животне средине између Мисија ОЕБС-а у РС и Правног факултета Универзитета у Београду, Правна клиника за еколошко право је основана на Правном факултету у Београду 16. новембра 2015. године. Правна клиника за еколошко право има за циљ унапређење знања и вештина студената права у погледу заштите животне средине, унапређење спровођења правног оквира заштите животне средине, као и давање прилике да развију практичне вештине у решавању предмета у области заштите животне средине у складу са различитим правним инструментима. Осим тога, она ће омогућити студентима рад са

стручњацима из области права и заштите животне средине, као и да истраже добре праксе у вези са еколошким законима на међународном и националном нивоу.

-16. октобра 2020. године, на Правном факултету Универзитета у Београду, уз подршку Мисије ОЕБС-а у Србији, отворена је Правна клиника за еколошко право за шесту генерацију студената. Укупно 100 студената је успешно завршило ову ваннаставну активност.

-15. октобра 2021. године, на Правном факултету Универзитета у Београду, уз подршку Мисије ОЕБС-а у Србији, отворена је Правна клиника за еколошко право за седму генерацију студената. Укупно 65 студената је успешно завршило ову ваннаставну активност. Радионице су организоване у онлајн формату, током периода од десет недеља.

-21. октобра 2022. године, на Правном факултету Универзитета у Београду, уз подршку Мисије ОЕБС-а у Србији, отворена је Правна клиника за еколошко право за осму генерацију студената. Укупно 40 студената успешно је завршило ову ваннаставну активност.

-1. новембра 2023. године, на Правном факултету Универзитета у Београду, уз подршку Мисије ОЕБС-а у Србији, отворена је Правна клиника за еколошко право за девету генерацију студената. Укупно 30 студената успешно је завршило ову ваннаставну активност.

- У 2023. години, уз подршку Мисије ОЕБС-а у Србији, на Правном факултету Универзитета у Београду основан је Хаб младих еколошких правника, ослањајући се на успех Правне клинике за еколошко право. Хаб је замишљен као платформа за учење и развој која оснажује младе правнике (до 35 година) да унапређују своје вештине у примени еколошког права, пружају подршку у изради законодавства усклађеног са принципима одрживости и климатске неутралности и штите грађанске слободе које су од суштинског значаја за учешће цивилног друштва у доношењу одлука о животној средини. Током 2023. године, Мисија ОЕБС-а у Србији организовала је три догађаја у оквиру Хаба, која су окупила укупно 172 учесника. Први догађај била је конференција одржана 8. маја 2023. године, поводом 25. годишњице усвајања Архуске конвенције, која је окупила 87 учесника. Након тога, 26. септембра 2023. организован је округли сто посвећен стандардима из области заштите животне средине, друштвене одговорности и управљања (ESG), који је окупио 49 младих правника. Завршни дводневни семинар на тему учешћа цивилног друштва у еколошким предметима, са посебним освртом на стратешке тужбе против учешћа јавности (SLAPP тужбе) у домаћој пракси, одржан је 11. и 12. децембра 2023. и окупио 36 учесника. Ови догађаји омогућили су младим правницима да прошире знања о савременом еколошком законодавству, укључујући примену нових прописа који интегришу међународне економске и еколошке стандарде у национални правни оквир.

-11. октобра 2024. године, на Правном факултету Универзитета у Београду, уз подршку Мисије ОЕБС-а у Србији, отворена је Правна клиника за еколошко право за десету генерацију студената. Укупно 36 студената (24 студената основних и 12 студената мастер студија) успешно је завршило ову ваннаставну активност.

- У 2024. години у оквиру Хаба младих еколошких правника, успостављеног на Правном факултету Универзитета у Београду 2023. године, одржана су три семинара која су окупила укупно 127 учесника. Семинари су били усмерени на

јачање знања младих правника у кључним областима еколошког права и одрживости. Први семинар, одржан 10. и 11. јуна 2024. године, уз учешће 41 полазника, био је посвећен заштити колективних интереса, са освртом на најновије пресуде Врховног касационог суда и Европског суда за људска права, праксу Врховног и Управног суда и улогу организација цивилног друштва. Други семинар, одржан 19. новембра 2024. године, окупио је 27 учесника и био је посвећен правним аспектима електричних возила и одрживе моде. Завршни семинар, одржан 4. децембра 2024. године, са 59 учесника, био је посвећен развоју права одрживости, климатским правним ризицима, интердисциплинарним приступима и улози младих правника у унапређењу одрживости. Ови догађаји допринели су размени знања, професионалном усавршавању и истакли све већи значај еколошког права у правној пракси.

-Извршено је стручно усавршавање и оспособљавање полицајских службеника Управе криминалистичке полиције – Службе за сузбијање криминала, у виду учешћа на следећим семинарима:

-Обука о коришћењу паса у циљу откривања отрова и лешева у природи, марта месеца 2023. године;

-Семинар за управљаче заштићених подручја, априла месеца 2023. године;

-Online радионица на тему „Студија о имплементацији нове методологије проширења и зелене агенде за Савет безбедности Организације Уједињених нација, а у вези са Агендом 2030 и циљевима одрживог развоја”, априла месеца 2023. године;

-Обука на тему „Сузбијање кривичних дела против заштићених дивљих врста у Србији”, маја месеца 2023. године;

-Online семинар на тему „Јачање административних капацитета у погледу Поглавља 27 – Животна средина”, јуна месеца 2023. године;

-Радионица на тему „Биосигурност и превенција пролиферације биолошког оружја”, јула месеца 2023. године;

-Радионица на тему „Кривично – правна заштита животне средине”, септембра месеца 2023. године;

-Обука на тему „Стратешко лидерство за квалитет у јавној управи”, септембра месеца 2023. године;

-ЕМРАСТ радионица на тему „Значај заједничких дана акције”, септембра месеца 2023. године;

-Организација Међународног сертификованог Програма заштите животне средине, живог света и климатске промене, октобра месеца 2023. године, у Турској;

-Обука Представљање Водича у случајевима непрописног управљања опасним отпадом и Водича за унапређење правне заштите у заштићеним подручјима, октобра месеца 2023. године;

-Online обука за еколошки криминал на тему Међународне иницијативе за спровођење закона за климу – I2LEС, новембра месеца 2023. године;

-Ризици од корупције и прања новца у вези са еколошким криминалом, конференција, одржана у Тирани, марта месеца 2024. године;

-Конференција „Заједничким напорима ка здравој животној средини: улога и значај институција омбудсмана”, одржана јуна месеца 2024. године. Конференција је окупила око 100 учесника – представника органа извршне, законодавне и судске

власти на републичком, покрајинском и локалном нивоу, академске заједнице, међународних организација, дипломатског кора, удружења грађана, приватног сектора и медија, као и представнике институција Омбудсмана Турске, Омбудсмана за људска права Босне и Херцеговине, Повереника за основна права Мађарске и Омбудсмана регије Лацио у Италији. Конференција је резултирала успостављањем „Београдске платформе“ као заједничког одговора на савремене изазове у области заштите животне средине између Србије, Италије, Мађарске, Турске и Босне и Херцеговине. Европски одбор Међународног института омбудсмана (IOI) подржао је Београдску платформу за унапређење и заштиту животне средине након чега је о томе обавестио институције омбудсмана – чланице европског огранка IOI-а и позвао их да се придруже Платформи. Међународни институт омбудсмана је о иницијативи Заштитника грађана објавио и чланак на својој званичној интернет страници.

Циљеви Платформе:

- Континуирани законодавни напредак у заштити животне средине;
- Јачање системског одговора на ризике изазване климатским променама;
- Објективна процена могућности за превенцију ризика по животну средину;
- Делотворнији и ефикаснији утицај на креирање екополитика;
- Повезивање и сарадња између земаља на хармонизацији закона о заштити животне средине;
- Јачање институционалних капацитета;
- Упознавање и суочавање грађана са изразитим климатским променама у сусрету са глобалном климатском будућношћу.

-Обука на тему специјализованих истрага за кривична дела против животне средине и јавног здравља, одржана у Црној Гори, октобра месеца 2024. године;

-„Правне норме и адекватност заштите животне средине – две године после”, конференција одржана октобра месеца 2024. године

-Обука за истраживање радње и поступака у случајевима нелегалног убијања дивљих животиња, одржана у Бугарској, октобра месеца 2024. године.

-Примећен је пораст броја иницијатива за промоцију овог члана Конвенције, као и пораст броја тужби организација цивилног друштва у заштити животне средине.

-2020. године, у партнерству са Правосудном академијом, Мисија ОЕБС-а у Србији подржала је развој публикације о еколошком криминалу, чији је циљ пружање помоћи правницима, судијама и тужиоцима у процесуирању случајева кршења закона у области животне средине.

-Резултати Министарства унутрашњих послова, приказани су у доњој табели, која се односи на кривична дела против животне средине у оквиру Главе 24. Кривичног законика.

Кривична дела против животне средине	Члан Кривичног законика	Број кривичних дела	Број учинилаца	Број кривичних пријава
Загађење животне средине	260	56	57	54
Не предузимање мера заштите животне	261	101	95	85

средине				
Противправна изградња објеката и постројења која загађују животну средину	262	2	3	2
Оштећење животне средине	264	31	35	30
Уништење, оштећење, изношење у иностранство и уношење у Србију заштићеног природног добра	265	49	53	48
Уношење опасних материја у Србију и недозвољено прерађивање, одлагање и складиштење опасних материја	266	506	503	488
Убијање и злостављање животиња	269	335	258	330
Преношење заразних болести и код животиња и биљака	270	3	4	3
Несавесно пружање ветеринарске помоћи	271	1	1	1
Производња штетних средстава за лечење животиња	272	1	1	1
Загађење хране и воде за животиње	273	7	8	7
Пустошење шума	274	64	72	50
Шумска крађа	275	1.319	1.168	1.284
Незаконит лов	276	114	130	108
Незаконит риболов	277	56	94	56

-Практикум о примени еколошког права – студије случаја, је развијен уз подршку Мисије ОЕБС-а 2020. године.

-Мисија ОЕБС-а у Србији је током 2023. године, у партнерству са Министарством заштите животне средине, Министарством унутрашњих послова и Правосудном академијом, организовала шест семинара у Крагујевцу, Новом Саду, Београду, Нишу, Новом Пазару и Шапцу. Семинари су окупили укупно 150 тужилаца, еколошких инспектора и службеника Министарства унутрашњих послова из

Јединице за сузбијање еколошког криминала и заштиту животне средине. Семинари су обезбедили платформу за јачање међуинституционалне сарадње и практичне примене еколошког законодавства, уз стручна предавања о управљању опасним отпадом, нелегалној градњи у заштићеним подручјима и процесним корацима у поступању по еколошким кривичним делима, са посебним фокусом на појашњавање надлежности, решавање учесталих изазова и идентификовање конкретних мера за унапређење координације између тужилаца, инспектора и полицијских службеника.

-У 2024. години Мисија ОЕБС-а у Србији подржала је израду Водича за унапређење примене прописа у области заштите и одрживог коришћења рибљег фонда (<https://www.ekologija.gov.rs/lat/saopstenja/vesti/vodica-za-unapredjenje-primene-propisa-u-oblasti-zaštite-i-odrzivog-koriscenja-ribljeg-fonda>) са циљем јачања координације између полиције, јавног тужилаштва и еколошке инспекције у борби против незаконитог риболова и унапређења управљања рибарским подручјима. У ту сврху, Мисија је подржала формирање стручне групе коју чине представници Министарства заштите животне средине, Јединице Министарства унутрашњих послова за сузбијање еколошког криминала и заштиту животне средине, као и јавног тужилаштва. Водич пружа свеобухватан преглед правног оквира за поступање у случајевима незаконитог риболова, представља добре праксе у управљању рибарским подручјима и утврђује процедуре за унапређење поштовања прописа и међуинституционалну сарадњу. Објављен у електронском и штампаном формату, Водич служи као корисно средство за унапређење примене закона и промоцију одговорног и одрживог рибарства. Његова дистрибуција је планирана током серије обука за полицијске службенике, тужиоце и инспекторе за заштиту животне средине, предвиђених за 2025. годину.

XXXI. АДРЕСЕ ИНТЕРНЕТ САЈТОВА РЕЛЕВАНТНИХ ЗА ПРИМЕНУ ЧЛАНА 9

Наведите адресе релевантних Интернет сајтова, ако постоје:

<http://www.parlament.gov.rs>

Народна скупштина Републике Србије

<http://www.mpravde.gov.rs/lt/>

Министарство правде

<http://www.mduls.gov.rs/>

Министарство државне управе и локалне самоуправе

<http://www.ustavni.sud.rs/page/view/166-101192/obracanje-sudu>

Уставни суд

<http://www.vk.sud.rs>

Врховни касациони суд

<http://www.bg.ap.sud.rs/cr/articles/sluzba-za-odnose-sa-javnoscu/>

Апелациони суд у Београду

<http://www.ns.ap.sud.rs/index.php/srl/informator-o-radu>

Апелациони суд у Новом Саду

<http://www.bg.pr.sud.rs/>

Привредни суд у Београду

<http://www.ns.pr.sud.rs/>

Привредни суд у Новом Саду
<https://www.prvi.os.sud.rs/>
Први основни суд у Београду
<http://www.ombudsman.rs/>
Заштитник грађана
<http://www.advokatska-komora.co.rs/>
Адвокатска комора Србије
<http://ekologija.pf.uns.ac.rs/pravna%20klinika.htm>
Правна клиника – Правни факултет Универзитет у Новом Саду
http://www.ius.bg.ac.rs/Pravna%20klinika/Pravna_klinika_PF.htm
Правна клиника – Правни факултет Универзитет у Београду
<http://www.prafak.ni.ac.rs/studije/pravna-klinika.html>
Правна клиника – Правни факултет Универзитет у Нишу
<https://tpson.portal.sud.rs/tposvs/>
Ток предмета основних и виших судова у Србији
<https://tpson.portal.sud.rs/tpprvs>
Ток предмета привредних судова у Србији
http://tpas.portal.sud.rs:8080/SAPSPortal/select.do?court_id=BGAP
Ток предмета апелационих судова у Србији
<https://tpps.sipres.sud.rs/>
Ток предмета прекршајних судова у Србији
<http://www.portal.sud.rs>
Портал правосуђа Србије

Чланови 10 – 22 не односе се на државну примену.

XXXII. ОПШТА ЗАПАЖАЊА У ВЕЗИ СА ЦИЉЕВИМА КОНВЕНЦИЈЕ

Ако је могуће, укажите на то како примена Конвенције доприноси заштити права свих људи, данашњих и будућих генерација да живе у окружењу које је подесно за њихово здравље и благостање.

Допринос Конвенције би се могао се посматрати са становишта јачања положаја грађана и удружења која се баве питањима од значаја за животну средину, увођења извесне систематичности у правила која се односе на заштиту појединих права у области животне средине или у вези са животном средином као и интернационализације процедуралних аспеката заштите права на здраву животну средину из члана 74. Устава Републике Србије. Значајан допринос Конвенције био би и лакша транспозиција и примена хоризонталног законодавства ЕУ у области животне средине у процесу евроинтеграција Србије.

XXXIII. ПРАВНЕ, РЕГУЛАТИВНЕ И ДРУГЕ МЕРЕ КОЈЕ СЕ ОДНОСЕ НА ПРИМЕНУ ОДРЕДБИ О ГЕНЕТИЧКИ МОДИФИКОВАНИМ ОРГАНИЗМИМА СХОДНО ЧЛАНУ 6 bis и АНЕКСУ I bis **НАПОМЕНА:**

Република Србија није потврдила ГМО амандман, тј. није страна уговорница ГМО амандмана.

У вези са правним, регулативним и другим мерама којима се примењују одредбе о учешћу јавности у доношењу одлука о намерном увођењу генетички модификованих организама у животну средину и о стављању у промет генетички модификованих организама из члана 6 bis, опишите:

(а) У вези са **ставом 1** члана 6 bis и:

- (I) **Члан 1** анекса I bis, мере у регулаторном оквиру стране потписнице које су предузете да се обезбеди делотворно информисање и учешће јавности у доношењу одлука сходно одредбама из члана 6 bis;
- (II) **Члан 2** анекса I bis, било која изузећа предвиђена у регулаторном оквиру стране потписнице која се односе на процедуру учешћа јавности дефинисану у анексу I bis као и критеријуме за та изузећа;
- (III) **Члан 3** анекса I bis, мере које су предузете да се јавности, на адекватан, правовремени и делотворан начин, обезбеди сиже обавештења, уведен како би се добило овлаштење за намерно увођење и стављање у промет, као и извештај о процени, ако постоји;
- (IV) **Члан 4** анекса I bis, мере које су предузете да се обезбеди да информације које су наведене у том члану ни у ком случају не могу бити поверљиве;
- (V) **Члан 5** анекса I bis, мере које су предузете да се обезбеди видљивост процедура доношења одлука као и да се јавности пружи приступ релевантним процедуралним информацијама укључујући, на пример и информације о:
 - а. Природи могућих одлука;
 - б. Органима јавне управе одговорним за доношење одлуке;
 - в. Мерама учешћа јавности сходно ставу 1 анекса I bis;
 - г. Упућивању на органе јавне управе од којих се може добити релевантна информација;
 - д. Упућивању на органе јавне управе којима се могу поднети коментари и код којих се може заказати време предаје тих коментара;
- (VI) **Члан 6** анекса I bis, кораци које су предузети да се обезбеди да мере које су уведене ради спровођења става 1 анекса I bis дозвољавају јавности да поднесу, на било који прикладан начин, било које коментаре, информације, анализе или мишљења која сматра релевантним за предложена намерна увођења или стављање у промет;
- (VII) **Члан 7** анекса I bis, мере које су предузете да се обезбеди да се узме у обзир исход процедура учешћа јавности организованих сходно ставу 1 анекса I bis;
- (VIII) **Члан 8** анекса I bis, мере које су предузете да се обезбеди да текстови одлука које су донели органи јавне управе у складу са одредбама анекса I bis буду јавно доступни заједно са разлозима и факторима на основу којих су те одлуке донете;

(б) У вези са **ставом 2** члана 6 bis, како су начињени захтеви постављени у складу са одредбама анекса I bis комплементарни и дефинисани на начин да представљају потпору националног оквира биолошке сигурности стране потписнице, те да су у складу са циљевима Картегена протокола о биолошкој сигурности уз Конвенцију о биодиверзитету;

Одговор:

Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде је надлежна институција за имплементацију Закона о генетички модификованим организмима (ЗГМО) („Службени гласник РС”, број 41/09).

Управа за заштиту биља (Група за заштиту биљних сорти и биолошку сигурност), као орган управе унутар Министарства пољопривреде, шумарства и водопривреде, је надлежна за пријем и разматрање захтева за добијање одобрења за рад са ГМО у затвореним системима (експериментални рад са ГМО у лабораторији, стакленику) и за намерно увођење ГМО у животну средину (експериментални рад са ГМО у пољу).

ЗГМО прописује забрану комерцијалног гајења живих модификованих организама, као и забрану стављања у промет живих модификованих организама и производа од генетички модификованих организама.

У погледу са Упознавања јавности (члан 15. ЗГМО) видети одговор дат у поглављу XV тачка (j).

XXXIV. ПРЕПРЕКЕ НА КОЈЕ СЕ НАИЛАЗИ ТОКОМ ПРИМЕНЕ ОДРЕДБИ ЧЛАНА 6 bis И АНЕКСА I bis

Опишите ако сте током примене неког од ставова члана 6 bis и анекса I bis наишли на неку препреку.

Одговор:

/

XXXV. ДОДАТНЕ ИНФОРМАЦИЈЕ О ПРАКТИЧНОЈ ПРИМЕНИ ОДРЕДБИ ЧЛАНА 6 bis И АНЕКСА I bis

Пружите додатне информације о практичној примени одредаба о учешћу јавности у доношењу одлука о увођењу и стављању у промет генетички модификованих организама из члана 6 bis. На пример: да ли има неких статистичких података или других информација о учешћу јавности у таквим одлукама или у одлукама разматраним у ставу 2 анекса I bis које се сматрају изузећима из процедура учешћа јавности у том анексу?

Одговор:

/

XXXVI. АДРЕСЕ ИНТЕРНЕТ САЈТОВА РЕЛЕВАНТНИХ ЗА ПРИМЕНУ ЧЛАНА 6 bis

Наведите адресе релевантних Интернет сајтова, ако постоје, укључујући и адресе на којима су доступни регистри одлука и увођења која се односе на генетички модификоване организме:

Одговор:

<http://www.minpolj.gov.rs/>

<http://www.uzb.minpolj.gov.rs/>

XXXVII. ПРАЋЕЊЕ УСКЛАЂЕНОСТИ

Уколико је, након разматрања извештаја и препорука Комитета за поштовање усаглашености, Састанак страна на последњој седници одлучио о мерама у вези усаглашености према вашој земљи, молимо да се изјасните (а) које су биле мере, и (б) које специфичне акције је ваша земља предузела да спроведе те мере како би се постигла усаглашеност са Конвенцијом.

Одговор:

/